

Møteinnkalling

Kontrollutvalget Rakkestad

Møtested: Rådhuset, møterom Formannskapssalen

Tidspunkt: 27.09.2022 kl. 09:00

Eventuelle forfall meldes til Anita Marie Rovedal, telefon 908 55 384, e-post anirov@fredrikstad.kommune.no

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Rakkestad, 14.09.2022

Finn Kultorp
Leder (s)

Saksliste

Saksnr.	Innhold	Side
PS 22/32	Godkjenning av innkalling og saksliste	3
PS 22/33	Valg av representant til å signere protokoll	4
PS 22/34	Informasjon fra virksomhet Skautun - helse og mestring	5
PS 22/35	Workshop og bestilling av forvaltningsrevisjoner august 2022 til januar 2024	6
PS 22/36	Oppfølgingsrapport - Kvalitet i undervisningen ved grunnskolen	36
PS 22/37	Revisjonsbrev nr. 1/2022 - Rådmannens tilsvare	52
PS 22/38	Overordnet revisjonsstrategi for regnskapsåret 2022	55
PS 22/39	Forslag til budsjett for kontrollarbeidet 2023	65
PS 22/40	Referater og meldinger	78
PS 22/41	Eventuelt	122

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/106
Dokumentnr.: 48
Løpenr.: 245127/2022
Klassering: 3016-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 27.09.2022	Utvalgssaksnr. 22/32
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Godkjenning av innkalling og saksliste

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Innkalling og saksliste godkjennes

Fredrikstad, 19.08.2022

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Saksliste er fremlagt og godkjent av kontrollutvalgets leder.

Vurdering

Innkalling og saksliste godkjennes.

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/106
Dokumentnr.: 49
Løpenr.: 245141/2022
Klassering: 3016-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 27.09.2022	Utvalgssaksnr. 22/33
---	-------------------------------	--------------------------------

Valg av representant til å signere protokoll

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges .....

Fredrikstad, 19.08.2022

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

I henhold til kontrollutvalgets rutine som ble behandlet i kontrollutvalgets møte 12.05.2020 skal det ved hvert møte settes opp en sak om «Valg av en representant til signering av protokoll». Den som leder møtet skal alltid signere protokollen.

Vurdering

Ingen

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/106
Dokumentnr.: 52
Løpenr.: 263627/2022
Klassering: 3016-191
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 27.09.2022	Utvalgssaksnr. 22/34
---	-------------------------------	--------------------------------

Informasjon fra virksomhet Skautun - helse og mestring

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Informasjonen tas til orientering

Fredrikstad, 13.09.2022

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har som målsetting å invitere samtlige seksjonsledere i kommunen, for å få innblikk i seksjonens ansvarsområder, organisering, spesielle utfordringer og lignende. Det er også av interesse å få en orientering om evt. statlige tilsyn som har vært gjennomført i seksjonen de siste par årene, og evt konklusjoner i disse.

Seksjonsleder Jeroen De Wit for seksjon Skautun – helse og mestring, stiller i møtet for å gi utvalget informasjon.

Kontrollutvalgets medlemmer kan i etterkant av orienteringen, vil kunne stille spørsmål om ting som vedrører seksjonen.

Vurdering

Sekretariatet vurderer at kontrollutvalget kan ta informasjonen til orientering

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/104
Dokumentnr.: 23
Løpenr.: 224511/2022
Klassering: 3016-188
Saksbehandler: Anita Dahl Aannerød

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Rakkestad	27.09.2022	22/35

Workshop og bestilling av forvaltningsrevisjoner august 2022 til juli 2024

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

Avtalen som kontrollutvalget vedtok den 14. juni 2022 utgår og blir erstattet av en bestilling.

1. Kontrollutvalget vedtar «Bestilling av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune august 2022 til juli 2024», med de føringer som fremkommer i møtet, herunder
for prosjekt 2:
for prosjekt 3:
2. Bestillingen oversendes Østre Viken kommunerevisjon IKS, med en forventning om at det blir levert som forutsatt.
3. Dersom det senere skal gjøres endringer i bestillingen, eller revisjonen ikke kan levere i henhold til bestilling, settes dette opp som egen sak i møte i kontrollutvalget.

Fredrikstad, 07.07.2022

Vedlegg

1. Bestilling av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune august 2022 til juli 2024
2. Plan for forvaltningsrevisjon Rakkestad kommune januar 2022 – juli 2024
3. Risiko- og vesentlighetsvurderinger Rakkestad kommune 2021

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner i Rakkestad kommune august 2022 til juli 2024, sak 22/29 den 14.06.2022
- Kontrollutvalgssak 22/18, 10.05.2022, Rutine for avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune
- Kontrollutvalgssak 21/37, 23.11.2021 Plan for forvaltningsrevisjon Rakkestad kommune januar 2022 – juli 2024
- Kommunestyresak 2/22, 27.01.2022, Plan for forvaltningsrevisjon Rakkestad kommune

Saksopplysninger

Kontrollutvalget behandlet den 14.06.2022, sak 22/21, Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune. Kontrollutvalget vedtok følgende:

1.

Kontrollutvalget vedtar «Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune august 2022 til juli 2024», med de føringer som fremkom i møtet.

2.

Dersom det senere skal gjøres endringer i avtalen settes denne opp som egen sak i møte i kontrollutvalget.

I etterkant av møtet har kontrollutvalgene i de andre kommunene hvor ØKUS KOF er sekretariat vedtatt at denne saken skal utsettes. Bakgrunnen for utsettelsen var at det ikke var enighet mellom revisjonen og kontrollutvalget om signering av en slik avtale. Kontrollutvalget i Rakkestad utsatte ikke saken. Imidlertid mener sekretariatet at det ikke er hensiktsmessig med en slik avtale så lenge den ikke blir undertegnet av begge parter.

Sekretariatet legger derfor saken frem på nytt for kontrollutvalget og kaller nå saken bestilling av forvaltningsrevisjoner i perioden august 2022 til juli 2024.

Plan for forvaltningsrevisjon januar 2022-juli 2024 er allerede vedtatt av både kontrollutvalg og kommunestyret. Dette ble utarbeidet med utgangspunkt i en risiko- og vesentlighetsvurdering i henhold til kommunelovens § 23-3. Planverket bør derfor være utgangspunktet for en bestilling til revisjonen. Forvaltningsrevisjoner kan også være hendelsesbaserte. Det vil si ikke planlagte revisjoner med bakgrunn i en uønsket hendelse/tilstand, basert på henvendelser/varslinger/medieoppslag/ kommunestyresaker eller lignende. Dette må tas stilling til løpende i planperioden.

Følgende områder er vedtatt forvaltningsrevisjoner for i perioden:

- 1 Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse
- 2 Tiltak på vann- og avløpsnett – forsyningssikkerheten og kvalitet
- 3 Håndteringen av covid-19-pandemien i Rakkestad kommune

Målet med bestillingen er å sikre en god dialog og en gjensidig forståelse av forvaltningsrevisjonsprosjekter som er vedtatt skal gjennomføres i denne planperioden. Prosjekt 1 er det bestilt prosjektplaner for. Denne vil også følge bestillingen videre. I møtet den 14.06. 2022 diskuterte kontrollutvalget de to neste prosjektene i planverket og kom med innspill, herunder noterte sekretariatet seg følgende:

«Kontrollutvalget drøftet mulige problemstillinger, men ønsket å ikke ta stilling til saken på stående tidspunkt. Forslag til avtalen bør rulleres i løpet av ett års tid.

Det ble imidlertid bemerket at prosjekt 3 bør smales inn. Eksempler til prosjekt 3 kan være; utgifter, utgiftsdekning fra staten, demokrati, delegasjon av penger/ kriseledelse. Dette vurderes nærmere når forslag til avtale rulleres.

Kontrollutvalget tok forslaget til avtale til orientering og ba om at forslag til avtale rulleres om ett år.»

Målet med bestillingen er å sikre en god dialog og en gjensidig forståelse av forvaltningsrevisjonsprosjekter som er vedtatt skal gjennomføres i denne planperioden. Kontrollutvalget bør i dagens møte tydeliggjøre hva de ønsker bestilt. Dette skal innarbeides i bestillingen.

I møtet skal det være en workshop hvor kontrollutvalget skal drøfte bakgrunnen og formålet med de ulike prosjektene som er vedtatt skal gjennomføres. Kontrollutvalget kan og bør også gi innspill til problemstillinger til det enkelte prosjekt.

Revisjonen skal videre utarbeide en prosjektplan der omfang og problemstillinger knyttet til forvaltningsrevisjonen fremkommer i tråd med bestillingen. Denne skal legges frem for kontrollutvalget til behandling.

Forvaltningsrevisjon må gjennomføres innenfor budsjettammen for revisjonen for årene 2022 – 2024. Budsjettammen blir innstilt av kontrollutvalgene til kommunestyret årlig, men dette etter innspill fra representantskapet i Østre Viken kommunerevisjon IKS sitt årlige vedtatte budsjett.

Det er vedtatt å gjennomføre tre prosjekter i denne perioden. Det er i budsjettperioden anslått 1025 timer (antall budsjetterte timer for forvaltningsrevisjon 2022*2,5, oppfølgingsrapporter er ikke iberegnet dette timetallet).

Et forvaltningsrevisjonsprosjekt krever i gjennomsnitt 300-400 timer. Kommunestyret har delegert til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden. Ved endringer i enten prosjektplaner, eller nye hendelsesbaserte prosjekt, som utgjør at det må benyttes flere forvaltningsrevisjonstimer enn forventet, må kontrollutvalget søke kommunestyret om ekstra bevilgning. Kommunestyret kan også selv bestille forvaltningsrevisjoner utover planverk.

Vurdering

Sekretariatet vurderer at en skriftlig bestilling kan bidra til god dialog og gjensidig forståelse av forvaltningsrevisjonsprosjektet, mellom kontrollutvalget og revisjonen. Det er derfor viktig at kontrollutvalget har en workshop hvor de går gjennom de ulike områdene, i forkant av at revisjonen utarbeider forslag til prosjektplan.

Aktuelle temaer i en workshop bør være:

Hva er hovedutfordringen ved området?

Hva ønsker vi å oppnå ved å gjennomføre en forvaltningsrevisjon på området?

Hvordan kan dette snevres inn og konkretiseres?

Hva kan gå galt hvis dette ikke er på plass?

Kontrollutvalget bør også lese, og ha i bakhodet, det som står beskrevet av området i risiko- og vesentlighetsvurderingen som ble utarbeidet høsten 2021, se vedlegg 3. Det er også viktig at kontrollutvalgets medlemmer kommer med innspill hvis de er kjent med utfordringer eller annet.

Sekretariatet vurderer at en bestilling gir en god oversikt over forventet leveranse og sikrer at leveranse av forvaltningsrevisjonsprosjekter skjer i henhold til bestilling. Hvis revisjonen av ulike årsaker ikke har mulighet til å levere i henhold til bestilling, bør revisjonen sende en skriftlig orientering om dette. Dette skal legges frem for kontrollutvalget.

Sekretariatet påpeker at plan for forvaltningsrevisjon januar 2022- juli 2024 er vedtatt av kommunestyret. Planverket er slik sett bindende, og det må rapporteres til kommunestyret hvis ikke planverket blir fulgt.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å vedta bestillingen med de føringer som fremkommer i workshopen i møtet.

Sekretariatet foreslår at dersom det senere skal gjøres endringer i bestillingen bør den settes opp som sak i møte i kontrollutvalget.

Bestilling av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune august 2022 til juli 2024

Bestillinger for 2022 – 2024

Kontrollutvalget behandlet i sitt møte 27.09.2022, sak xx/xx Bestilling av forvaltningsrevisjoner for august 2022 til juli 2024. Utvalget la til grunn plan for forvaltningsrevisjon for Rakkestad kommune 2022 – 2024.

Problemstilling og risiko:

Forvaltningsrevisjoner skal ta utgangspunkt i en risiko- og vesentlighetsvurdering i tråd med § 23-3 i kommuneloven. Risiko- og vesentlighetsvurderingen vil bli lagt til grunn for prosjektet. Prosjekt kan også bestilles av hendelsesbaserte årsaker.

Prosjektplan:

Revisjonen utarbeider en prosjektplan for bestillingen der omfang og problemstillinger knyttet til forvaltningsrevisjonen fremkommer. Dette gjøres for å sikre en felles forståelse mellom revisjonen og kontrollutvalget knyttet til bestillingens innhold, samt sikre at forvaltningsrevisjonen gjennomføres i tråd med god kommunal revisjonsskikk (Standard for forvaltningsrevisjon - RSK 001). Prosjektplanen vil bli lagt frem for kontrollutvalget i god tid før forvaltningsrevisjonsrapporten legges frem for kontrollutvalget.

Omfang og problemstillinger som vil bli besvart i prosjektet vil fremkomme av prosjektplanen.

Omfang og økonomisk ramme

Forvaltningsrevisjon gjennomføres innenfor budsjettrammen for revisjonen for årene 2022-2024. Budsjettet skal sees i sammenheng med vedtatt plan for forvaltningsrevisjon for perioden januar 2022 - juli 2024. I plan for forvaltningsrevisjon for Rakkestad kommune 2022-2024 er det vedtatt å gjennomføre 3 forvaltningsrevisjonsprosjekter i planperioden. Det er i budsjettperioden anslått 1025 timer (antall budsjetterte timer for forvaltningsrevisjon 2022*2,5)

Et forvaltningsrevisjonsprosjekt krever i gjennomsnitt 300 timer. Kommunestyret har delegert til kontrollutvalget å vurdere eventuelle behov for endringer i planen i planperioden. Dersom et prosjekt anslås å overstige 300 timer med mer enn ti prosent må kontrollutvalget enten redusere antall prosjekter i planen eller be kommunestyret om en ekstra bevilgning.

I perioden er det vedtatt å gjennomføre 3 forvaltningsrevisjonsprosjekter.

1	Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse
2	Tiltak på vann- og avløpsnett – forsyningssikkerheten og kvalitet
3	Håndteringen av covid-19-pandemien i Rakkestad kommune

Følgende 3 prosjekter bestilles i perioden august 2022 til juli 2024

PROSJEKT 1: Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse
Forslag fra kontrollutvalget til eventuelle problemstillinger -Prosjektplan vedtatt 14.06.2022, sak 22/28
Anslått leveringstidspunkt for prosjektplan: Til sekretariatet: 30.05.2022 Til behandling i KU-møte: 14.06.2022
Leveringstidspunkt for rapport: Anslått til sekretariatet: 1. møte 2023 Anslått til behandling i KU-møte: 1. møte 2023

PROSJEKT 2: Tiltak på vann- og avløpsnett – forsyningssikkerheten og kvalitet
Forslag fra kontrollutvalget til eventuelle problemstillinger (med utgangspunkt i risiko- og vesentlighetsvurdering og kontrollutvalgets behandling)
Anslått leveringstidspunkt for prosjektplan: Til sekretariatet: 1. møte 2023 Til behandling i KU-møte: 1. møte 2023
Leveringstidspunkt for rapport: Anslått til sekretariatet: 3. møte 2023 Anslått til behandling i KU-møte: 3. møte 2023

PROSJEKT 3: Håndteringen av covid-19-pandemien i Rakkestad kommune
Forslag fra kontrollutvalget til eventuelle problemstillinger utgifter, utgiftsdekning fra staten, demokrati, delegasjon av penger/ kriseledelse (sak 22/29, 14.06.2022)
Anslått leveringstidspunkt for prosjektplan: Til sekretariatet: 1. møte 2024 Til behandling i KU-møte: 1. møte 2024
Fastsatt leveringstidspunkt for rapport vil fremkomme av prosjektplan: Anslått til sekretariatet: 3. møte 2024 Anslått til behandling i KU-møte: 3. møte 2024

Plan for forvaltningsrevisjon

Rakkestad kommune

Januar 2022- juli 2024

ØKUS KOF

Østfold kontrollutvalgssekretariat Kommunalt oppgavefelleskap

Innhold

1	Innledning og sammendrag	2
2	Om forvaltningsrevisjon	2
3	Gjennomføring av forvaltningsrevisjon.....	3
3.1	Oversikt over gjennomførte prosjekter	4
4	Forvaltningsrevisjon i perioden januar 2022- juli 2024	5
4.1	Kontrollutvalgets prioriteringer	5
4.2	Kommunestyrets vedtak	5
4.3	Rammebetingelser for forvaltningsrevisjon.....	6
4.4	Delegering til kontrollutvalget	6

1 Innledning og sammendrag

Kontrollutvalget har ansvar for å påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget skal minst en gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at by/kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsanalyse av kommunens virksomhet, med sikte på å identifisere behovet for forvaltningsrevisjon innen de ulike sektorer og virksomheter¹

Dette dokumentet bygger på *Risiko- og vesentlighetsvurderinger - Rakkestad kommune*², og er utarbeidet av ØKUS KOF på vegne av kontrollutvalget.

Kontrollutvalget har i møtet 23.11.2021, sak 21/37 vurdert det slik at følgende områder bør være gjenstand for forvaltningsrevisjon i perioden januar 2022- juli 2024:

I prioritert rekkefølge:

1	Covid-19 , ivaretagelse av demokratiet
2	Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse
3	Tiltak på vann- og avløpsnett – forsyningssikkerheten og kvalitet

Kommunestyret behandlet planen i sak 2/22 den 27.01.2022 og følgende områder ble vedtatt for forvaltningsrevisjon:

I prioritert rekkefølge:

1	Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse
2	Tiltak på vann- og avløpsnett – forsyningssikkerheten og kvalitet
3	Håndteringen av covid-19-pandemien i Rakkestad kommune

2 Om forvaltningsrevisjon

I henhold til kommuneloven kapittel 23, § 23-2 c har kontrollutvalget ansvar for at det utføres forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet, og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Etter kommunelovens § 23-3, 1.ledd innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regelverksetterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Kontrollutvalget har i henhold til kommunelovens § 23-3, andre ledd, første punktum en plikt til å utarbeide en plan for forvaltningsrevisjon. Denne planen skal behandles og vedtas i kommunestyret/bystyret.

Gjennomføring og rapportering på forvaltningsrevisjon skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området, og det skal etableres revisjonskriterier for det enkelte prosjekt. Ved gjennomføring av prosjekter benyttes standard RSK 001 utarbeidet av NKRF³, "Standard for forvaltningsrevisjon."

¹ kommuneloven kapittel 23, § 23-2 c og kommunelovens § 23-3, 1.ledd

² Eget dokument som ligger som vedlegg 2 til saken

³ NKRF - Norges Kommunerevisor Forening

Hensikten med en forvaltningsrevisjon er blant annet å bidra til en bedre og mer effektiv kommunal forvaltning. Når det utføres forvaltningsrevisjon, kan det blant annet settet fokus på økonomi, måloppnåelse og oppfølging av lovverk.

Behovet for forvaltningsrevisjon er stort. Kommunen står overfor betydelige utfordringer. Innbyggerne stiller større kvalitet til tjenestene, sentrale myndigheter stiller krav til økonomisk effektivitet, men også innhold i tjenester, markeder skaper økt konkurranse, og det er ofte manglende samsvar mellom mål og tilgjengelige ressurser. Det er også viktig at folkevalgte får nøytral styringsinformasjon. Dette medfører at kommunene som oftest må rette større fokus på ressursbruk, styring og ledelse. Det må styres etter flere variabler enn økonomiske data, med evaluering av måloppnåelsen, og det blir stilt større krav til ledelse.

Ved utøvelse av forvaltningsrevisjon bidrar kontrollutvalget blant annet til:

- Å påvise forbedringsområder som bidrar til økt produktivitet og måloppnåelse i forhold til politiske vedtak og forutsetninger
- Å bidra med informasjon til kommunens beslutningstakere som er til nytte for
  - å styrke kommunestyrets grunnlag for styring
  - kontrollutvalgets tilsyn med forvaltningen
  - ledelsens vurdering av muligheter for mer sparsom/ økonomisk drift, økt produktivitet, større effektivitet og bedre måloppnåelse
  - rasjonell, målrettet og kostnadseffektiv drift

3 Gjennomføring av forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjonsplan skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering⁴ av kommunens virksomhet og selskaper. Risiko- og vesentlighetsvurderinger innebærer å vurdere på hvilke områder av kommunens virksomhet, eller i hvilke selskaper, det er risiko for vesentlige avvik, og hvor alvorlige konsekvenser disse avvikene vil kunne få.

Hensikten med vurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon. Bestemmelsen i lovverket må forstås slik at det må utarbeides en plan som sikrer at det regelmessig gjennomføres forvaltningsrevisjon på de områdene hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon, og i et omfang som er tilpasset kommunens størrelse, kompleksitet og risiko.

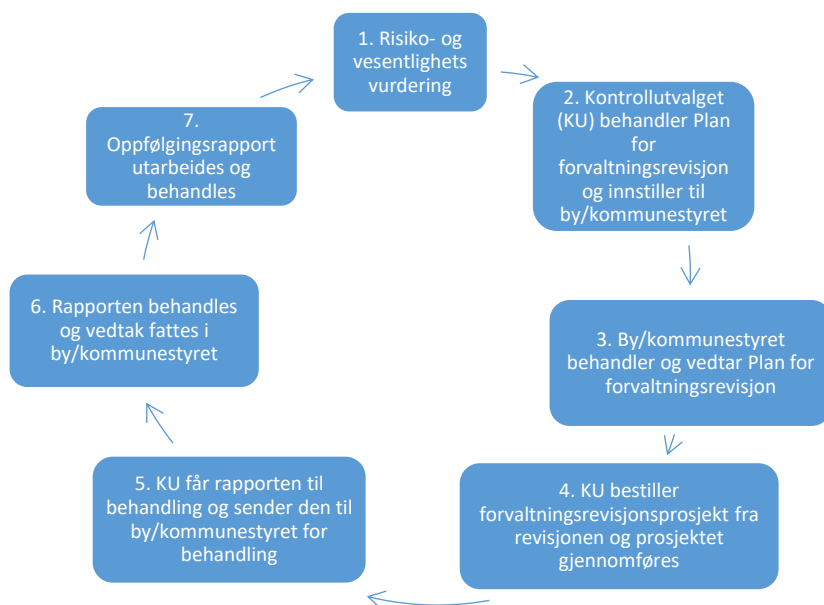
Ved utformingen av et forvaltningsrevisjonsprosjekt vil kontrollutvalget avgrense temaet slik at prosjektet blir konkret og gir kontrollutvalget de nødvendige opplysninger for deres kontroll med kommunen.

Forvaltningsrevisjon skal organiseres som et prosjekt og består av fasene som figur 1. under illustrerer:

---

⁴ Eget dokument som ligger som vedlegg 2 til saken

Syklusen i forvaltningsrevisjon:

Figur1.

1. Sekretariatet utfører risiko- og vesentlighetsvurdering som grunnlag for valg av områder det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon på.
2. Kontrollutvalget (KU) behandler og vedtar *Plan for forvaltningsrevisjon* med en prioritert liste over områder det bør gjennomføres forvaltningsrevisjon. Planen blir sendt til by/kommunestyret for behandling.
3. By/kommunestyret behandler og vedtar planen, (eventuelt med andre prioriteringer).
4. KU bestiller prosjekt fra revisjonen og vedtar en prosjektplan. Prosjektet gjennomføres av revisjonen, rapporten verifiseres av kontaktperson og kommunedirektør gir sin uttalelse til rapporten og eventuelle anbefalinger i rapporten.
5. KU behandler rapporten, gir sin innstilling og sender den videre til by/kommunestyret for behandling⁵.
6. Rapporten behandles og vedtak fattes i by/kommunestyret, om nødvendig blir det gjort vedtak på hva administrasjonen skal følge opp.
7. Ca 1 år etter by/kommunestyrevedtak blir det gjennomført en oppfølging av by/kommunestyrets vedtak for å se om administrasjonen har fulgt opp eventuelle pålegg om retting av feil/mangler. Rapporten behandles i KU og sendes deretter til by/kommunestyret.

3.1 Oversikt over gjennomførte prosjekter

I tabellen under vises en oversikt over de 11 siste forvaltningsrevisjonsprosjekter som er blitt gjennomført eller påbegynt i Rakkestad kommune:

Prosjekt	Årstall for gjennomført prosjekt
Kvalitet i KOSTRA-rapportering	Påbegynt, leveres 2022
Psykisk helse og rus	Påbegynt, leveres 2022

⁵ Forvaltningsrevisjonsrapporter skal fortløpende sendes til bystyret/kommunestyret etter kontrollutvalgets behandling.

Kvalitet i sykehjemstjenesten og helse og omsorgstjenestens forebygging og oppfølging av sykefravær	2020
Grunnskole – kvalitet i undervisningen	2019
Offentlige anskaffelser	2018
Fosterhjem	2016
Oppfølging av politiske vedtak og mål generelt, og spesielt innen teknisk	2015
Bruk av konsulent tjenester	2014
Byggesaksbehandling	2012
Rutiner for postgang	2011/2012
NAV	2010/2011

4 Forvaltningsrevisjon i perioden januar 2022- juli 2024

4.1 Kontrollutvalgets prioriteringer

Med bakgrunn i risiko- og vesentlighetsvurderingen skal kontrollutvalget gi forslag til prioritering og utvelgelse av forvaltningsrevisjonsprosjekter.

Kontrollutvalget behandlet, med grunnlag i risiko- og vesentlighetsvurderingen, *Plan for forvaltningsrevisjon* i sitt møte den 23.11.2021, sak 21/37. Et forvaltningsrevisjonsprosjekt krever gjennomsnittlig 300 timer i ressurser⁶. Ut fra dette skal det avholdes 2-3 prosjekter i kommende to og et halvt årsperiode i Rakkestad kommune.

Kontrollutvalget har vurdert det slik at følgende områder bør være gjenstand for forvaltningsrevisjon i perioden 2022-2024:

I prioritert rekkefølge:

1	Covid-19 , ivaretagelse av demokratiet
2	Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse
3	Tiltak på vann- og avløpsnett – forsyningssikkerheten og kvalitet

Se risiko- og vesentlighetsvurderingen datert 15.11 2021 for omtale av prosjektområder.

4.2 Kommunestyrets vedtak

I bystyres sak 2/22 den 27.01.2022 ble følgende områder vedtatt:

I prioritert rekkefølge:

1	Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse
2	Tiltak på vann- og avløpsnett – forsyningssikkerheten og kvalitet
3	Håndteringen av covid-19-pandemien i Rakkestad kommune

⁶ Gjennomsnittlig (hele landet) brukes det ca. 280 timer på et forvaltningsrevisjonsprosjekt. (Jf. Rapport "85 tilrådingar for styrkt eigenkontroll i kommunane", KRD desember 2009, bygger på Nordlandsforsknings rapport 4/2007). I tillegg kommer tid til planlegging og administrasjon.

4.3 Rammebetingelser for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget sender hvert år samlet forslag til budsjett for kontrollarbeidet til by/kommunestyret⁷. I vedlegg til årsbudsjettet 2022 er ressurser til forvaltningsrevisjon spesifisert med et beløp som utgjør 410 timer, ca. 120 timer vil medgå til allerede påbegynte prosjekt fra forrige planperiode og det er satt av 160 timer til oppfølgingsrapporter i 2022 (ca. tre rapporter).

For hvert prosjekt som blir gjennomført i perioden vil det bli avsatt gjennomsnittlig 60 timer i ressurser til oppfølging ett år etter at prosjektet er behandlet i kommunestyret.

De overordnede føringene for forvaltningsrevisjon vil ligge i plan for forvaltningsrevisjon. Kommunens valgte revisor gjennomfører forvaltningsrevisjonen i henhold til avtale. Kontrollutvalget har fullmakt til å foreta nærmere planlegging av forvaltningsrevisjonen, herunder vedta de enkelte undersøkelser/prosjektbeskrivelser og inngå avtaler om gjennomføring med revisjonen.

4.4 Delegering til kontrollutvalget

Plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon skal i henhold til kommunelovens § 23-3 vedtas av bystyret/kommunestyret. Etter samme paragraf kan by/kommunestyret delegerer til kontrollutvalget å vedta endringer i planen i planperioden ved eventuelle behov for dette. Dette gjelder bare hvis kontrollutvalget har fått slik fullmakt fra kommunestyret. Det fremgår av forarbeidene til loven at slike fullmakter kan være hensiktsmessige fordi risiko- og vesentlighetsvurderinger kan bli uaktuelle, og nye forhold kan komme til, slik at det av den grunn oppstår behov for å avvike fra den opprinnelige planen. Kommunestyret fattet i sitt møte den 27.01.2022, sak 2/22 vedtak om at kontrollutvalget gis fullmakt til å gjøre endringer i planen i planperioden ved eventuelle behov for dette.

---

⁷ i henhold til forskrift om kontrollutvalg og revisjon §2

Risiko- og vesentlighetsvurderinger

RAKKESTAD KOMMUNE 2021

ØKUS KOF

Østfold kontrollutvalgssekretariat Kommunalt oppgavefelleskap

Innhold

1. Forord	2
2. Sammendrag.....	2
3. Metode	3
4. Risiko- og vesentlighetsvurdering per kommuneseksjon:	4
4.1 Rådmann og staber.....	5
4.2 Oppvekst og kultur	7
4.3 NAV Rakkestad.....	9
4.4 Helse og omsorg	11
4.5 Teknikk, miljø og landbruk.....	13
5. Covid-19.....	14
6. Selskaper	15
7. Rådmannens uttalelse.....	16

1. Forord

Kommuneloven fastslår at kontrollutvalget minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, skal utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper. At kommunens selskaper også skal vurderes i forbindelse med valg av forvaltningsrevisjonsprosjekter kommer som en følge av en endring i ny kommunelov¹.

Det er viktig at utvelgelse av forvaltningsrevisjonsprosjekter skjer med bakgrunn i en risiko- og vesentlighetsvurdering. Dette for at revisjonsressursene settes inn på de områdene av kommunal forvaltning der det er størst behov for forvaltningsrevisjon. På den måten kan forvaltningsrevisjon i størst mulig grad gi effekter i form av organisasjonsmessig læring og utvikling i kommunen.

Østfold kontrollutvalgssekretariat KOF i samarbeid med Østre Viken kommunerevisjon IKS har utarbeidet en risiko- og vesentlighetsvurdering for Rakkestad kommune, denne legges til grunn for plan for forvaltningsrevisjon 2022-2023

Rolvøy, 15. november 2021

Østfold kontrollutvalgssekretariat KOF

2. Sammendrag

Kontrollutvalgssekretariatet vurderer at det er fire områder som skiller seg ut og tilsier noe risiko/vesentlighet. Disse områdene blir kort fortalt i tabellen under, tabell 1.

Risikofaktor: (RF) **1** = i liten grad, **2** = er lik i middels grad, **3** = i stor grad.

Vesentlighetsfaktor: (VF) **1** = i liten grad, **2** = er lik i middels grad, **3** = i stor grad.

Kommunalområde/ selskap:	Risiko:	Vesentlighet:	Evt. kommentar:
Rådmann og staber	3	3	Personvern og informasjonssikkerhet Beredskapsplan Internkontroll
Oppvekst og kultur	2	3	Psykososialt skolemiljø Spesialpedagogisk hjelp Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse
NAV	2	3	Levekårsutfordringer Arbeidsledighet Sosialhjelp
Helse og omsorg	2	3	Barnevern Psykisk helse og rus
Teknikk, miljø og landbruk	3	3	Tiltak på vann-, avløps- og renovasjonsområdet

Tabell 1.

¹ Kommunelovens § 23-3, andre ledd, andre punktum

3. Metode

Sekretariatet har gjennomført en risiko- og vesentlighetsvurdering av Rakkestad kommune.

Hverken kommunelov eller forskrift om kontrollutvalg og revisjon legger føringer på hva en risiko- og vesentlighetsvurdering er, kun at det skal gjennomføres i forkant av behandling av plan for forvaltningsrevisjon. I lovforarbeidene framgår imidlertid at risiko- og vesentlighetsvurderinger innebærer å vurdere på hvilke områder av kommunens virksomhet eller i hvilke selskaper det er risiko for vesentlige avvik, og hvor alvorlige konsekvenser disse avvikene vil kunne få (vesentlighet). Det framgår videre at risiko- og vesentlighetsvurderingen er grunnlaget for å vurdere temaer, antall forvaltningsrevisjoner og når de skal utføres.

Fordi hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å identifisere aktuelle områder for forvaltningsrevisjon, er vår vurdering av risiko knyttet til:

- Overholdelse av lover og bestemmelser
- Økonomi
- Produktivitet
- Måloppnåelse

Vesentlighet er vurdert ut fra ulike perspektiver, herunder blant annet:

- Fra et økonomisk perspektiv, vurdert ut fra omfanget av et tjenesteområdes driftsutgifter sett i forhold til kommunens totale driftsutgifter.
- Fra brukernes perspektiv, vurdert ut fra hva brukerne av kommunale tjenester anser som vesentligst.
- Fra medarbeidernes perspektiv, vurdert ut fra hva de ulike medarbeiderne innenfor et tjenesteområde anser som vesentligst.
- Fra et samfunns- og miljøperspektiv, vurdert ut fra hva som er vesentligst ved kommunens virksomhet sett i forhold til storsamfunnet og miljøet.

Følgende analyser og vurderinger er gjort i forbindelse med risiko- og vesentlighetsvurderingen:

➤ Spørreundersøkelse:

I arbeidet med risiko- og vesentlighetsvurderingen har vi gjennomført tre Questback/ spørreundersøkelser, en sendt til kommunens administrasjon, en sendt til kommunens folkevalgte, samt en sendt til kommunens kontrollutvalgsmedlemmer.

Samlet ble undersøkelsen til administrasjonen sendt til 13 personer (rådmannens ledergruppe), og det var 8 som besvarte undersøkelsen, svarprosenten utgjør 62 %.

Samlet ble undersøkelsen til folkevalgte sendt til 11 personer i formannskapet og det var 5 som besvarte undersøkelsen, svarprosenten utgjør 45 %.

Undersøkelsen ble også sendt til kontrollutvalgets medlemmer og varamedlemmer 11 personer, hvorav 5 svarte, 45 %.

➤ Dokumentanalyse:

Kontrollutvalgssekretariatet har også gjort en dokumentanalyse hvor vi har gjennomgått innspill fra revisjonsplan/revisjonsstrategi, budsjett/ økonomi og handlingsplan, virksomhetenes årsrapport og kommunedirektørens beretning.

➤ KOSTRA-analyse:

Det er også blitt gjort en analyse av KOSTRA-tall fra statistisk sentralbyrå. Tallene er analyser og vurdert opp mot sammenlignbare kommuner i KOSTRA-gruppe 01. Workshop:

Vi har gjennomført en workshop med kontrollutvalgets medlemmer den 15. juni 2020

➤ Aktuelle lovendringer med mer:

Risiko- og vesentlighetsvurderingen sees også opp mot aktuelle lovendringer, tilbakemeldinger fra revisjonen, tidligere henvendelsessaker, tidligere risiko- og vesentlighetsvurderinger, samt tidligere planer for forvaltningsrevisjon, saker i media og statlige tilsyn.

➤ Samtale/ møte med ordfører og kommunedirektør

Avslutningsvis hadde kontrollutvalgssekretariatet et møte med ordfører og kommunedirektør den 11.10.2021. I dette møtet drøftet vi deres synspunkter på våre foreløpige funn, og de kom med innspill på hvilke områder i kommunen de mente var viktige å se nærmere på. Kommunedirektør har også kommet med en skriftlig uttalelse til risiko- og vesentlighetsvurderingen, denne ligger i sin helhet i kapittel 7.

4. Risiko- og vesentlighetsvurdering per kommuneseksjon:

På Rakkestad kommunes hjemmeside finner vi følgende organisasjonskart:

[Organisasjonskart_Rakkestad-kommune_130121.pdf](#)

Organisasjonskartet viser at kommunen per d.d. er delt inn i 9 seksjoner i tillegg til stab. Legetjeneste og Brannvesen ligger som egne felt. I årsberetningen for 2020 er seksjonene inndelt i Rådmannen og staber, Oppvekst og kultur, NAV Rakkestad, Helse og omsorg, Teknikk, miljø og landbruk, Næringstiltak og Kirker og trossamfunn.

I møtet med ordfører og rådmann fikk sekretariatet opplyst at det arbeides med en ny organisasjonsstruktur som skal tre i kraft fra 01.01.2022. Rådmann har oversendt en oversikt over nytt organisasjonskart til sekretariatet og vi kan der bla se at seksjonslederleddet er avviklet og erstattet av fire kommuneområder, Oppvekst, Livstil og levekår, Helse og mestring og Infrastruktur. Da årsberetning og annet bygger på nåværende organisasjonsstruktur tar vi utgangspunkt i den i vår risiko- og vesentlighetssanalyse. Sekretariatet vurderer imidlertid at en ny organisering av kommunen kan gi økt risiko på flere av kommunens tjenester/områder en stund fremover, innen ny organisasjonsstruktur får satt seg.

I årsberetningen for 2020 kan vi lese at det vurderes at det er bekymringsfullt og problematisk at befolkningsveksten har stanset opp fra 2016 og til og med var negativ i 2020. Dette vurderer rådmannen som utfordrende for lokalsamfunnets utvikling og framgang. Videre fra årsberetningen: «*Rakkestad kommune får mindre ressurser disponibel for sin virksomhet. Potensialet for private og andre offentlige tilbud reduseres. Det er hemmende for Rakkestadsamfunnet på lengere sikt. I forhold til gjennomsnittet av kommuner, er en relativt høy andel av innbyggerne i aldersgrupper 60 – 69 år, 70 – 79 år og 80 – 89 år, og en mindre andel i yrkesaktive alderskategorier (20 til vel 60 år) og yngre årsklasser (0 – 19 år)*».

Vedrørende kommunens økonomi står det i årsberetningen at Rakkestad kommune hadde et mindre forbruk eller overskudd i driftsregnskapet på kr. 6 782 097 siste år, noe som er svakere enn i 2015 – 2019. Det nevnes flere årsaker til dette i årsberetningen bla:

- Lav nominell vekst og realnedgang i rammeoverføringer 2018 – 2021.

- Drifts- og aktivitetsvekst i spesielt forebyggende og helsefremmende aktivitet i helse- og omsorgssektoren over tre – fire år.
- Ny kommunelov medfører at kommunen må betale ca. kr. 6 000 000 mer i avdrag på sine lån p.a. enn tidligere.
- Omfattende Covid 19 tiltak i tidsrommet mars – desember 2020.

4.1 Rådmann og staber

Området dekker:

- Rådmann
- Dokument og forvaltning
- Personal og økonomi

Aktuelle lovendringer:

Fra 1. januar 2021 gjelder nye regler om internkontroll i kommunene, med tydeliggjøring av kommunedirektørens ansvar. (Kommuneloven, kapittel 25, §25-1 og §25-2.)

I budsjettet for 2021 kan vi lese at *Rådmann og staber* forbruker 8,78 prosent av midlene. Videre kan vi lese følgende om den økonomisk stilling ved inngangen til 2021 – 2024: «*Etter noen år med bra regnskapsresultater (2015 – 2019), går Rakkestad kommune 2021 – 2024 i møte med større økonomiske vanskeligheter og budsjettmessig ubalanse*».

Det fremkommer av budsjettdokumentet og økonomisk handlingsplan at ulike faktorer kan resultere i en alvorlig budsjettmessig ubalanse. Omfattende tiltak må settes i verk for å gjøre økonomien flytende igjen. Videre fremkommer det at de største direkte kommunale utfordringer kommer innen helse og omsorg – samtidig som oppgaver innen barnehage, skole, kultur, NAV, barnevern og samfunn og infrastruktur skal løses forsvarlig.

Videre fremkommer det at fokus de nærmeste årene rettes spesielt mot å etablere et mer funksjonelt og bedre internkontrollsystem for enhetene *personal* og *økonomi*.

I budsjettdokumentet under investeringer fremkommer det at Rakkestad kommune får en meget sårbar og utsatt økonomi framover. *Rakkestad kommune skulle i denne situasjonen egentlig ha dempet sine investeringer, står det, og både ordinære og andre midler burde anvendes til å nedbetale langsiktige lån og oppnå lavere årlige utgifter til renter og avdrag av denne gjelden. Utfordringer på vann-, avløps- og renovasjonsområdet, ny kulturskole og sykehjemsinvesteringen gjør dette svært vanskelig.*

Det fremgår av årsregnskap/ årsmelding 2020 at området *rådmann og staber* er omtrent på det samme nivå – ca. 4,5 prosent av den samlede ramme – i 2020 som i 2019. Det er lavt sammenlignet med andre kommuner. Ressurser som anvendes til styring, ledelse og administrasjon er fortsatt relativt små.

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett og regnskapsforskriften § 5-4 andre ledd, viser at kommuneområdet hadde et mindreforbruk på i underkant av 21 millioner kroner i 2020, dette skyldes i hovedsak fordi midler satt av som budsjettreserver (covid-19) ikke har blitt anvendt.

Det fremkommer ikke noe av KOSTRA-analysen som kan tilsi risiko på kommuneområdet.

Av spørreundersøkelsen tilsendt kommunens administrasjon fremkommer det en middels til høy risikovurdering på om det er utarbeidet klare mål å arbeide mot, samt om det er nok tid til ledelse. De gir også tilbakemelding på at det i liten til middels grad er utarbeidet planer i forhold til trender i befolkningsutviklingen og befolkningssammensetningen. Videre settes det en middels risikovurdering på om kommunen er organisert på en hensiktsmessig måte, det

er også satt middels risiko på om det er utarbeidet tydelige funksjonsbeskrivelser for stillingene. De svarer også at de i middels grad er kjent med de ulike interkommunale samarbeid/ selskap som kommunen deltar i.

Det fremgår av spørreundersøkelsen at de folkevalgte i lav grad opplever at kommunen har utarbeidet gode krise- og beredskapsplaner, samt at de i liten grad har vært med på arbeid med risiko- og sårbarhetsanalyser i kommunen? (Krise og og beredskapsplaner).

Administrasjonen fikk også spørsmål om hvilke tre områder de opplever har høyest risiko for å ikke etterleve lov eller forskrift, her fremkommer det at flere mener at manglende planverk og manglende internkontrollsystemer er risikoområder.

Av spørreundersøkelsen sendt til folkevalgte fremkommer det at de folkevalgte støtter administrasjonens syn på risikoområder.

Kontrollutvalget hadde en workshop i sitt møte den 15. juni 2021. Kontrollutvalget drøftet der ulike områder hvor de mente kommunen hadde risiko for blant annet å ikke overholde lovpålagte tjenester etc. Det fremkom at følgende områder kan være aktuelle for forvaltningsrevisjon: Hacking av datasystem – informasjonssikkerhet – sikkerhetssystemer – IT-sikkerhet.

Østre Viken kommunerevisjon IKSs regnskapsavdeling har gitt følgende generelle innspill på eventuelle risikoområder (gjelder generelt for alle kommunene i «Østfold»):

- Anskaffelser i kommunen – håndteres i tråd med Lov om offentlige anskaffelser?
- Rutiner, håndtering og internkontroll både for enkeltanskaffelser og rammeavtaler?
- Selvkost – håndteres etter ny forskrift og veileder?
- Internkontroll – hvordan overholdes kravene i kommuneloven til kommunedirektør?

Det er gjennomført følgende forvaltningsrevisjoner på virksomhetsområdet de siste 10 årene:

- Offentlige anskaffelser i 2018
- Oppfølging av politiske vedtak og mål generelt, og spesielt innen teknisk (2015)
- Bruk av konsulent tjenester (2014)
- Rutiner for postgang (2011/2012)

Møte med ordfører og kommunedirektør (kommunens ledelse):

Rådmann og ordfører informerte sekretariatet om at 9 seksjoner i kommunen skal reduseres til 4 kommuneområder. De opplyste videre at kommunen blant annet er i gang med ny strømtilførsel til Rakkestad.

Rådmann trakk frem følgende:

- Problemer med å få rekruttert og beholdt personale.
- Det må gjøres vurderinger i forhold til samfunnssikkerhet, skal kommunen for eksempel ha eget apparat, eget brann og redningstjeneste?
- Inntektssystemet til kommunene er revidert og kommunen har tapt inntekter.
- Det ble i 2018 satt i gang et prosjekt vedr. internkontroll, dette ble lagt på is grunnet covid-19, men er nå tatt opp igjen, man bruker KS sitt program og har fokus på dette fremover mot 2023. Rådmann foreslår å avvente et eventuelt forvaltningsrevisjonsprosjekt på området til de har fått ferdigstilt arbeidet.
- utfordringer innen IT-sikkerhet må sees i en større nasjonal sammenheng. Det samme gjelder ROS-analyse.

Ordfører bemerket at de folkevalgte ikke har deltatt i noen risiko og sårbarhetsanalyser i forkant av beredskapsplanverk.

Sekretariatets vurderinger:

Sekretariatet vurderer at det i høy grad fremkommer at det kan være risiko vedrørende kommunens overordnede internkontroll. Både i budsjettdokumentet og i spørreundersøkelsen fremkommer det at manglende internkontrollsystemer er en risiko. Kontrollutvalget trakk også frem flere områder som faller innunder *overordnet internkontroll* som de anså at det kunne være forbundet risiko til. Imidlertid er kommunen selv i gang med et prosjekt på området, noe som reduserer vesentligheten noe, og rådmann mener det kan være hensiktsmessig å vente med en forvaltningsrevisjon på området til etter 2023.

RF3/VF2.

Personvern og informasjonssikkerhet blir trukket frem som risikoer. Dette medfører risiko for at personsensitiv informasjon ikke dokumenteres og sikres forsvarlig. Det er stort fokus på dette området for tiden, særlig med tanke på konsekvenser det kan få. I Kommunal Rapportens kommunedirektørundersøkelse kommer det fram at 37,4 prosent av kommunene har vært utsatt for en eller annen form for datakriminalitet i perioden 2020–2021. For å beskrive faren kan Østre Toten kommunes dataangrep være et eksempel på hvor galt det kan gå dersom sikkerheten ikke er godt nok. I januar i år tok hackere seg inn bak brannmurene til Østre Toten kommune. De slettet alle sikkerhetskopier og krypterte alle data. Sensitiv informasjon ble lagt ut på det «mørke nettet». Dette har foreløpig kostet Østre Toten kommune over 30 mill. kroner. Dette området anses generelt å ha høy vesentlighet, både i forhold til konsekvenser dette kan få for enkeltpersoner dersom personsensitiv informasjon forsvinner eller lekkes ut, men også for kommunens økonomi og troverdighet. **RF3/VF3.**

Videre kan det vurderes risiko ved at de folkevalgte i liten grad er kjent med kommunens beredskapsplan og vært med på utarbeidelse av risiko og sårbarhetsanalyser for beredskapsplanverk. Kommunens beredskapsplan skal til enhver tid være oppdatert, og som et minimum revideres en gang per år. Av planen skal det fremgå hvem som har ansvaret for oppdateringen av planen og når planen sist er oppdatert. Vesentligheten for området er høy både fra et økonomisk perspektiv, fra brukerperspektiv, medarbeiderperspektiv samt samfunns- og miljøperspektiv. **RF3/VF3.**

Sekretariatets totalkonklusjon:

Sekretariatet vurderer at det er flere enkeltområder med ulike risiko- og vesentlighetsvurderinger innen kommuneområdet. Ny organisasjonsstruktur gjør også at risikoen øker. De områdene vi anser har høy risiko og det også er høy vesentlighet er:

- Personvern og informasjonssikkerhet
- Beredskapsplan
- Internkontroll

Sekretariatets samlede vurdering for området er: **RF3/VF3**

4.2 Oppvekst og kultur

Området dekker:

- Barnehage: Fladstad barnehage, Byggekllossen barnehage, Elle Melle barnehage, Bergenhus barnehage og Kirkeng barnehage.
- Skole: Rakkestad ungdomsskole, Bergenhus skole, Os skole og Kirkeng skole
- Kommunikasjon og kultur: Informasjon, IKT og innkjøp og Kultur.

Aktuelle lovendringer:

Barnehageloven ble endret med virkning fra 01.01.2021. De viktigste endringene i loven omhandler det psykososiale barnehagemiljøet, internkontroll i barnehagen, krav om

likebehandling og uavhengighet av kommunale og private barnehager og at utdanningsdirektoratet skal føre tilsyn med økonomiske forhold i private barnehager.

Fagfornyelsen er navnet på prosessen med å fornye læreplanene i *Kunnskapsløftet*. Nye læreplaner ble tatt i bruk fra 2020. Alle læreplaner for fag i grunnskolen og videregående opplæring er fornyet. Overordnet del av læreplanverket er også ny.

I **budsjettdokumentet** fremkommer det at andelen til oppvekst er på 28,43 prosent av den totale ramma, mens det i **årsberetningen** står at det for *Skole og Barnehage* medgår 30,25 prosent av midlene i 2020 mot 31,25 prosent året før.

➤ Barnehage:

I **budsjettdokumentet** fremkommer det at barnehagene fortsatt er kostnadseffektive, det brukes mindre til dette formål enn i gjennomsnittet av sammenlignbare kommuner.

I **årsberetningen** kan vi lese at Rakkestad kommune oppfyller sine forpliktelser om full barnehagedekning etter barnehageloven. Rakkestad kommune oppfyller grunnbemannings- og pedagognormene i barnehagene i 2020. Videre er det beskrevet at «*Barnehage leder prosjektet «Bedre tverrfaglig innsats» (BTI). Det skal medvirke til at barn, unge og familiene deres får hjelp så tidlig, samordnet og helhetlig som det lar seg gjøre. Enda er tiltaket ikke fullt ut gjennomført i kommunen. Det videreføres i 2021 – 2024.*»

KOSTRA-analyser viser at det er færre barn som går i barnehage enn gjennomsnittet, samtidig viser tallene at andel barnehagelærere i forhold til grunnbemanning er noe høyere enn snittet. Andel barn i kommunale barnehager som får spesialpedagogisk hjelp er lav. Minoritetsspråklige barn i barnehage i forhold til innvandrerbarn er noe lavere enn gjennomsnittet.

➤ Skole:

Budsjettdokumentet beskriver fallende barnetall og antall elever i skolen. Det påpekes at dette på få års sikt kan ha betydelige og økende konsekvenser for barnehage og skole. Videre kan vi lese at Rakkestad kommune anvender markert mer på grunnskole (2,0 - 2,5 prosent) enn Østfoldkommuner og Norge.

KOSTRA viser at det er noe lavere antall årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning enn gjennomsnittet.

I 2019 ble det gjennomført en **forvaltningsrevisjon** i grunnskolen, med fokus på kvalitet i undervisningen. Utvalget fikk denne til behandling våren 2020. I rapporten konkluderte revisjonen med at kommunen i stor grad arbeider systematisk med å sørge for god kvalitet i undervisningen ved grunnskolen. Videre fremmet revisjonen fire anbefalinger som skal følges opp i 2022.

➤ Kommunikasjon og kultur:

I **årsberetningen** kan vi lese følgende: «*Rakkestad kommunes kostnader pr. innbygger til barn og unge, folkebibliotek og kulturskole ligger i underkant av landstallene. Avvikene er ikke veldig store. Tilbudene kan sånn sett absolutt sammenlignes med tjenestene nasjonalt. Kino er høyt prioritert. Besøk pr. forestilling overstiger landsgjennomsnittet med ca. en tredjedel.*

Rakkestad kommune startet høsten 2020 opp byggeprosjektet Rakkestad kulturskole. Den kan etter planen ferdigstilles i august 2021.»

Det fremgår ikke av Statsforvalterens tilsynskalender at det skal gjennomføres statlige tilsyn på oppvekstområdet i 2021.

Det fremkommer ikke noe i spørreundersøkelsen til administrasjonen og folkevalgte, eller i *workshopen* med kontrollutvalget, som skulle tilsi risiko på dette området.

Møte med ordfører og kommunedirektør (kommunens ledelse):

Rådmann trakk frem at kravet om et godt og trygt psykososialt skolemiljø var viktig og burde fremheves i risikovurderingen. Det samme gjelder tilbudet til barn med funksjonsnedsettelse, i dag kjøper kommunen bla tjenester av Indre Østfold kommune på *Mortenstua* og de har en *mellombase på Os skole*.

Sekretariatets vurderinger:

Oppvekstområdet vil alltid ha høy vesentlighet. Dette både pga av tjenester til enkeltinnbyggere og at tjenesten tar en stor andel av budsjett.

Sekretariatet vurderer risikofaktoren til middels ut fra funn både i KOSTRA-analyser og dokumentanalyser.

Det fremgår av KOSTRA-analysen at det er en noe lavere andel barn i barnehage som får spesialpedagogisk hjelp (2020). Tidlig innsats har vært et fokus på nasjonalt nivå de siste årene.

Sekretariatet er enig i rådmannens innspill om at barns psykososiale skolemiljø er viktig, det samme gjelder tjenester til barn med funksjonsnedsettelse.

Sekretariatets totalkonklusjon:

Det har de siste ti årene kun vært gjennomført én forvaltningsrevisjon på tjenesteområdet, denne omhandlet kvalitet i undervisningen i grunnskolen.

En eventuell forvaltningsrevisjon kan være å se på spesialpedagogisk hjelp generelt, og i barnehage spesielt. Videre kan det vurderes forvaltningsrevisjon på barns psykososiale skolemiljø.

Barnehagen har en lav andel minoritetsspråklige barn i forhold til innvandrerbarn, noe som eventuelt kan ses på i sammenheng med risikovurderingen av sosialhjelp og oppfølging av flyktninger under området NAV. Det kan også være hensiktsmessig å vurdere en forvaltningsrevisjon sett opp mot tjenesteproduksjonen for barn med nedsatt funksjonsevne i grunnskolen.

Sekretariatets samlede vurdering for området er: **RF:2/VF:3**

4.3 NAV Rakkestad

Området omfatter:

- Sosiale tjenester
- Startlån
- bosetting og integrering av flyktninger
- Jobbsjansen/Ny Giv

I **budsjettdokumentet** opplyses det at «*fra medio 2020 sorterer NAV Rakkestad under oppvekst som formål*».

I dokumentet er det videre beskrevet at hver sjettede innbygger har innvandrerbakgrunn. «*Som en følge av stor arbeidsinnvandring fra EØS – området, har andelen innvandrere med europeisk bakgrunn vokst fra 50,9 prosent til 64,9 prosent på ca. femten år.*»

Videre står det at «*Hver sjettede innbygger i yrkesaktiv alder er ufør – mot ca. hver tiende person på landsbasis.*»

Det fremgår av budsjettdokumentet at det i NAV – Rakkestad ligger an til å bli etablert et IPS – tilbud i 2020. Et IPS – tiltak er i: «*Et tilbud til personer med moderate til alvorlige psykiske*

helseproblemer, og/eller rusproblemer, som ønsker hjelp til å komme i arbeid eller beholde ordinært, lønnet arbeid.»

I årsberetning opplyses det at andelen til NAV Rakkestad, av den totale rammen, faller fra 4,07 prosent i 2019 til 3,30 prosent i 2020.

Kun 18,6 prosent av kommunens befolkning har høyere utdanning, mens for Norge generelt er tallet 33,4 prosent. Mye av årsakene til forskjellene ligger i næringsstruktur – som lokalt er dominert av landbruk og industri.

I følge årsberetningen så er det en markert vekst i arbeidsledigheten fra 2019 – 2020, 4,4 % av arbeidsstokken, 104 flere ledige enn i fjor. Det står: «*Rådmannen vurderer at denne utviklingen (arbeidsledighet) er en direkte følge av Covid 19 pandemien*». Videre står det at «*Rådmannen har vanskelig for å se avtrykk av Covid 19 pandemien i NAV Rakkestads regnskap for 2020.*»

I følge KOSTRA så har kommunen en negativ innflytting, samt lavere fødte og høyere døde per 1000 innbyggere enn gjennomsnittet for sammenlignbare kommuner. Rakkestad har også høyere arbeidsledighet og innvandrerbefolkning enn gjennomsnittet. Kommunen har et høyere antall sosialhjelpsmottakere enn sammenlignbare kommuner som for eksempel Råde og Gjerdrum (KOSTRA gruppe 01) og et høyere antall sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold.

KOSTRA-analyser viser at kommunen disponerer et høyere antall boliger enn gjennomsnittet, og har lavere lønnsutgifter per eid kommunal bolig. Videre viser tall fra KOSTRA at færre får avslag på kommunal bolig enn i sammenlignbare kommuner, samt at få (<5) har midlertidig botilbud i mer enn 3 måneder.

Det fremgår ikke av Statsforvalterens tilsynskalender at det skal gjennomføres statlige tilsyn på oppvekstområdet i 2021.

Det fremkommer ikke noe i spørreundersøkelsen til administrasjonen og folkevalgte, eller i workshopen med kontrollutvalget, som skulle tilsi risiko på dette området.

Revisjonen har ikke kommet med innspill som gjelder NAV.

Det er ikke gjort noen forvaltningsrevisjon på området NAV siden 2010/11, denne tok for seg problemstillinger vedrørende deltagere i *kvalifiseringsprogrammet* og om innholdet i kvalifiseringsprogrammet var i overensstemmelse med regelverket.

Møte med ordfører og kommunedirektør (kommunens ledelse):

Rådmann opplyste at et boligkontor er under etablering. Det har som formål å styre, utvikle og forvalte kommunens boligmasse som sådan og som et element av kommunens totale virksomhet. I flere år har boligforvaltning, økonomi og tjenester, i spesielt helse og omsorg, hatt lite ressurser og svakt samordnet virksomhet.

Sekretariatets vurderinger og totalkonklusjon:

Vesentlighetsvurderingen ved dette området vil alltid bli satt høyt. Dette i hovedsak grunnet brukerperspektivet og at enkeltindivid kan bli hardt rammet hvis kommunen svikter på området. Fra et økonomisk perspektiv kan det også vurderes som vesentlig tatt i betraktning at det kan komme oppreisningskrav, erstatningssaker etc hvis kommunen svikter.

Sekretariatet vurderer at leveårsutfordringer kan være et risiko-område for Rakkestad kommune. De kommunale tjenestene i NAV som blant annet er sosial hjelp kan være et vesentlig område å gjøre nærmere vurderinger på. Sekretariatet vurderer også noe risiko og

høy vesentlighet for området vedrørende arbeidsledighet, dette kan også knyttes opp mot covid-19.

Sekretariatets samlede vurdering for området er: **RF2-VF3**

4.4 Helse og omsorg

Området dekker:

- Rakkestad familiesenter: Helsestasjon- og skolehelsetjenesten, Barnevernet, Fysio- og ergoterapitjenesten, Psykisk helse og rus og Frivillig sentral.
- Hjembaserte tjenester: Hjemmesykepleie, Omsorgsboliger og Forvaltningsenhet Helse
- Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter: Korttid, Langtid, Demens og Kjøkken og Vaskeri.
- Bo- og aktivitetstjenester: Sone I (Helsehusveien I og Lundborgveien 3 – 5 – 7), Sone II (Bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger, Kleven og Lundborgveien I) og Sone III (Gudimstua, Rakkestad Dagsenter, Rådhusveien 12 og Parksvingen).

Aktuelle lovendringer:

I 2022 kommer det en ny barnevernsreform der kommunen får et større faglig og økonomisk ansvar.

I budsjettet for 2021 fremkommer det at 30,81 prosent av ressursene går til helse og omsorg. Det er også her de største direkte kommunale utfordringer kommer. Om tjuer år er hver tredje innbygger 60 år eller eldre. Helse- og omsorgsoppgaver kommer dermed til å kreve sin plass. Hver sjettede innbygger i yrkesaktiv alder er ufør – mot ca. hver tiende person på landsbasis. Videre står det at «*psykisk helse og rus har over mange år blitt bygget kraftig opp som et resultat av opptrappingsplaner og forskjellige satsningsprogrammer for de to oppgaveområdene. Enheten omfatter 17,9 årsverk i budsjett 2021 og økonomiplan 2021 – 2024. Tiltakene er i den første fase i sin helhet finansiert av øremerkede statlige overføringer. I neste runde trappes disse tilskudd ned. Kommunen må ta en økende andel av kostnadene ved stillingene. Til slutt er tilbudene helt og fullt et kommunalt ansvar. Med den utviklingen som Rakkestad kommune i øyeblikket har i sine inntekter, lar det seg ikke gjøre å bygge psykisk helse og rus nevneverdig ytterligere ut i budsjett- og økonomiplanperioden. Rådmannen har i flere sammenhenger trukket fram at forventninger fra psykisk helse og rus mot de øvrige seksjoner, og fra de øvrige seksjoner mot psykisk helse og rus spriker og ikke har blitt avklart»*

I årsberetningen fremkommer det at helse og omsorg omfatter 45,81 prosent de samlede ressurser i 2020 mot 47,22 prosent i året før. I lengre tid er det kanalisert større ressurser til tidlig innsats, forebyggende og helsefremmede tiltak i sektoren. En betydelig del av den regulære drifts- og aktivitetsvekst, går dessuten til dette formålet.

KOSTRA-analyser viser at årsverk per bruker av omsorgstjenester er lavere, mens andel brukere av hjemmetjenester er høyere enn gjennomsnittet.

KOSTRA- analyser viser på området barnevern, at andel barn med melding, med undersøkning og med barnevernstiltak er høyt. Netto driftsutgifter er høyt, mens brutto driftsutgifter ligger under gjennomsnittet. Særlig er brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet lavt.

Vedrørende personer med rusproblemer viser KOSTRA at det er høyere driftsutgifter til denne gruppen jf. gjennomsnittet. Rakkestad kommune har et noe lavere antall årsverk *psykiatriske sykepleiere* enn gjennomsnittet, men Rakkestad har et litt høyere antall årsverk av personer med videreutdanning i psykisk helsearbeid og dobbelt så mange årsverk av personer med videreutdanning i rusarbeid sammenlignet med snittet i Kostragruppe 01. Kommunen har også et høyere antall kjøp av tiltak til rusmisbrukere fra aktører utenfor kommunen.

I spørreundersøkelsen sendt til virksomhetsledere fremkom det en middels risikovurdering ifht. i hvilken grad man opplevde at det er ressurser til god kvalitet på kommunale tjenester. Flere oppga helse som et risikoområde under utdypende spørsmål vedr. risikoområder i kommunen.

Det er ikke kommet noen innspill fra stedlig revisor/regnskapsrevisor på området. Det kom heller ikke frem noe som skulle tilsi risiko på dette området i workshopen kontrollutvalget hadde i forkant av arbeidet med denne analysen.

Forvaltningsrevisjonsprosjekter på området de siste ti årene:

- *Fosterhjem- økonomi og refusjoner* i 2016
- *Kvalitet i sykehjem og sykefraværsoppfølging* i 2021. Revisjonen fremmet 12 anbefalinger i rapporten. Det vil bli gjennomført oppfølgingsrapport ca ett år etter rapporten er behandlet i kommunestyret.
- *Forebyggende arbeid innen psykisk helse*, er igangsatt, den er forventet levert våren 2022

Møte med ordfører og kommunedirektør (kommunens ledelse):

Rådmann kommenterte at det faglig sett er et utfordrende område. Det blir stadig flere eldre i kommunen. Innen området barnevern er det utfordringer og rådmann mente at området kunne ha vært aktuelt for en evt. forvaltningsrevisjon. Rådmann trakk også frem området psykisk helse og rus, både i forhold til forebygging og ettervern, her er det imidlertid igangsatt en forvaltningsrevisjon. Rakkestad er på topp i Norge når det gjelder innbyggere med en funksjonsnedsettelse, det er både krevende og kostbart.

Sekretariatets vurderinger og konklusjon:

Sekretariatet vurderer på bakgrunn av KOSTRA- analyser som viser at årsverk per bruker av omsorgstjenester er lave, mens andel brukere av hjemmetjenester er høyere enn gjennomsnittet, at dette kan bety at årsverk ikke er økt selv om brukergruppen er større. KOSTRA- analyser viser også at på området barnevern, er andel barn med melding, med undersøkning og med barnevernstiltak høyere enn gjennomsnittet. Netto driftsutgifter er høyt, mens brutto driftsutgifter ligger under gjennomsnittet. Særlig er brutto driftsutgifter per barn som ikke er plassert av barnevernet lavt. Sekretariatet vurderer at dette kan tyde på at det blir satt inn lite ressurser på barn som ikke er plassert i barnevernet.

Vesentlige områder i en kommune er alle kommunale tjenester som gis til enkeltinnbyggere. Konsekvensene for enkeltpersoner kan være store dersom det inntreffer avvik. Området er også vesentlig grunnet risiko for oppreisningssaker hvis avvik oppstår, samt at det har en relativt stor budsjettandel sett opp mot kommunens samlede budsjett.

Sekretariatet vurderer at det kan være hensiktsmessig med en forvaltningsrevisjon innenfor barnevern med fokus på undersøkelser og tiltak. Et annet område det kunne ha vært aktuelt å gjennomføre en forvaltningsrevisjon på er kommunens hjemmetjenester, imidlertid er det nylig vært et prosjekt på området sykehjem, noe som svekker vesentligheten noe. I tillegg er det igangsatt et prosjekt vedr. psykisk helse.

Sekretariatets samlede vurdering for området er: **RF2-VF3**

4.5 Teknikk, miljø og landbruk

Området omfatter:

- Areal
- Byggesak, landbruk og eiendom
- Kommunal teknikk.

Aktuelle lovendringer: Selvkostforskriften kom ny i 2019 med virkning fra 01.01.2020. Forskriften utfyller bestemmelsene i kommuneloven § 15-1 om beregning av selvkost. Videre kom veileder til selvkostforskriften høsten 2020.

I budsjettokumentet kan vi lese at for området teknikk, miljø og landbruk er den relative størrelsen på 9.87 prosent av ressursene. Videre står det at «*Rakkestad kommune må i 2021 – 2024 iverksette omfattende tiltak på vann-, avløps- og renovasjons-området. De er identifisert, kvantifisert og tidfestet etter dialog med Fylkesmannen i Oslo og Viken.*» «*Investeringene er samlet sett på kr. 114 000 000. De er prioritert ut fra aktuelle hovedplaner vedtatt av kommunestyret. Drifts- og finansielle konsekvenser av prosjektene dekkes inn i form av økte årsgebyrer for selvkost-områdene.*»

I årsregnskap/ årsmelding opplyses det at teknikk, miljø og landbruk utgjør 6,36 prosent av regnskapet i 2020. Den tilsvarende størrelse var 5,18 prosent året før. En av årsakene til denne utviklingen er blant annet en økning av vedlikeholdet av veier i siste budsjett- og regnskapstermin.

KOSTRA-analyser viser at brutto driftsutgifter ligger lavere enn gjennomsnittet, særlig beredskap. Driftsutgifter til forebygging ligger høyere enn gjennomsnittet. KOSTRA viser videre at på området *Eiendomsforvaltning* så ligger netto driftsutgifter samlet lavere enn gjennomsnittet og per innbygger rundt 70% lavere. Utgifter til driftsaktiviteter per kvadratmeter, særlig renhold og energi, ligger høyere.

I spørreundersøkelsen til virksomhetsledere og folkevalgte ble teknisk sektor og miljø fremhevet som risikoområder.

På spørsmål om *i hvilken grad det var utarbeidet planer for nærings- og konjunkturutvikling, som antas å ha betydning for kommunen* ble resultatet en lav skår noe som kan tyde på høy risiko. Det samme gjaldt spørsmål om *i hvilken grad opplever du at det er utarbeidet klima/ miljøplaner i din kommune.*

Regnskapsavdelingen i **Østre Viken kommunerevisjon IKS** har gitt følgende generelle innspill på eventuelle risikoområder (gjelder alle kommunene i «Østfold»):

- Styring av investeringsprosjekter
- Vedlikeholdsetterslep på bygningsmassen

I workshopen med kontrollutvalget ble planverk generelt og klima/miljøplaner spesielt og ROS-analyser foreslått som områder det kunne gjennomføres forvaltningsrevisjon på.

Statlig tilsyn, i 2019 gjennomførte mattilsynet et tilsyn vedr. fremtidig vannforsyning i Rakkestad kommune.

Det er de siste årene blitt gjennomført følgende **forvaltningsrevisjonsprosjekter** i Rakkestad på området:

- *Byggesak* (2012),
- *Oppfølging av politiske vedtak og mål generelt og spesielt innen teknisk* (2015)
- *Offentlige anskaffelser*. (2018)

Møte med ordfører og kommunedirektør (kommunens ledelse)

Rådmann ønsket å fremheve *vann og avløp* som et område det kunne ha vært hensiktsmessig å gjøre en forvaltningsrevisjon på, selv om mattilsynet har gjennomført et statlig tilsyn på området.

Sekretariatets vurderinger og konklusjon:

Sekretariatet vurderer at det ligger noe risiko på området som handler om vedlikehold. Eksempelvis viser spørreundersøkelsen at det kan ligge risiko knyttet til planverk av vedlikehold og klima og miljø. Sekretariatet vurderer også at det kan være aktuelt å se nærmere på nærings- og konjunkturutviklingsplanene for kommunen.

På området som omhandler vann og avløp vil risiko for utslipp og urent vann alltid være vesentlig for kommunens innbyggere. Særlig eldre og syke kan rammes hardt. Sekretariatet vurderer at kommunen er kjent med risikoen og det er nylig gjennomført statlige tilsyn av vann og avløp som følges opp. Imidlertid trekker rådmann frem dette som et aktuelt område for forvaltningsrevisjon.

Sekretariatets samlede vurdering for området er: **RF:3/VF3**

5. Covid-19

Generelt har Covid -19 situasjonen hatt innvirkning på alle områder. Nasjonalt har flere kontrollutvalg ønsket at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjonen av kommunens håndtering av Covid19-pandemien. Pandemien har påvirket de fleste kommunale områder i stor eller mindre grad. Det kan være ulik tilnærming til hva det er ønskelig en forvaltningsrevisjon skal innebære. Fokuset nasjonalt har vært sett opp mot beredskapsplan, ettervirkninger psykisk helse/ levekår, utsatte barn og ungdom og økonomiske konsekvenser.

I årsmeldingen 2020 fremkommer det at Covid 19 håndteringen har vært krevende for hele Rakkestad kommune. Videre kan vi lese: «*Den har blitt ivaretatt ved siden av og i tillegg til de ordinære oppgavene. Etter hvert er hele organisasjonen merket og utmattet av denne situasjonen. Rådmannen bekymrer seg noe for hvilken kommune og samfunn som vil reise seg etter at viruset er slått tilbake*». Det var i 2020 to større smitteutbrudd i kommunen – et tilknyttet et arrangement på Rakkestad Bygdetun i oktober og et relatert til Andebo omsorgsboliger i desember 2020 – januar 2021. Det ble registrert seks dødsfall blant beboere i sammenheng med det siste utbruddet. Flere ansatte i Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter og omsorgsboliger pådro seg også smitte. Rådmannen skriver at «*Rakkestad kommune opplevde det siste utbruddet som spesielt krevende. Det kommunale apparatets bærekraft, kapasitet og robusthet ble satt avgjørende på prøve. Rakkestad kommune kan i ettertid konstatere å ha maktet sine oppgaver. Det var ikke gitt underveis*».

I følge årsmeldingen har Covid 19 håndtering og Covid tiltak blitt svært kostbare for kommunen.

I Workshopen kontrollutvalget gjennomførte 15.06.2021, fremkom det følgende underpunkter som kunne være gjenstand for forvaltningsrevisjon på området:

- det kommunestyret delegerte ble det gjort på en god måte?
- forutsatte at alle kunne håndtere/ hadde tilgang til digitale tjenester
- barnekonvensjonen – sårbare grupper – aktivitetstilbud til de eldre
- resultatet av fylkeslegens gjennomgang av utbrudd på Skautun
- forholdsmessigheten mellom smittevern og menneskeverd
- kriseledelsen hvordan fungerte dette
- slitasje på ansatte
- ivaretagelse av demokratiet - møteavvikling
- gjenåpning

Møte med ordfører og kommunedirektør (kommunens ledelse)

Rådmann og ordfører opplyste at kommunen skal selv sette i gang et prosjekt på dette.

Sekretariatets vurdering og konklusjon:

Sekretariatet vurderer at det kunne ha vært aktuelt å gjennomføre et forvaltningsrevisjonsprosjekt sett opp mot Covid19-situasjonen, ikke minst for å kunne ha en evaluering og lære hvis det oppstår lignende situasjoner i fremtiden. Imidlertid er det ikke like hensiktsmessig da kommunen selv vil igangsette en evaluering av situasjonen.

Samlet risiko og vesentlighetsvurdering på området er: **RF:2/VF:2**

6. Selskaper

I kommunal sektor er det blitt mer og mer vanlig å organisere deler av tjenesteproduksjonen i fristilte selskap, foretak, stiftelser og lignende. I ØKUS sin plan for eierskapskontroll for perioden 2020-2023 framkommer det at «*selskapsorganisering kan gi styringsmessige utfordringer for kommunestyret som er den øverste beslutningstaker. I tillegg reiser det spørsmål i forhold til tilsyn og kontroll med denne type organisering av virksomheten. Det faktum at en oppgave som tidligere lå innenfor forvaltningen er organisert inn i et utenforliggende selskap, bør ikke i seg selv føre til mindre tilsyn og oppfølging av kontroll- og tilsynsorganet i kommunen. Tvert om, det kan være nødvendig med en økning i oppfølging og koordinering da den ligger utenfor det tradisjonelle forvaltningsorganet.*» Planen skal behandles i kontrollutvalgets siste møte i 2021.

I møte med ordfører og kommunedirektør kom ordfører med innspill vedrørende Øst 110-sentral IKS. Rakkestad har en representant der grunnet eget brannvesen, dette er ordfører. Ordfører sa hun syntes organiseringen av selskapet var uoversiktlig, dette fordi det blant annet var noen kommuner som deltok i IKSet som IKS, mens andre kommuner deltar som enkeltkommuner.

Rådmann trakk også frem at det bør gjøres vurderinger i forhold til samfunnsikkerhet, skal kommunen eksempelvis ha eget apparat, egen brann og redningstjeneste?

Sekretariatets vurderinger og totalkonklusjon:

Sekretariatet har ikke funnet grunnlag til å foreta en ytterligere risiko- og vesentlighetsvurdering av selskapene hvor kommunen har medeierskap. Sekretariatet har heller ikke vurdert at det foreligger noe behov for forvaltningsrevisjon av selskapene. Det kan gjennomføres en forvaltningsrevisjon av området samfunnsikkerhet og nytteverdien av å ha et eget brann- og redningstjeneste. Dette vil imidlertid ikke medføre en forvaltningsrevisjon av selskapet ØST110-sentral IKS. Plan for eierskapskontroll 2022-2023 vil bli behandlet i

samme møte som plan for forvaltningsrevisjon bli behandlet. Det kan eventuelt vurderes om det skal gjennomføres en eierskapskontroll av ØST110-sentral IKS.

I forrige planperiode (2017-2020) har det blitt gjennomført eierskapskontroll av Rause AS, Prosjektplan for Deltagruppen AS er behandlet i desember 2020 og rapporten er estimert å leveres i begynnelsen av 2022.

Samlet risiko og vesentlighetsvurdering på området er: **RF1/VF2**

7. Rådmannens uttalelse

Rådmann har gitt sin uttalelse til dokumentet i e-post datert 14. november 2021.

Uttalelsen er sakset ut og ligger i sin helhet nedenfor:

Hei,

Det vises til kontrollutvalgssekretariatets e-post av 4.11.d.å. som gjelder uttalelse av rådmannen til høringsutkast til kontrollutvalgssekretariatets risiko- og vesentlighetsvurderinger for Rakkestad kommune for inneværende kommunevalgperiode.

Som rådmannens vurderer det er det spesielt stor risiko og vesentlighet relatert til sårbarhets- og beredskapsanalyser, sårbarhets- og beredskapsplaner og sårbarhets- og beredskapstiltak i hele kommunens virksomhet. IT – sikkerhet, personvern og intern kontroll peker seg i de kategorier som nevnt ut som spesielt utsatte og krevende områder.

Den budsjett- og økonomiske situasjonen og utviklingen for Rakkestad kommune i 2022 – 2025 er bekymringsfull og en betydelig risiko- og vesentlighetsfaktor.

Rakkestad kommune har til dels store rekrutteringsutfordringer av personell og kompetanse i deler av sin virksomhet. Det er av ulike årsaker økende turnover av ansatte på flere områder. Det medfører sårbarhet, ustabilitet og temmelig sikkert mindre kvalitet i tilbud og tjenester.

Innen oppvekst er de psykososiale betingelser og rammer for barn i barnehager og skoler forbundet med stor risiko og vesentlighet. Rakkestad kommune har ansvar for et forsvarlig og trygt psykososialt miljø formelt og faktisk. Rådmannen er ikke sikker på at dette området har den plass det burde ha verken i politisk nivå eller kommunen som sådans bevissthet. De satsinger som er foretatt for bedre tverrfaglig innsats fra barnehage og skole på den ene side og spesielt familietjenestene på den andre side har enda ikke hatt de ønskede gjennomslag og resultater. Det er mye å gå på på dette området.

Når det gjelder livsstil og levekår er barnevern et stort risiko- og vesentlighetsområde for Rakkestad kommune og norske kommuner som helhet. Det er veldig mange tiltak i Rakkestad kommune sammenlignet med gjennomsnittet av landets kommuner. Kostnadene er voksende og meget store relativt sett. Barnevernreformen – med større forbyggende oppgaver, ansvar for fosterhjem og høyere egenandeler for bruk av spesialiserte tjenester – settes i verk fra 2022. Rådmannen er tvilsom til at Rakkestad kommune er godt skodd for i særdeleshet de utvidede og større oppgavene.

Psykisk helse og rus er også et svært stort risiko- og vesentlighetsområde for Rakkestad kommune og norske kommuner som helhet. Det er kommunalt utfordringer relatert til oppbyggingen av førstelinjetilbudene og stabiliteten og helheten i de tjenestene som skal gis. Rådmannen er bekymret for dette området. Det gjelder kommunens egne tjenester primært og psykisk helse og rus i et samfunnsmessig og nasjonalt perspektiv dernest.

Innen hjemmetjenester og institusjonstjenester har Rakkestad kommune først med samhandlingsreformen og etter hvert med førstelinjens mer og mer sentrale plass i de samlede offentlige helse- og omsorgstjenester fått flere og større oppgaver. Det er både risiko og vesentlighet

knyttet til dette. Rakkestad kommune har i øyeblikket spesielle utfordringer med fullt ut å håndtere økende demensutfordringer i brukergrupper og samfunnet. Tjenesteapparatet er ikke fullt ut rustet for det. Kostnader eskalerer. Rakkestad kommune må oppnå enda større effekt av tidlig innsats og forebyggende og helsefremmende aktivitet i sin virksomhet for å håndtere oppgavene faktisk og økonomisk.

Rakkestad kommune har en svært stor tjeneste knyttet til omsorgen for de funksjons- og utviklingshemmede og mennesker med sammensatte og store utfordringer. Kostnadene er voksende og meget store relativt sett. Rådmannen er bekymret for området som sådant og for kommunens evne til å finansiere tilbudene framover. Det foregår for tiden en revisjon av kommunenes inntektssystem med virkning fra 2023. PU – kriteriet kan bli vektet ned eller tatt helt bort. Det kan gi avgjørende og fatale effekter for Rakkestad kommune.

Hva angår teknisk infrastruktur er risiko og vesentlighet som rådmannen ser det, i øyeblikket spesielt relatert til vann- og avløpsområdene. Det gjelder både drift av anleggene og investeringer. Uten at Rakkestad kommune har tilfredsstillende vann- og avløpsnett og vann- og avløpsanlegg oppfylles ikke leveranseforpliktelser for vann og forurensingskrav for avløp som forutsatt og samfunnsutviklingen for boliger, næring og annet vil bli hemmet og kan stanse helt opp. Rakkestad kommune er dessuten en aktør for nasjonalt og globalt å oppfylle klima og miljømål.

Rådmannen ber om at denne uttalelse i sin helhet vedlegges risiko- og vesentlighetsvurderingen.

Med hilsen,

Alf Thode Skog,

rådmann

Saksnr.: 2022/104
Dokumentnr.: 21
Løpenr.: 220783/2022
Klassering: 3016-188
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 27.09.2022	Utvalgssaksnr. 22/36
---	-------------------------------	--------------------------------

Oppfølgingsrapport - Kvalitet i undervisningen ved grunnskolen

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar oppfølgingsrapport av forvaltningsrevisjonsprosjekt «Kvalitet i undervisningen ved grunnskolen», samt rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning.
2. Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:
  1. Kommunestyret tar oppfølgingsrapport av forvaltningsrevisjonsprosjekt «Kvalitet i undervisningen ved grunnskolen», til etterretning.

Fredrikstad, 13.09.2022

Vedlegg

- Oppfølgingsrapport «Kvalitet i undervisningen ved grunnskolen», datert den 09.09.2022.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Kommunestyre sak 12/20 den 18.06.2020 – Forvaltningsrevisjonsprosjekt «Kvalitet i undervisningen ved grunnskolen».

Saksopplysninger

Kontrollutvalget og kommunestyret behandlet en forvaltningsrevisjonsrapport som omhandlet kvalitet i undervisningen i grunnskolen. I henhold til kommunelovens §23-2, e) skal kontrollutvalget sørge for at vedtak, som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp.

Kontrollutvalget følger opp vedtaket ved at revisjonen har utformet en oppfølgingsrapport, denne ligger som vedlegg til saken.

Kommunestyrets vedtak i saken var følgende:

- «1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Kvalitet i undervisningen ved grunnskolen» til etterretning, og ber administrasjonen i samarbeid med velferdsutvalget følge opp de fire anbefalinger som fremkommer av rapporten.

Herunder:

- Rakkestad kommune skal, jmfør opplæringslovens § 13-10, sørge for at

tilstandsrapporten/ kvalitetsmeldingen som omhandler læringsmiljø, læringsresultater og frafall, behandles av kommunestyret årlig.

- Rakkestad kommune skal, så fort det lar seg gjøre, legge frem tilstandsrapporten 2018/19 for kommunestyret til behandling.
- Rakkestad kommune bør styrke sin innsats for å gjøre kvalitetssystemene bedre kjent blant ansatte ved skolene i kommunen.
- Rakkestad kommune bør, i lys av den relativt høye andelen elever som mottar spesialundervisning, styrke sin innsats for å gi tilpasset opplæring innenfor rammene av ordinær undervisning.

2. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp. Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

Administrasjonen forbereder saker til velferdsutvalget høsten 2020 omkring disse fire punktene.»

Revisjonen har i sin oppfølgingsrapport kontrollert hvorvidt de fire punktene i kommunestyrets vedtak er fulgt opp av kommunen. Revisjonens vurdering og konklusjon er følgende:

«Revisjonen har i denne rapporten vurdert om og i hvilken grad kommunestyrets vedtak i sak 12/20 er fulgt opp. Revisjonen har konkludert med at samtlige kulepunkter er fulgt opp. Vi er imidlertid usikre på om det er innført en fast praksis for at rapporter om læringsmiljø og læringsresultater skal behandles årlig på grunn av sen behandling av rapportene fra skoleåret 2020-2021. Kommunen bør sørge for systematisk behandling av disse rapportene.»

Rådmannen har kommet med sin uttalelse til oppfølgingsrapporten. Dette ligger i sin helhet på side 11 i rapporten.

Rådmannen skriver følgende:

«Rådmannen har ikke noen kommentarer til den aktuelle rapporten – bortsett fra å presisere at det legges opp til å behandle rapporter for læringsmiljø og læringsresultater som anbefalt av revisjonen og vedtatt av kommunestyret.»

Vurdering

Samlet sett vurderer sekretariatet at dataene som er benyttet er tilstrekkelig som grunnlag for oppfølgingsrapportens vurderinger og konklusjoner. Siden dette er en oppfølgingsrapport er det ikke gjennomført kontrollhandlinger av kommunens praksis, det er kontrollert kommunens systemer og rutiner.

Sekretariatet vurderer at rådmannen slutter seg til revisjonens konklusjon.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten og rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning.

Sekretariatet anbefaler videre at kontrollutvalget legger revisjonens vurderinger og konklusjon til grunn i sitt forslag til vedtak i kommunestyret.

Kvalitet i undervisningen ved grunnskolen

**Oppfølging av forvaltningsrevisjon for
Rakkestad kommune**

Innhold

1	Innledning	1
2	Gjennomføring av undersøkelsen	2
	2.1 Oppfølgingskriterier	2
	2.2 Metode og datagrunnlag	2
3	Kvalitet ved undervisningen	3
	3.1 Bakgrunn for vedtaket	3
	3.2 Kulepunkt 1 og 2: Årlig behandling av tilstandsrapporter i kommunestyret	3
	3.3 Kulepunkt 3: Kjennskap til kvalitetssystemene	4
	3.4 Kulepunkt 4: Tilpasset opplæring	5
4	Konklusjon	8
5	Dokumentliste	9
	5.1 Relevante dokumenter	9
	5.2 Rådmannens uttalelse	9
	Vedlegg: Redegjørelse for oppfølging fra kommunen	10

1 Innledning

Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 5 fastslår at kontrollutvalget skal påse at kommunestyrets vedtak om forvaltningsrevisjoner blir fulgt opp, og skal rapportere til kommunestyret om vedtaket er fulgt opp.

Revisjonen gjennomførte forvaltningsrevisjonen «Kvalitet i undervisningen ved grunnskolen» i Rakkestad kommune i 2020. Rapporten fra revisjonen ble behandlet i kontrollutvalget i sak PS 20/4 den 12.5.2020, og i kommunestyret i sak 12/20 den 18.06.2020. Kommunestyret vedtok i saken at vedtaket skulle følges opp med en oppfølgingsrapport levert av revisjonen. Oppfølgingsrapporten skal behandles av kontrollutvalget og kommunestyret.

Revisjonen vil takke kommunen for samarbeidet i forbindelse med gjennomføring av oppfølgingsundersøkelsen.

2 Gjennomføring av undersøkelsen

2.1 Oppfølgingskriterier

Formålet med oppfølgingsundersøkelsen er å kontrollere om kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjonsrapporten er fulgt opp.

Kommunestyret i Rakkestad kommune fattet følgende i punkt 1 i vedtaket i sak 12/20:

«Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Kvalitet i undervisningen ved grunnskolen» til etterretning, og ber administrasjonen følge opp de fire anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder:

- *Rakkestad kommune skal, jmfør opplæringslovens § 13 - 10, sørge for at tilstandsrapporten/ kvalitetsmeldingen som omhandler læringsmiljø, læringsresultater og frafall, behandles av kommunestyret årlig.*
- *Rakkestad kommune skal, så fort det lar seg gjøre, legge frem tilstandsrapporten 2018/19 for kommunestyret til behandling.*
- *Rakkestad kommune bør styrke sin innsats for å gjøre kvalitetssystemene bedre kjent blant ansatte ved skolene i kommunen.*
- *Rakkestad kommune bør, i lys av den relativt høye andelen elever som mottar spesialundervisning, styrke sin innsats for å gi tilpasset opplæring innenfor rammene av ordinær undervisning.»*

Kommunestyret ba i vedtakets punkt 2 administrasjonen om å følge opp revisjonsrapportens anbefalinger. I denne oppfølgingsrapporten beskrives det hvordan vedtaket er arbeidet med, og revisjonen gjør en vurdering av i hvilken grad administrasjonen har fulgt opp vedtaket.

Kommunestyret ba også i punkt 2 om at administrasjonen skulle forberede saker om disse fire punktene til velferdsutvalget høsten 2020.

2.2 Metode og datagrunnlag

Revisjonen ba i e-post til kommunedirektøren datert 6.1.2022 om en redegjørelse for hvilke tiltak som er iverksatt som følge av kommunestyrets vedtak. Vi ba også om at første del av vedtaket ble dokumentert med kommunestyrets behandling av tilstandsrapport/kvalitetsmelding for perioden 2018-2021, samt at kulepunkt 3 både skulle inneholde en generell redegjørelse, samt en redegjørelse for hva som er gjort ved Os skole spesielt. Vi ba også om at redegjørelsen inneholdt informasjon om relevante saker som er behandlet i velferdsutvalget i 2020 og 2021.

Kommunedirektøren ved seksjonsleder Morten Vedahl har i brev til revisjonen datert 24.1.2022 redegjort for fremdrift på kommunens oppfølging av kommunestyrets vedtak. I tillegg er oppfølgingsspørsmål besvart pr. e-post i perioden mai til juni.

Revisjonen har gjennomført vurderinger på bakgrunn av administrasjonens redegjørelse og oversendt dokumentasjon.

Videre har rådmannen hatt anledning til å uttale seg om denne rapporten før den ble sendt til behandling i kontrollutvalget i Rakkestad kommune. Rådmannens uttalelse fremkommer av kapittel 5.2.

3 Kvalitet ved undervisningen

3.1 Bakgrunn for vedtaket

Revisjonen konkluderte i forvaltningsrevisjonsrapporten med at kommunen i stor grad arbeider systematisk med å sørge for god kvalitet i undervisningen ved grunnskolen. Vi fant likevel fire områder som vi knyttet anbefalinger til:

- Årlig behandling av tilstandsrapporter i kommunestyret.
- Behandling av tilstandsrapport 2018/2019 i kommunestyret.
- Kjennskap til kvalitetssystemene.
- Tilpasset opplæring.

3.2 Kulepunkt 1 og 2: Årlig behandling av tilstandsrapporter i kommunestyret

3.2.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for vår anbefaling var at kommunen har utarbeidet årlige tilstandsrapporter, men at disse ikke ble behandlet i kommunestyret slik opplæringsloven krever.

For å styrke dette arbeidet vedtok kommunestyret følgende:

- ***Rakkestad kommune skal, jmfør opplæringslovens § 13 - 10, sørge for at tilstandsrapporten/ kvalitetsmeldingen som omhandler læringsmiljø, læringsresultater og frafall, behandles av kommunestyret årlig.***
- ***Rakkestad kommune skal, så fort det lar seg gjøre, legge frem tilstandsrapporten 2018/19 for kommunestyret til behandling.***

3.2.2 Administrasjonens redegjørelse

I redegjørelsen fra seksjonsleder skole viser kommunen til at tilstandsrapporter for læringsmiljø 2018-2019 og 2019-2020 ble behandlet i kommunestyret 24.9.2020 (sak 30/20 og 31/20). Det samme ble tilstandsrapport for læringsresultater 2018-2019 (sak 29/20). Tilstandsrapport for læringsresultater 2019-2020 ble behandlet i kommunestyret 29.10.2020 (sak 45/20).

Rapportene inneholder både opplysninger om læringsmiljø, læringsresultater og frafall. I tilstandsrapport for læringsresultater 2018-2019 fremkommer at 98% av alle elever ved ungdomsskolen var registrert i videregående opplæring i samme år som de avsluttet grunnskolen. Det samme fremkommer i tilstandsrapport for læringsresultater 2019-2020.

Videre redegjør administrasjonen for at tilsvarende rapporter for skoleåret 2020-2021 skal behandles i kommunestyret våren 2022. Revisjonen har gjennomgått protokoll fra møtet 9.6.2022 hvor disse rapportene ble behandlet. Det ble ikke behandlet noen tilstandsrapporter i kommunestyret i 2021.

3.2.3 Revisjonens vurderinger

Etter revisjonens vurdering har kommunen fulgt opp kommunestyrets vedtak og sørget for at de tilstandsrapportene for læringsmiljø og læringsresultater som ble nevnt i forvaltningsrevisjonsrapporten har blitt

behandlet av kommunestyret. Rapportene fra skoleåret 2020-2021 er også behandlet politisk, men dette skjedde imidlertid først i juni 2022. På bakgrunn av at kommunestyrets drøfting av de årlige tilstandsrapportene skal inngå som en del av kommunens løpende arbeid med kvalitetsutvikling i skolen (jf. opplæringslovens § 13-3e), vil revisjonen presisere at det er viktig at kommunestyret får forelagt de årlige tilstandsrapportene innen rimelig tid. Med bakgrunn i den begrensede tidsperioden vi undersøker i denne sammenhengen, samt den forsinkede fremleggelsen av rapportene for skoleåret 2020-2021, er vi usikre på om dette kan anses som en innarbeidet praksis i Rakkestad kommune. Vi mener derfor at kommunen bør sikre en systematisk behandling av disse rapportene fremover.

3.3 Kulepunkt 3: Kjennskap til kvalitetssystemene

3.3.1 Bakgrunn

I forvaltningsrevisjonen fant vi at kommunen hadde etablert et kvalitetssystem for oppfølging av opplæringsloven med blant annet rutiner og prosedyrer. Flertallet av lærerne og skolelederne var i stor grad kjent med systemet og opplevde å ha fått tilstrekkelig opplæring. Det var imidlertid enkelte som etterspurte en mer omfattende opplæring, og det viste seg å være variasjoner mellom skolene. Det var også vanskelig for ledelsen å vite om lærerne brukte kvalitetssystemet etter intensjonen. Etter vår vurdering indikerte funnene at det var behov for å styrke innsatsen for å gjøre systemene bedre kjent ved skolene, og spesielt Os skole.

For å styrke dette arbeidet vedtok kommunestyret følgende:

- ***Rakkestad kommune bør styrke sin innsats for å gjøre kvalitetssystemene bedre kjent blant ansatte ved skolene i kommunen.***

3.3.2 Administrasjonens redegjørelse

I redegjørelsen fra kommunen blir det beskrevet at skoleeier har lagt frem flere saker med systemet for kvalitetsvurdering som tema i velferdsutvalget. Skoleeier har et ønske om å være tettere på kvalitetsarbeidet ute i skolene og viser til at det er innført jevnlig møter med skoleledergruppa hvor tema er kvalitetssystemer, internkontroll og skolebasert vurdering. I tillegg er det etablert faste møter mellom skoleeier og skoleledelsen på hver skole. Seksjonsleder skole har hatt jevnlig oppfølging av skolene og Os skole spesielt. Oppfølging av Os skole går på ledelse, oppfølging av skolebasert vurdering, kvalitetsarbeid og oppfølging av årshjul, samt involvering og medvirkning fra ansatte. Det er satt av møter med hver skole månedlig. Det har ikke fungert optimalt i pandemiperioden, men har blitt gjennomført inntil fire ganger i året pr. skole. Fra høsten 2022 er det satt av tid hver måned. Her blir arbeidet med skolebasert vurdering, læreplanarbeid og pedagogisk praksis fulgt opp. Medvirkning og involvering fra tillitsvalgte, ansatte, elever og foresatte er forventet og blir etterspurt i disse møtene.

Over halvannet år har skoleeier, skoleledere, teamledere, tillitsvalgte, læringsmiljøkonsulent og PPT gjennomført felles kompetanseheving i kvalitetsarbeid og profesjonelle læringsfellesskap.

Det er lederne som skal håndtere og lede prosessene med kvalitetsarbeid. Personalmøter, teammøter og plangruppemøter er fora for opplæring og oppfølging. Ved alle skolene er ansatte informert og gjort kjent med kvalitetssystemet på plandager og på personalmøter gjennom hele året. Skolene jobber med

de ulike delene av systemet, og lærerne kjenner til at Rakkestad har et helhetlig kvalitetsvurderingssystem. Tillitsvalgte og plangruppene ved skolen har fått mer inngående opplæring og kjennskap til systemet og hovedtillitsvalgt i utdanningsforbundet har fått mer inngående opplæring.

Systemet vil bli revidert i løpet av 2022-23 i forbindelse med omorganisering og arbeid med kommunens planstrategi.

3.3.3 Revisjonens vurderinger

Kommunen har gjennomført flere tiltak for å gjøre kvalitetssystemet bedre kjent for de ansatte, både på ledernivå, hos tillitsvalgte, PPT, læringsmiljøkonsulent og øvrige ansatte. På denne bakgrunn vurderer vi kommunestyrets vedtak på området som oppfylt.

3.4 Kulepunkt 4: Tilpasset opplæring

3.4.1 Bakgrunn

I forvaltningsrevisjonen fant vi at kommunen hadde fokus på å gi tilpasset opplæring, men at det også var utfordrende å tilpasse opplæringen, spesielt i tilfeller hvor det var store forskjeller på elevenes nivå. Det ble blant annet nevnt ressursutfordringer, men også behov for å tenke nytt om metode og fagforståelse.

For å styrke dette arbeidet vedtok kommunestyret følgende:

- ***Rakkestad kommune bør, i lys av den relativt høye andelen elever som mottar spesialundervisning, styrke sin innsats for å gi tilpasset opplæring innenfor rammene av ordinær undervisning***

3.4.2 Administrasjonens redegjørelse

Administrasjonen skriver i sin redegjørelse at Rakkestad kommune har hatt fokus på spesialundervisning, tidlig innsats og inkludering. Kommunen har hatt som mål å redusere andelen spesialundervisning. Det er fortsatt stort fokus på BTI¹ modellen og tverrfaglig innsats. I tillegg til tiltakene som var iverksatt på tidspunktet for forvaltningsrevisjon nevner administrasjonen følgende tiltak:

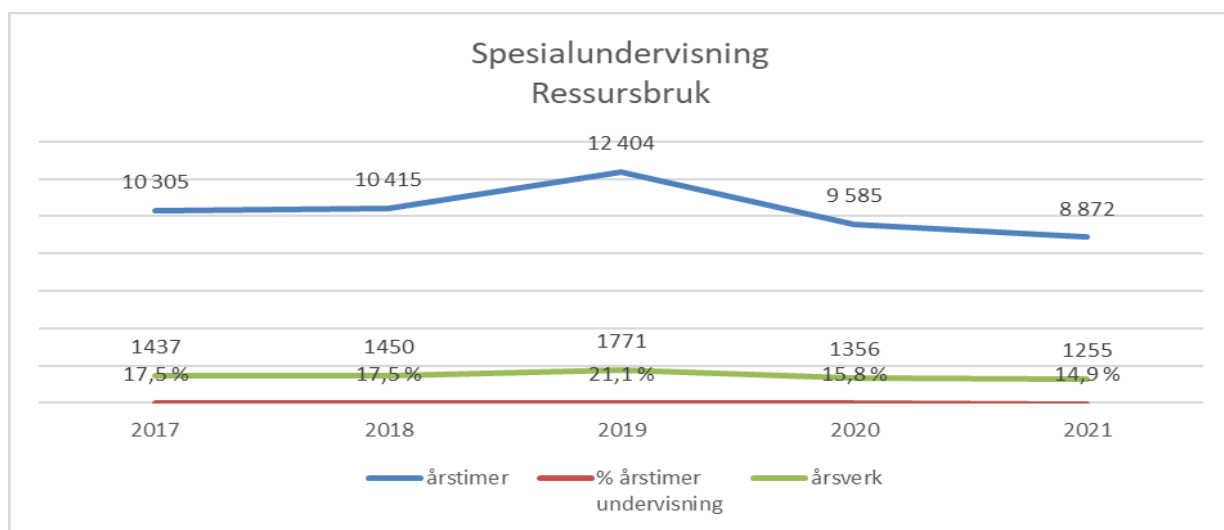
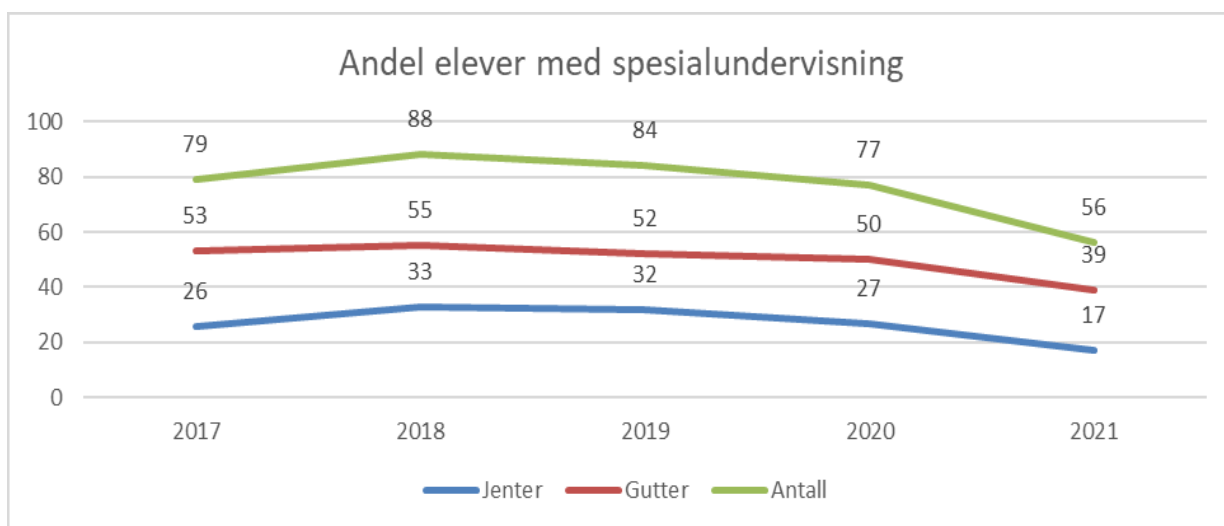
- PP-tjenesten har hatt stort fokus på inkludering i samarbeid med skolene, med utgangspunkt i St. meld 6 - Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Det er etablert en felles kompetanseheving fra Høgskolen i Innlandet for skoleledere, spes-ped ansvarlige, læringsmiljøkonsulent og PPT. Dette blir fulgt opp av PPT gjennom systemarbeid ut mot skolene.
- Skoleeier har tett oppfølging av skolene på pedagogisk praksis og tidlig innsats med inntil 3 møter med skoleledelsen på hver skole i halvåret.
- PPT og læringsmiljøkonsulent har i samarbeid på skoleledelsen på hver skole satt i gang systemrettet arbeid på 1. trinn og 8. trinn med tanke på tidlig innsats og inkludering etter overgangen fra barnehage til skole og barneskole til ungdomsskole.

---

¹ Bedre tverrfaglig innsats

- Rakkestad kommune har påbegynt et utviklingsarbeid med begynneropplæringen i samarbeid med PPT og Høgskolen i Østfold. Utviklingsarbeidet omhandler kompetanseheving innen begynneropplæring 1.-4. trinn, pedagogisk praksis og grunnleggende ferdigheter.
- Læringsmiljøkonsulent blir brukt inn i klasser med behov for veiledning og støtte på inkludering, tidlig innsats, klasseledelse, samarbeidslæring, på elever som utfordrer etc.
- PPT blir brukt inn i klasser med behov for veiledning og støtte på inkludering, tidlig innsats, klasseledelse, organisering, struktur, på elever som utfordrer etc.

Administrasjonen viser til at trenden nå er at andel elever med rett på spesialundervisning går ned. Det samme gjelder bruk av årstimer og årsverk til spesialundervisning. Dette kan henge sammen med tett samarbeid mellom PPT og skolene med søkelys på spesialundervisning, tidlig innsats og pedagogisk praksis. Figurene nedenfor viser utviklingen i perioden 2017-2021.

3.4.3 Revisjonens vurderinger

Basert på redegjørelsen fra administrasjonen vurderer vi at kommunen har styrket sin innsats for å gi tilpasset opplæring, og at vedtaket fra kommunestyret på dette området således er oppfylt. Det er også positivt at kommunens arbeid ser ut til å ha hatt effekt på utviklingen i andelen elever som mottar spesialundervisning og ressursbruken knyttet til dette.

4 Konklusjon

Revisjonen har i denne rapporten vurdert om og i hvilken grad kommunestyrets vedtak i sak 12/20 er fulgt opp. Revisjonen har konkludert med at samtlige kulepunkter er fulgt opp. Vi er imidlertid usikre på om det er innført en fast praksis for at rapporter om læringsmiljø og læringsresultater skal behandles årlig på grunn av sen behandling av rapportene fra skoleåret 2020-2021. Kommunen bør sørge for systematisk behandling av disse rapportene.

Østre Viken Kommunerevisjon IKS
Rolvøy, 09.09.2022

Casper Støten (sign.)
oppdragsansvarlig revisor

Lene Brudal (sign.)
forvaltningsrevisor

5 Dokumentliste

5.1 Relevante dokumenter

- a) Redegjørelse for oppfølging fra kommunen «SVAR – FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT – KVALITET I UNDERVISNINGEN VED GRUNNSKOLEN», datert 24.1.2022 (vedlagt).
- b) Andre relevante dokumenter

5.2 Rådmannens uttalelse

Revisjonen mottok følgende uttalelse fra rådmannen pr. e-post 31.08.2022:

«Hei,

Det vises til e-post og påminnelse.

Rådmannen har ikke noen kommentarer til den aktuelle rapporten – bortsett fra å presisere at det legges opp til å behandle rapporter for læringsmiljø og læringsresultater som anbefalt av revisjonen og vedtatt av kommunestyret.

Med hilsen,

Alf Thode Skog,
rådmann»

Seksjon skole

Rakkestad kommune

Postadresse: pb 264, 1891 Rakkestad

Besøksadresse: Rådhusveien 8.

Tlf 69 22 55 00 - fax 69225501 - sms 941 58 295

Org.nr. 945 372 281

postmottak@rakkestad.kommune.no

www.rakkestad.kommune.no

Østre Viken Kommunerevisjon IKS
Råkollveien 103

1664 ROLVSØY

Deres ref.	Vår ref.:	Arkivkode	Dato
	Saksnr. 20/173-9	033	24.01.2022
	Løpenr. 1873/22		
	Sak nr. bes oppgitt ved svar		

Kopi til

SVAR - FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT - KVALITET I UNDERVISNINGEN VED GRUNNSKOLEN

Rakkestad kommune skal, jamfør opplæringslovens § 13-10, sørge for at tilstandsrapporten/ kvalitetsmeldingen som omhandler læringsmiljø, læringsresultater og frafall, behandles av kommunestyret årlig

Tilstandsrapport læringsmiljø 2018-2019 var til behandling i kommunestyre 24.09.2020
Tilstandsrapport læringsresultater 2018-2019 var til behandling i kommunestyre 24.09.2020
Tilstandsrapport læringsmiljø 2019-2020 var til behandling i kommunestyre 24.09.2020
Tilstandsrapport læringsresultater 2019-2020 var til behandling i kommunestyre 29.10.2020

Tilstandsrapporter læringsresultater 2020-2021 kommer til behandling våren 2022
Tilstandsrapporter læringsmiljø 2020-2021 kommer til behandling våren 2022

Rakkestad kommune skal, så fort det lar seg gjøre, legge frem tilstandsrapporten 2018/19 for kommunestyret til behandling.'

Tilstandsrapport læringsmiljø 2018-2019 var til behandling i kommunestyre 24.09.2020
Tilstandsrapport læringsresultater 2018-2019 var til behandling i kommunestyre 24.09.2020

Rakkestad kommune bør styrke sin innsats for å gjøre kvalitetssystemene bedre kjent blant ansatte ved skolene i kommunen.

Rakkestad kommune ved skoleeier har lagt frem system for kvalitetsvurdering som tema sak i velferdsutvalget.

Skoleeier har jevnlig møter med skoleledergruppa hvor tema er kvalitetssystemer, oppfølging av opplæringsloven (tidligere § 13.10, nå internkontroll § 25 kommuneloven) og skolebasert vurdering er tema

Skoleeier har møte med skoleledelsen på hver enkelt skole 3 ganger pr. halvår, hvor man følger opp arbeidet med skolebasert vurdering, læreplanarbeid og pedagogisk praksis. Medvirkning og involvering fra tillitsvalgte, ansatte, elever og foresatte er en forventning, som blir etterspurt i disse møtene.

Skoleeier, skoleledere, teamledere, tillitsvalgte, læringsmiljøkonsulent og PP-tjenesten har gjennomført felles kompetanse heving innen kvalitetsarbeid i skolen og profesjonelle læringsfellesskap over halvannet år.

Rakkestadskolen har hatt kvalitetsarbeid og styringssystemer som sak i Velferdsutvalget 08.01.2020

Kvalitet i undervisning var tema sak i Velferdsutvalget 28.08.2020.

Fagfornyelsen var en meldingssak i Velferdsutvalget 09.02.2021

Sektorplan skole og kommunens deltakelse i KS absolutt oppvekstprogram var meldingssak i Velferdsutvalget 06.04.2021

Rakkestad kommune bør, i lys av den relativt høye andelen elever som mottar spesialundervisning, styrke sin innsats for å gi tilpasset opplæring innenfor rammene av ordinær undervisning.

Rakkestad kommune har hatt fokus på spesialundervisning, tidlig innsats og inkludering. Målet har vært å få redusert andelen spesialundervisning, de systemiske tiltakene er beskrevet i rapporten til kommunerevisjon.

I tillegg har PP-tjenesten hatt stort fokus på inkludering i samarbeid med skolene, med utgangspunkt i St. meld 6 - Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO . Vi har en felles skolering på skoleledere, spes-ped ansvarlige, læringsmiljøkonulent og PP-tjenesten fra Lars Arild Myhr fra Høgskolen i Innlandet. Kompetanseheving blir fulgt opp av PP-tjenesten gjennom systemarbeid ut mot skolene

Vi har fortsatt stort fokus på BTI modellen og tverrfaglig innsats.

Skoleeier har tett oppfølging av skolene på pedagogisk praksis og tidlig innsats, inntil 3 møter med skoleledelsen på hver skole i halvåret.

PP-tjenesten/Læringsmiljøkonsulent har i samarbeid på skoleledelsen på hver skole satt i gang systemrettet arbeid på 1.trinn og 8.trinn med tanke på tidlig innsats og inkludering etter overgangen fra barnehage til skole og barneskole til ungdomsskole.

Rakkestad kommune har påbegynt et utviklingsarbeid med begynneropplæringen. Utviklingsarbeidet er en del av DeKomp og er et samarbeid mellom Høgskolen i Østfold, Rakkestad kommune og PP-tjenesten. Utviklingsarbeidet omhandler kompetanseheving innen begynneropplæring 1.-4.trinn, pedagogisk praksis og grunnleggende ferdigheter.

Læringsmiljøkonsulent blir brukt inn i klasser med behov for veiledning og støtte på inkludering, tidlig innsats, klasseledelse, samarbeidslæring, på elever som utfordrer etc

Seksjonsleder skole har jevnlig oppfølging av skolene og Os skole spesielt. Oppfølging av Os skole går på ledelse, oppfølging av skolebasert vurdering, kvalitetsarbeid og oppfølging av årshjul, samt involvering og medvirkning fra ansatte.

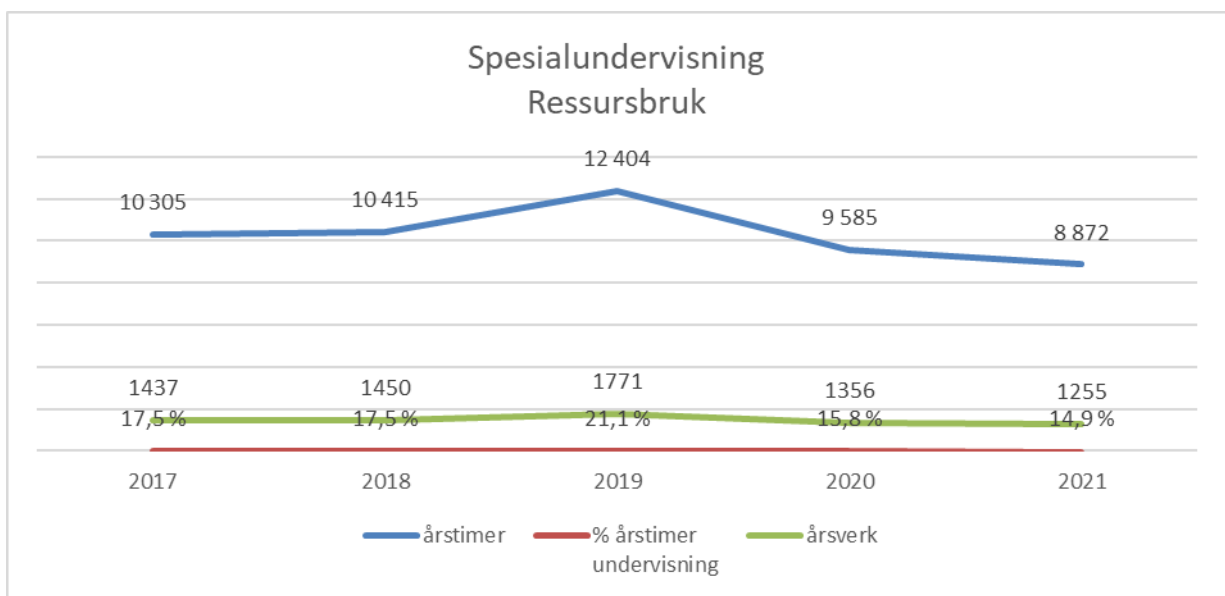
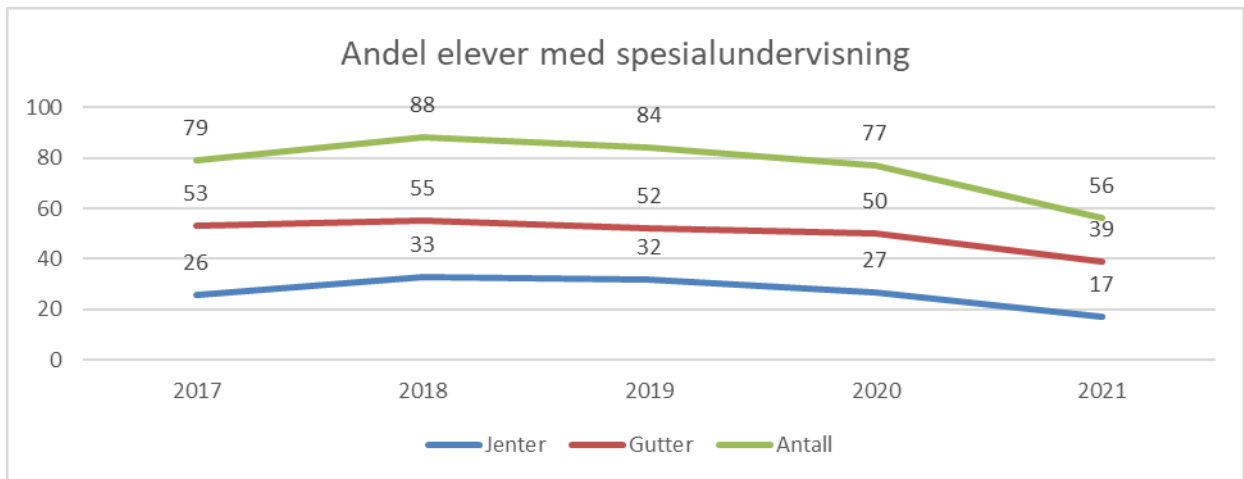
PP – tjenesten blir brukt inn i klasser med behov for veiledning og støtte på inkludering, tidlig innsats, klasseledelse, organisering, struktur, på elever som utfordrer etc

Et tett samarbeid med PP-tjenesten og skolene med søkelys på spesialundervisning, tidlig innsats og pedagogisk praksis er trenden at andel elever med rett på spesialundervisning går ned.

Det samme gjelder bruk av årstimer og årsverk til spesialundervisning.

Spesialundervisning var meldingssak i velferdsutvalget 09.02.2021

Oppfølging av resultater frafall fra videregående skole var meldingssak i velferdsutvalget 09.02.2021

Med vennlig hilsen

Dokumentet er elektronisk godkjent av
Morten Vedahl
Seksjonsleder skole

Vedlegg

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/101
Dokumentnr.: 50
Løpenr.: 237671/2022
Klassering: 3016-186
Saksbehandler: Bjørn Gulbrandsen

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 27.09.2022	Utvalgssaksnr. 22/37
---	-------------------------------	--------------------------------

Revisjonsbrev nr. 1/2022 - Rådmannens tilsva

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar rådmannens tilsva på revisjonsbrev nr. 1/2022 til orientering
2. Revisjonsbrev nr. 1/2022 lukkes

Fredrikstad, 05.09.2022

Vedlegg

Rakkestad kommune – Svar på revisjonsbrev nr. 1/2022 og administrasjonens oppfølging, e-post datert 04.09 2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

KU 10.05 2022 sak 22/13 «Revisjonsbrev nr. 1/2022» – Kontrollutvalgets oppfølging

Saksopplysninger

Kontrollutvalget behandlet den 10. mai 2022 i sak 22/13 - revisjonsbrev nr. 1/2022.

Revisjonsbrev nr. 1/2022 viste til følgende merknader:

- *Rapportering om finansforvaltningen*
«Av kommunelovens § 14-13 om finans og gjeldsforvaltning fremkommer det av tredje ledd at:
«Kommunedirektøren skal minst to ganger i året rapportere til kommunestyret eller fylkestinget om forvaltningen av finansielle midler og gjeld. I tillegg skal kommunedirektøren etter årets utgang legge fram en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.»

Rakkestad kommune har ikke foretatt en slik rapportering til kommunestyret gjennom året. Det er kun foretatt rapportering på finansforvaltningen i rådmannens årsberetning for 2021.»

Med bakgrunn i revisjonsbrevet fattet kontrollutvalget følgende vedtak i saken:

1. Revisjonsbrev nr. 1/2022 tas til orientering. Kontrollutvalget ber rådmann om å sørge for at revisjonens påpekning blir fulgt opp med nødvendige tiltak
2. Kontrollutvalget ber rådmann om en skriftlig tilbakemelding om tiltak som iverksettes, til kontrollutvalgets møte den 27.09 2022

Rådmannen har i e-post til sekretariatet datert 04.09 2022 redegjort for følgende tiltak som er iverksatt:

«Kommunedirektøren har i første halvår lagt fram og kommunestyret vedtatt nytt økonomi- og finansreglement for Rakkestad kommune. Det omhandler blant annet og konkretiserer rapportering på finansforvaltning. I forlengelsen av det er følgende tiltak satt i verk for å oppfylle kommunelovens og kommunens egne krav på det aktuelle området:

A – Rapportering av finansforvaltning er fra første økonomiske tertialrapport 2022 et eget punkt/kapittel i denne rapporten.

B – Rapportering av finansforvaltning er fra årsberetning 2022 eget punkt/kapittel i denne beretningen.

Det er fastsatt nye maler og rutiner som har som formål å sikre at rapportering i forhold til de krav som er stilt opp finner sted så vel i tertialrapportene som i årsberetningen.»

Vi viser i helhet til rådmannen tilsvare som ligger vedlagt saken.

Vurdering

Etter sekretariatets vurdering beskriver rådmannen tiltak som ivaretar revisjonens merknad gitt i revisjonsbrevet. Sekretariatet anbefaler derfor kontrollutvalget om å ta rådmannens tilsvare til orientering. Videre anbefaler vi at revisjonsbrev nr. 1/2022 lukkes.

Fra: Skog, Alf Thode <AlfThode.Skog@rakkestad.kommune.no>

Sendt: søndag 4. september 2022 08:28

Til: Gulbrandsen Bjørn <bjgu@fredrikstad.kommune.no>; postmottak <postmottak@rakkestad.kommune.no>

Kopi: Tollefsen, Anne-Grete E <Anne-GreteE.Tollefsen@rakkestad.kommune.no>; Postmottak for Østfold kontrollutvalgssekretariat <postkontrollutvalg@fredrikstad.kommune.no>; Nordli, May-Britt Lunde <MayBrittLunde.Nordli@rakkestad.kommune.no>; Skog, Alf Thode <AlfThode.Skog@rakkestad.kommune.no>

Emne: SV: Kontrollutvalget - Oppfølging av utvalgets vedtak vedr. revisjonsbrev nr. 1/2022

Hei,

Det vises til revisjonsbrev nr. 1/2022 (rapportering om finansforvaltningen), kontrollutvalgets forespørsel om hvilke tiltak som iverksettes og kontrollutvalgets e-post av 11.8.2022.

Kommunedirektøren har i første halvår lagt fram og kommunestyret vedtatt nytt økonomi- og finansreglement for Rakkestad kommune. Det omhandler blant annet og konkretiserer rapportering på finansforvaltning. I forlengelsen av det er følgende tiltak satt i verk for å oppfylle kommunelovens og kommunens egne krav på det aktuelle området:

A – Rapportering av finansforvaltning er fra første økonomiske tertialrapport 2022 et eget punkt/kapittel i denne rapporten.

B – Rapportering av finansforvaltning er fra årsberetning 2022 eget punkt/kapittel i denne beretningen.

Det er fastsatt nye maler og rutiner som har som formål å sikre at rapportering i forhold til de krav som er stilt opp finner sted så vel i tertialrapportene som i årsberetningen.

Dette til underretning.

Med hilsen,

Alf Thode Skog,
rådmann

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/101
Dokumentnr.: 49
Løpenr.: 231354/2022
Klassering: 3016-186
Saksbehandler: Bjørn Gulbrandsen

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 27.09.2022	Utvalgssaksnr. 22/38
---	-------------------------------	--------------------------------

Overordnet revisjonstrategi for regnskapsåret 2022

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Overordnet revisjonstrategi for 2022, tas til orientering

Fredrikstad, 13.09 2022

Vedlegg

Overordnet revisjonstrategi for Rakkestad kommune 2022, datert 07.09 2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Den overordnede revisjonsstrategien omfatter regnskapsrevisjon av årsregnskapet for 2022.

Formålet med en overordnet revisjonstrategi, er å vise kontrollutvalget hvordan revisjonen vurderer revisjonsoppgavene knyttet til kommunen. Strategien tar utgangspunkt i revisjonens erfaring, og eventuelle endringer i risikobilde for de enkelte oppdragene/revisjonsområdene. Revisor redegjør for hvilke fokusområder som legges til grunn for 2022.

Det legges til grunn at arbeidet skal gjennomføres i henhold til forskrift om revisjon, revisjonsstandarder og revisjonsmetodikk. Funn som er av vesentlig betydning for risikovurderingen rapporteres fortløpende slik revisjonsforskriften tilsier.

Vurdering

Kontrollutvalget skal etter forskrift om kontrollutvalg (§ 3) påse at regnskapsrevisjonen fungerer på en betryggende måte. Det betyr at revisjonen skal planlegge, gjennomføre og rapportere slik lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk krever. I tråd med dette har oppdragsansvarlig revisor fremlagt revisjonsstrategien for året 2022. Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget om å ta overordnet revisjonstrategi for 2022 til orientering.

RAKKESTAD KOMMUNE
2022

Overordnet revisjonsstrategi

Innhold

1	Formål	3
2	Kommunens virksomhet	3
3	Karakteristiske trekk ved oppdraget	4
4	Risikovurdering og vesentlighet	5
	4.1 Kommunens økonomiske resultater	5
	4.2 Vurdering av kontrollmiljø og informasjonssystemet	5
	4.3 Vesentlighet	6
	4.4 Angrepvinkel	6
	4.5 Områdevurdering	7
5	Fokusområder	8
6	Gjennomføring og ressurser	9

1 Formål

Rammene for revisjon av kommuner er hjemlet i kommunelovens kapittel 24. Revisjonen skal planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov og forskrift og god kommunal revisjonsskikk.

Revisjonen skal avgi en revisjonsberetning til kommunestyret der revisor skal uttale seg om følgende:

- a) om årsregnskapet er avlagt i samsvar med lov og forskrift
- b) om registreringen og dokumentasjonen av regnskapsopplysninger er i samsvar med lov og forskrift
- c) om årsberetningen inneholder de opplysningene som lov og forskrift krever
- d) om opplysningene om økonomi i årsberetningen stemmer overens med årsregnskapet
- e) om det er avdekket forhold som gir grunn til å tro at årsberetningen ikke gir dekkende opplysninger om vesentlige budsjettavvik.

Revisjonsberetningen skal også omfatte andre forhold som revisor mener det er nødvendig å opplyse om i henhold til god kommunal revisjonsskikk.

Videre skal revisjonen utføre forenklet etterlevelseskontroll, der regnskapsrevisor skal se etter om kommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal, i henhold til standard ISA 300¹, utarbeide en overordnet revisjonsstrategi som beskriver revisjonens innhold, når den skal utføres og angrepsmåte. I tillegg skal strategien gi veiledning for utarbeidelsen av revisjonsplanen.

Planleggingen skal omfatte alle oppdrag, enheter og områder, og bidra til at risikoområder blir avdekket så tidlig som mulig og viet nødvendig oppmerksomhet slik at det utføres effektive og rasjonelle revisjonshandlinger i tilstrekkelig omfang. Videre skal planleggingen bidra til å sikre de nødvendige ressurser og en god oppgavefordeling.

2 Kommunens virksomhet

Kommunen er forvalter av fellesskapets verdier og driften er regelstyrt og sterkt regulert. Kommunen har plikt å følge kommuneloven med tilhørende forskrifter, bokføringsloven samt skatte- og avgiftslovgivning. I tillegg kommer særlover som eksempelvis lov om offentlige anskaffelser, offentlighetsloven, forvaltningsloven og personvernloven.

Østre Viken kommunerevisjon² har revidert kommunens regnskap over lang tid, og har opparbeidet seg god kunnskap om oppdraget.

---

¹ Planlegging av revisjon av et regnskap.

² Sammenslåing av selskapene Indre Østfold kommunerevisjon IKS og Østfold kommunerevisjon IKS fra januar 2020.

3 Karakteristiske trekk ved oppdraget

Organisasjonkart:

Rakkestad kommune har innført ny administrativ organisasjonsmodell fra 01.01.2022.

Målsetting for ny organisasjonsstruktur er

- Helhetlig og målrettet styring og ledelse
- Styrke plan-, mål- og strategielementet i kommunen
- Samarbeid og samhandling på tvers i organisasjonen
- God endrings- og omstillingsdyktighet i kommunen
- Oversikt og kontroll på kommunens oppgaver og virksomhet

Rådmannens ledergruppe består av rådmann, ass. rådmann, økonomisjef, stabssjef og 4 kommunalsjefer.

Årsregnskapet omfatter kommunens virksomhet. Kommunen deltar også i interkommunale selskap, og disse utarbeider egne regnskaper som blir revidert særskilt.

Det har vært kontinuitet blant ansatte på økonomi og administrasjon de siste årene. Det er etablert god internkontroll som erfaringsmessig fungerer godt. Økonomiavdelingen og administrasjonen er forholdsvis liten og det kan være noe sårbarhet ved f.eks. langtidssykefravær.

Kommunen har høy lånegjeld som følge av store investeringer de siste tiår og betydelige ressurser er bundet opp i renter og avdrag på gjeld.

4 Risikovurdering og vesentlighet

Revisjonsstandard ISA 315³ inneholder krav for hvilke handlinger revisor skal utføre for å skaffe seg et grunnlag for å identifisere og anslå risikoer for vesentlig feil informasjon i regnskapet.

4.1 Kommunens økonomiske resultater

Tabellen nedenfor viser utvikling i kommunens økonomi. Tall i minus betyr inntekt/overskudd.

Tekst	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Budsjett 2022
Driftsinntekter	-715 131 112	-735 663 135	-771 191 890	-699 446 000
Driftsutgifter	694 567 795	723 624 256	768 352 272	688 314 000
Brutto driftsresultat	-20 563 317	-12 038 879	-2 839 618	-11 132 000
Finanstransaksjoner	33 878 703	40 361 907	37 176 729	43 298 000
Netto driftsresultat	-19 240 263	-5 177 502	-2 887 793	-1 334 000
Mer-/Mindreforbruk	-21 491 152	-6 782 097	-495 161	0
Sum investeringer	95 326 961	66 830 270	100 993 238	81 500 000
Netto egenkapital (UB ekskl)	133 823 118	142 498 222	138 484 654	<i>budsjetteres ikke</i>
Langsiktig gjeld	1 626 344 568	1 605 443 032	1 661 180 581	<i>budsjetteres ikke</i>
hvorav pensj.forpl. utgjør	857 591 484	821 463 473	805 509 288	<i>budsjetteres ikke</i>

Brutto driftsresultat har vist store overskudd tidligere. Fra 2020 har det vært nedgang og i 2021 er det kun et mindre overskudd.

Sum investeringer i perioden er varierende, og er for 2022 kr 81 500 000. De største investeringene i 2022 er Skautun rehabiliterings- og omsorgssenter, samt vann- og avløpssektoren.

4.2 Vurdering av kontrollmiljø og informasjonssystemet

Kommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover og forskrifter følges. Dette fremkommer av kommunelovens kapittel 25. Kommunedirektøren er ansvarlig for internkontrollen og skal rapportere til kommunestyret om internkontroll og om resultater fra statlig tilsyn minst en gang i året.

Kommunen benytter internkontrollsystemet "QM+" som skal støtte virksomhetene med kvalitets- og styringsprosesser, avvikshåndtering og risikovurderinger. Gjennom kvalitetssystemet kan de ansatte hele tiden finne oppdaterte lover og forskrifter, planer, retningslinjer, prosedyrer og andre hjelpemidler som gjelder arbeidet med tjenester og forvaltningsoppgaver i organisasjonen.

Rådmannen rapporterer hvert tertial til kommunestyret. Det har også blitt lagt fram økonomiske rapporter for drift og investering for kommunestyret i desember. I følge kommunens økonomireglement skal det rapporteres til kommunestyret både på drift og investering tertialvis. Det er jevnlig rapportering på økonomi fra virksomhetene til rådmannen/økonomiavdelingen. Kommunen har

³ Identifisering og vurdering av risikoene for vesentlig feilinformasjon gjennom forståelse av enheten og dens omgivelser.

ingen egen internrevisjon. Økonomisjef vil ha en funksjon i forhold til fordeling av arbeidsoppgaver på økonomiavdelingen og følge opp at tildelte oppgaver blir løst.

Kommunen har et stort spekter med elektroniske informasjonssystemer og har en egen IT-avdeling. Det brukes i hovedsak kjente og godt innarbeidede systemer på økonomisiden og det ligger en etablert driftsorganisasjon bak IT-systemene.

4.3 Vesentlighet

Regnskapsrevisjonen har som utgangspunkt å forhindre at regnskapet inneholder vesentlige feil. Før gjennomføringen av revisjonen må vi derfor gjøre oss opp en mening om hva som er en vesentlig feil. Vesentlighetsgrensen (ISA 320/ISA 450) vi kommer fram til er blant de faktorer som bestemmer omfanget av revisjonen. Foreligger det feil i regnskapet som har resultateffekt, skal disse vurderes opp mot en slik vesentlighetsgrense. Deretter må det vurderes om regnskapet kan godkjennes.

«En feil er vesentlig dersom brukerne av regnskapet hadde tatt en annen beslutning dersom feilen ikke hadde vært der».⁴

Vesentlighetsgrensen fastsettes med utgangspunkt i ett eller flere referanseverdier i regnskapet som antas å ha betydning for brukerne av regnskapet. I denne forbindelse benytter revisjonen også et profesjonelt skjønn i hvert enkelt tilfelle.

En generell tommelfingerregel er at på oppdrag med lav toleransegrense for feil, settes en lav vesentlighetsgrense, noe som igjen tilsier at mer revisjonsarbeid må gjøres for at regnskapet kan godkjennes. Motsatt, oppdrag der en høyere toleransegrense kan aksepteres, tilsier at omfanget av revisjonsarbeidet kan reduseres.

Vesentlighetsgrensen for 2022 er beregnet på grunnlag av avlagt regnskap 2021 og budsjett 2022.

4.4 Angrepsvinkel

Revisjonen er avhengig av at kommunen selv har en tilfredsstillende intern kontroll for både inntekter og utgifter, eiendeler og gjeld for å kunne avgi en kvalifisert uttalelse om regnskapet. Rutiner kartlegges på hvert område og kontrollene i rutinene skal testes i en treårsperiode dersom de inneholder nøkkelkontroller. Test av kontroller utføres i henhold til en rotasjonsplan. Vi bruker også revisjonsbevis som er innhentet ved tidligere test av kontroller gjennom såkalt rullering⁵.

I tillegg vil revisor utføre substanskontroller som for eksempel analyser, bilagskontroll og kontroll av finanstransaksjoner. Detaljkontroller gjennomføres gjennom året og ved årsoppgjøret. Avstemmingskontroller foretas i årsoppgjøret på samtlige områder.

Revisjonen har tilgang til kommunens digitale regnskap og øvrig dokumentasjon. Revisjonshandlingene utføres i all hovedsak digitalt med støtte av revisjonsverktøyet Descartes og analyseverktøyet IDEA.

---

⁴ Revisorforeningen.

⁵ Rullering/rotasjon innebærer å undersøke hvorvidt tidligere etablerte kontroller fortsatt gjelder. Dersom de ikke er endret, tester revisjonen i stedet andre kontroller som ikke er testet.

4.5 Områdevurdering

Lønn

Lønn (inkl. sosiale utg.) utgjør ca 65 % av kommunens utgifter og omfatter en stor mengde transaksjoner. Det er et meget komplisert område med bl.a. bokføring av pensjonsutgifter.

Innkjøp

Kommunens regnskap inneholder mange transaksjoner som gjelder innkjøp av varer og tjenester. Elektronisk fakturahåndtering (skanning) bidrar til en kontrollerbar behandling i forhold til godkjenning (tilhørighet), fullstendighet, periodisering og riktig beløp. Området omfattes også av tilskudd til private barnehager. Kommunen har en egen innkjøpsrådgiver.

Driftsmidler

Anskaffelser ved investeringer skal håndteres ifølge samme bestemmelser som øvrige innkjøp (se ovenfor) samt lov om offentlige anskaffelser. Regnskapsføring i investeringsregnskapet avgrenses mot driftsregnskapet etter særskilte bestemmelser⁶.

Erfaring fra tidligere tilsier at kommunen har etablert internkontroll ved dobbel signatur samt en overordnet kontroll av bilag før overføring til regnskapet («kontrollsteget»).

Finans

Tidligere finansreglement er erstattet med nytt reglement som ble vedtatt i juni 2021 sammen med nytt økonomireglement. Reglementet er endelig behandlet, etter kvalitetskontroll, i april 2022. Låneopptak er styrt av arbeidsdeling og budsjettvedtak. Det rapporteres til politisk nivå sammen med tertialrapportering. Startlånordningen (utlån) håndteres i eget undersystem til Visma og avstemmes jevnlig av kommunen.

I 2021 ble det ikke rapportert til kommunestyret vedrørende forvaltningen av finansielle midler og gjeld i henhold til Kommuneloven § 14-13. Dette førte til en merknad under andre forhold i revisors beretning. Kommunen er informert om forholdet, og dette vil bli utbedret i 2022.

Overføringer

Kommunens hovedinntekt kommer fra skatt og rammetilskudd, men dette er forutsigbare inntekter og kan følges opp ved analyse. Eiendomsskatt er en overføringsinntekt som utfaktureres sammen med kommunale gebyrer. En stor del av overføringsutgiftene er økonomisk sosialhjelp (bidrag og lån).

Salg

Det aller meste av salgsinntektene håndteres gjennom fakturasystemet, og det er viktig at kommunen har en etablert internkontroll som bekrefter fullstendighet i inntektene. I tillegg finnes et antall mindre kontantsalgskasser i kommunen. Omsetningen derfra er ubetydelig i et vesentlighets-perspektiv, men må vurderes i et mislighetsperspektiv.

Salgsområdet omfatter også selvkost. Kommunen håndterer dette i et eget utviklet system, og tidligere kontroller viser god internkontroll på regnskapsføring og ved årsavslutning.

---

⁶ Standard KRS nr 4 fastsatt av forening for god kommunal regnskapsskikk.

Likvid

Området er regulert av formelle disposisjonsmyndigheter i gjeldende bankavtale og håndteringen preges av arbeidsdeling.

Kommunen har enkelte kontantsalgskasser, og det knytter seg alltid en viss grad av mislighetsrisiko til likvider. Det er innført mulighet for vipps eller bankkort på de fleste kontantkassene.

Merverdiavgift

Området inkluderer både ordinær merverdiavgift (mva) ved kommunens salg og innkjøp av varer og tjenester i henhold til merverdiavgiftsloven, samt kommunens kompensasjon av inngående merverdiavgift i henhold til egen lov og forskrift. Lov- og forskriftsverk rundt dette er komplekst, men våre fakturakontroller har vist at kommunen gjør få feil.

Det foreligger allikevel en risiko for vesentlige feil ved spesielle temaer som utleie til andre, bruksendringer og utbyggingsavtaler. Kommunen har etablert en internkontroll i form av en sjekklister der det signeres for gjennomgang av fokustemaer ved hver termin for innlevering av kompensasjonskrav. Sjekklister omfatter også skillet mellom ordinær mva og mva-kompensasjon.

Kommunen har en oversikt, over tilrettelagte boliger der de krever kompensasjon for utgiftsført mva. Det har blitt jobbet med å oppdatere denne listen med vedtaksnummer der det er aktuelt.

Områdeovergrepene

Kommunens rapportering til politisk miljø, budsjett, budsjettendringer, sentral håndtering av IKT samt selve regnskapsavslutningen er noe av det som revisjonen kontrollerer under områdeovergrepene.

Skatt

Kommunen har skatteplikt på inntekter knyttet til kommunens avfallshåndteringstjenester som utføres i et marked (for andre kommuner og/eller næringsavfall). Dette medfører at tjenesten må regnskapsmessig skilles ut og rapporteres særskilt.

5 Fokusområder

- Pensjoner
- Utbetalinger – lønn
- Merverdiavgift
- Utfakturering - fullstendighet
- Økonomisk sosialhjelp (bidrag og lån)

6 Gjennomføring og ressurser

Revisjonsperioden strekker seg fra mai til april året etterpå. Nedenstående tabell viser fasene i revisjonsprosessen.

Regnskapsrevisjon 2022												
	mai	juni	juli	aug	sep	okt	nov	des	jan	feb	mar	apr
1. Planlegging												
2. Kartlegging, testing av kontroller												
3. Substanshandlinger												
4. Årsoppgjørrevisjon												
5. Attestasjoner												

Revisjonsteamet består av:

- Jostein Ek, oppdragsansvarlig revisor
- Unni Torp, kontaktperson/kommuneansvarlig
- Tomas Klobucnik, revisor

Østre Viken Kommunerevisjon IKS
Rolvøy, 07.09.2022

Jostein Ek (sign.)
Oppdragsansvarlig revisor

Unni Torp (sign.)
revisor

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/107
Dokumentnr.: 23
Løpenr.: 252046/2022
Klassering: 3016-192
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 27.09.2022	Utvalgssaksnr. 22/39
---	-------------------------------	--------------------------------

Forslag til budsjett for kontrollarbeidet 2023

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Budsjett for kontrollarbeidet for 2023 med en kostnadsramme på kr. 1 730 700-, vedtas
2. Budsjett for kontrollarbeidet for 2023 oversendes ordfører for videre politisk behandling etter § 2 i "Forskrift om kontrollutvalg og revisjon"

Fredrikstad, 13.09.2022

Vedlegg

1. Forslag til budsjettoppsett for kontrollarbeidet for 2023 for Rakkestad kommune.
2. Østfold kontrollutvalgssekretariat KOF- tilskudd 2023
3. Østre Viken Kommunerevisjon IKS: Budsjett for Rakkestad kommune - 2023, datert 08.09.2022
4. Østre Viken Kommunerevisjon IKS: Budsjett for Østre Viken Kommunerevisjon IKS – 2023, datert 12.07.2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

- Forskrift om kontrollutvalg og revisjon - FOR-2019-06-17-904
- Reglement for godtgjørelse til folkevalgte i Rakkestad kommune, vedtatt av kommunestyret 09.10 2019, gjelder fra 01.01 2020.

Saksopplysninger

I henhold til Forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 2, skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret. I kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme skal kontrollutvalgets egen drift og kjøp av sekretariats- og revisjonstjenester innarbeides.

Vurdering

Kontrollutvalgets godtgjørelser og driftsutgifter

Til kontrollutvalgets egen drift er det innarbeidet godtgjørelse til leder og møtegodtgjørelse til øvrige medlemmer i tråd med reglement for godtgjørelse til folkevalgte for Rakkestad kommune.

Budsjettforslaget til kontrollutvalgets egen drift bygger på en normal møteaktivitet på fem møter i 2023. I forslaget er det foreslått følgende:

Kr.	40 000,-	til kurs/opplæring, (beregnet et kurs pr. medlem a ca. 8.000,-)
Kr.	7 500,-	til medlemskontingent (Forum for kontroll og tilsyn)
Kr.	6 000,-	til servering i forbindelse med avholdelse av utvalgets møter
Kr.	2 000,-	til skyss og kostgodtgjørelse
Kr.	8 000,-	til abonnement

Budsjettforslaget for kontrollutvalget 2023 utgjør samlet kr. 116 000.-, som er en økning på 0,9% sammenlignet med 2022.(se vedlegg 1.)

Østfold kontrollutvalgssekretariat

I henhold til samarbeidsavtalen som er vedtatt i samtlige eierkommuner, skal representantskapet behandlet og vedta budsjett og økonomiplan for oppgavefelleskapet. Representantskapet har i møte den 2. september 2022 vedtatt budsjettet for 2023. I henhold til budsjettvedtaket og selskapets vedtekter (fordelingsnøkkel) vil Rakkestad kommune sin andel utgjøre kr. 310 600.- for 2023. Sekretariatets budsjett medfører en kostnadsøkning på 4,2 % sammenlignet med budsjett for 2022. (se vedlegg 2.)

Østre Viken Kommunerevisjon IKS

For interkommunale selskaper (IKS) som Østre Viken kommunerevisjon er organisert som, er det selskapets representantskap som endelig vedtar budsjettet (jf. lov om interkommunale selskaper § 18).

Styret og representantskapet i Østre Viken kommunerevisjon IKS har avholdt sine budsjettmøter i henholdsvis 16. og 28. august 2022. For budsjettåret 2023 er Rakkestad kommunes andel beregnet og vedtatt til kr. 1 304 100.-. Budsjettandelen medfører en økning på 4,5 % i honorarsatsene fra 2022 til 2023.

Sekretariatet viser for øvrig til revisjonens kommentarer til budsjettforutsetningene i vedlegg 3 og 4.

Samlet ramme til budsjettforslaget for kontrollarbeidet 2023

Kontrollutvalget	Kr.	116 000,-
Østfold kontrollutvalgssekretariat KOF	Kr.	310 600,-
Østre Viken kommunerevisjon IKS	Kr.	1 304 100,-
<hr/>		
Samlet sum:	Kr.	1 730 700,-

Samlet ramme til budsjettforslaget for kontrollarbeidet 2023 innebærer en økning på 4,2 % i forhold til budsjettet for 2022.

Sekretariatet anbefaler derfor at kontrollutvalget godkjenner forslaget til budsjett for kontrollarbeid for 2023. Budsjettforslaget oversendes ordfører for videre politisk behandling etter § 2 i «Forskrift om kontrollutvalg og revisjon».

Rakkestad kommune

Budsjett for kontrollarbeidet 2023

Kontrollutvalget	Forslag 2023	Budsjett 2022	Endring i %	regnskap 2021	Merknader
Godtgjørelse leder	kr 10 000	kr 10 000		kr 22 427,00	1400.- per møte
Møtegodtgjørelse medlemmer	kr 20 000	kr 20 000		kr 27 408,00	900.- per møte
Telefongodtgjørelse	kr 2 000	kr 1 000		kr 1 666,00	leder
Tapt Arbeidsfortjeneste	kr 14 000	kr 14 000		kr -	
Arbeidsgiveravgift	kr 6 500	kr 6 500		kr 7 262,00	14,1% av godtgjørelsen
<i>Sum lønn</i>	<i>kr 52 500</i>	<i>kr 51 500</i>		<i>kr 58 763,00</i>	
Representasjon/servering	kr 6 000	kr 6 000		kr -	
Kurs/opplæring og kontorutg.	kr 40 000	kr 40 000		kr 2 900,00	
Kontingent FKT	kr 7 500	kr 7 500			Forum for kontroll og tilsyn
Skyss og kostgodtgjørelse	kr 2 000	kr 2 000		kr -	
Abonnement	kr 8 000	kr 8 000		kr 1 000,00	
<i>Sum driftsutgifter</i>	<i>kr 63 500</i>	<i>kr 63 500</i>		<i>kr 3 900,00</i>	
Samlet sum Kontrollutvalget	kr 116 000	kr 115 000	0,9	kr 62 663	Kontrollutvalgets egen drift
Kjøp av sekretariattjenester (ØKUS)	kr 310 600	kr 298 120	4,2	kr 1 471 426	Kommunens andel av ØKUS samlede budsjett
Kjøp av revisjonstjenester (ØVKR)	kr 1 304 100	kr 1 247 800	4,5		kommunens andel av ØKR samlede budsjett
Sum for hele kontroll- og tilsyn	kr 1 730 700	kr 1 660 920	4,2	kr 1 534 089	Inkluderer KU, ØVKR og ØKUS

Fra budsjett ØKUS KOF 2023 Tilskudd fra eiere

Vedtatt i representantskapets møte den 02.09.2022, sak 11/22

		2 021	2 022	økning 2023 4,2 %	2 023	avrunnet hele
1850	Fredrikstad kommune	kr 530 000,00	kr 544 840,00	kr 22 883,28	kr 567 723	567700
1850	Sarpsborg kommune	kr 430 000,00	kr 442 040,00	kr 18 565,68	kr 460 606	460600
1850	Moss kommune	kr 495 000,00	kr 508 860,00	kr 21 372,12	kr 530 232	530200
1850	Indre Østfold kommune	kr 495 000,00	kr 508 860,00	kr 21 372,12	kr 530 232	530200
1850	Råde kommune	kr 290 000,00	kr 298 120,00	kr 12 521,04	kr 310 641	310600
1850	Hvaler kommune	kr 290 000,00	kr 298 120,00	kr 12 521,04	kr 310 641	310600
1850	Halden kommune	kr 330 500,00	kr 339 754,00	kr 14 269,67	kr 354 024	354000
1850	Rakkestad kommune	kr 290 000,00	kr 298 120,00	kr 12 521,04	kr 310 641	310600
1850	Våler kommune	kr 290 000,00	kr 298 120,00	kr 12 521,04	kr 310 641	310600
1850	Skiptvet kommune	kr 290 000,00	kr 298 120,00	kr 12 521,04	kr 310 641	310600
1850	Marker kommune	kr 270 000,00	kr 277 560,00	kr 11 657,52	kr 289 218	289300
		kr 4 000 500,00	kr 4 112 514,00	kr 172 725,59	kr 4 285 239,59	kr 4 285 000,00

Budsjett 2023

Rakkestad kommune

- *Basert på vedlagt budsjett for selskapet*
  - *Vedtatt i Øvkrs styre, 16.08.2022*
  - *Vedtatt i Øvkrs representantskap,
25.08.2022*

08.09.2022

BUDSJETT 2023 – RAKKESTAD KOMMUNE

Administrasjonen har utarbeidet forslag til budsjett for Østre Viken kommunerevisjon IKS (Øvkr). Budsjettet ble behandlet i styremøte 16.08.2022 og vedtatt i representantskapet 25.08.2022, Sak 11/22- Budsjett 2023 og handlingsplan 2023-2026.

Vedtak:

Drifts- og investeringsbudsjett for 2023, samt økonomiplan for årene 2023 -2026, vedtas.

Etter selskapsavtalen skal Øvkr utføre eierkommunenes lovpålagte revisjonsoppgaver. Selskapsavtalens punkt 2 har følgende bestemmelse:

«Deltakerkommuner betaler sin andel av pensjonspremien det enkelte år. Andelen beregnes etter folketall. For øvrig fakturerer selskapet for leverte tjenester til den enkelte kommune ut fra reelt medgåtte ressurser på det enkelte oppdrag».

I budsjettet er pensjonskostnader inkludert i timeprisen, men ved fakturering vil de enkelte kommunenes pensjonskostnader synliggjøres. Budsjettet pensjonskostnad for Rakkestad kommune, fordelt på grunnlag av eierandel (2,80%), er kr 68 467.

Grunnleggende forutsetninger for budsjetteringen er:

- Revisjonen skal ha nødvendig størrelse, og faglig kompetanse, til å dekke eiernes normale behov for revisjonstjenester.
- Kompetansen skal vedlikeholdes i samsvar med lov og avtaler, og spesialiseres i forhold til de særlige krav som stilles til kommunal sektor.
- Virksomheten skal drives sparsommelig og til selvkost.

Budsjettet for 2023 viser en samlet overføring fra deltakerkommunene på kr 20 783 700. Det er en liten økning fra budsjett 2022. Det er også budsjettet med andre inntekter på kr 1 502 250 som skal faktureres særskilt, og inngår i «Salgsinntekter» i budsjettskjemaet (samlet budsjett vedtatt av styre og representantskapet).

Økningen i overføringer fra deltakerkommunene har grunnlag i:

- liten økning av forvaltningstimer i de fleste kommuner grunnet bestilling av oppfølgingsrapporter og eierskapskontroller.

Det er budsjettet med bruk av fond med kr 603 306.

Kommunens andel av samlet overføring fra kommuner:

Rakkestad kommune	B 2023	B 2022	B 2021	B 2020
Samlet overføring fra kommunen for regnskap og forvaltningsrevisjon	1 304 100	1 247 800	1 239 500	1 099 996

Regnskapsrevisjon inkluderer:

kommuneregnskap, attestasjoner
fellesråd, menigheter, legater m.m
henvendelser, etterlevelserevisjon

Rakkestad kommune -oversikt timer forvaltning	Antall
Forvaltningsrevisjoner	465
Eierskapskontroll	80
Oppfølgingsrapporter	120
Administrasjon	30
Sum timer	695

Planlagt timeforbruk:

- For forvaltningsrevisjon er det planlagt en liten økning i timebudsjett i forhold i tidligere år.
- For regnskapsrevisjon vurderes timeforbruket årlig og er tilpasset kommunens behov og en betryggende revisjon.

Dersom Øvkr får andre inntekter i løpet av året, uten å måtte øke bemanningen, vil inntekten fremkomme som et positivt resultat ved årets slutt. Representantskapet (ordførere) vedtar hvordan årets resultat skal disponeres.

Budsjett 2023

Økonomiplan 2023-2026

Rolvsøy
12.07.2022

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	BUDSJETTPROSESSEN	3
2	BUDSJETTFORUTSETNINGER.....	3
3	BUDSJETTSKJEMA	4
4	ØKONOMIPLAN 2023-2026	6

1 BUDSJETTPROSESSEN

Kontrollutvalgets budsjett

Iht §2 i Forskrift om kontrollutvalg og revisjon, skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontroll i kommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret. Østfold kontrollutvalgsekretariat utarbeider forslag til budsjett for kontrollutvalgene som inkluderer revisjonens, sekretariatets og kontrollutvalgets kostnader. Disse blir behandlet i de respektive kontrollutvalgene i første møte over sommeren.

Østre Viken kommunerevisjon (Øvkr) budsjett

Iht Lov om interkommunale selskaper §18 er det representantskapet som vedtar selskapets budsjett, etter innstilling fra styret. Det samsvarer med §2 i Forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper. Årsbudsjettet skal gi et realistisk bilde av virksomheten.

Budsjettet er innarbeidet i obligatorisk budsjettskjema for hhv. drift- og investering og viser samlet overføring fra eierkommunene samt andre inntekter.

Budsjetteringsmodellen

Selskapsavtalen, har i pkt. 2, en bestemmelse om at «Deltakerkommuner betaler sin andel av pensjonspremien det enkelte år. Andelen beregnes etter folketall. For øvrig fakturerer selskapet for leverte tjenester til den enkelte kommune ut fra reelt medgåtte ressurser på det enkelte oppdrag. Selskapet skal operere med en timesats som gjør at selskapet over tid ikke er egnet til å gå med overskudd (selvkostprinsipp)». Dette er ivaretatt i budsjettet.

I budsjett for de enkelte kommuner vil timer til forvaltningsrevisjon samt eierskapskontroll synliggjøres slik at omfanget blir tydelig. Behovet for spesifikasjon av timeforbruket har sammenheng med fokuset på utgiftsnivået på de samlede revisjonstjenestene.

Planlagte timer for regnskap- og forvaltningsrevisjon fastsettes som tidligere år ut fra revisors skjønn for å sikre betryggende revisjon. Det er i budsjettet tatt hensyn til ytterligere reduksjon av kjøp av varer og tjenester, generell effektivisering av selskapets drift samt økte utgifter som følge av endringer i kommuneloven som krever flere revisjonshandlinger. Videreutvikling av selskapet og økende pensjonsutgifter er hensyntatt i personalbudsjettet(lønnsutgifter).

2 BUDSJETTFORUTSETNINGER

Selvkost

Øvkr driftes etter selvkostprinsippet. Det betyr at utgifter, i samsvar med budsjett, skal dekkes inn av deltakerkommunene. Det er to hovedposter på utgiftssiden: Lønn og sosiale utgifter (87%) og kjøp av varer og tjenester (13%).

Øvkr har ikke som formål å gå med overskudd. Dersom Øvkr i løpet av året har ledige ressurser og får mulighet til å påta seg tilleggsoppdrag kan det gi et positivt regnskapsmessig resultat. Det er representantskapet som ved godkjenning av årsregnskapet disponerer eventuelle ekstra inntekter.

Normal drift

Forutsetningen for budsjettet er normal drift. Øvkr har en detaljert oppfølging av påløpte timer. Tilleggsoppgaver utover ordinære revisjonshandlinger som kommunen har bestilt eller er varslet om, kan bli tilleggsfakturert hvis det går ut over planlagt timebudsjett.

Revisjonsfaglig

Ledelse og medarbeidere arbeider kontinuerlig med forbedringer og videreutvikling av tjenestespekteret, både for forvaltnings- og regnskapsrevisjon, og i egen administrasjon. Medarbeiderne i Øvkr har alle relevant høyere utdanning, gjennomfører årlig lovpålagt faglig etterutdanning og har bred revisjonserfaring. Kompetansen i fagavdelingene utfyller hverandre og samarbeidet på tvers av avdelingene vil ytterligere heve kvaliteten på de samlede tjenestene.

Øvkr er medlem i NKRF -kontroll og revisjon i kommunene.

NKRF er en faglig interesseorganisasjon og et kompetanseorgan for revisjon og kontroll av kommunal/offentlig virksomhet.

NKRF har fokus på utvikling av revisjon og kontroll ved kommunal/offentlig sektor.

Øvkr deltar i NKRF fagkomiteer. NKRF har på vegne av medlemmene også et arbeid gående med digitalisering av revisjonstjenestene.

Budsjett for 2023 gjenspeiler selskapets satsing på videreutvikling av kompetanse samt opprettholdelse av en effektiv revisjon.

Sikre et stabilt fagmiljø

For deltakerkommunene sikrer forannevnte en betryggende revisjon, gjennom et interkommunalt revisjonsselskap, som har revisjon av kommuner som sitt spesialfelt. At deltakerkommunene opprettholder Øvkr som førstevalget for revisjonstjenestene er en sterk bidragsyter til et trygt og forutsigbart arbeidsmiljø - noe alle ansatte verdsetter høyt.

3 BUDSJETTSKJEMA

BUDSJETT 2023 - DRIFT

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Budsjett 2021
Driftsinntekter			
Salgsinntekter	1 502 250	1 384 750	1 345 750
Refusjoner	821 600	420 000	380 000
Refusjoner, stat mva kompensasjon	650 000	530 000	501 000
Overføringer fra kommuner	20 783 700	19 910 000	20 024 550
Andre driftsinntekter			
<i>Sum driftsinntekter</i>	23 757 550	22 244 750	22 251 300
Driftsutgifter			
Lønn inkl. sosiale utgifter	20 643 856	19 263 291	19 555 829
Kjøp av varer og tjenester	3 022 000	3 113 000	3 056 360
Overføringer			
Kalkulatoriske avskrivninger			
Andre driftsutgifter, mva kompensasjon	650 000	530 000	501 000
<i>Sum driftsutgifter</i>	24 315 856	22 906 291	23 113 189

<i>Driftsresultat</i>	- 558 306	-661 541	-861 889
Finansposter			
Renteinntekter	75 000	75 000	35 000
Renteutgifter			
Avdrag på lån			
Mottatte avdrag på lån			
<i>Netto finansinntekter/- utgifter</i>	75 000	75 000	35 000
Motpost kalkulatoriske avskrivninger			
<i>Ordinært resultat</i>	- 483 306	-586 541	-826 889
Interne finansieringstransaksjoner			
Avsatt til dekning fra tidligere år (undersk)			
Avsatt til disposisjonsfond			
Avsatt til bundne driftsfond			
Bruk av udisponert fra tidl. år (overskudd)			
Bruk av disposisjonsfond	603 306	736 541	936 889
Bruk av bundne driftsfond			
Overført til investeringsregnskapet	120 000	150 000	110 000
<i>Sum avsetninger</i>	- 483 306	-586 541	-826 889

Regnskapsmessig resultat

BUDSJETT 2023 - INVESTERING

	Budsjett 2023	Budsjett 2022
Investeringer		
Investeringer i varige driftsmidler		
Utlån		
Kjøp av aksjer og andeler	120 000	150 000
<i>Sum investeringer</i>	120 000	150 000
Finansiering		
Bruk av lån		
Salg av fast eiendom		
Tilskudd og refusjon vedr. investeringer		
Kompensasjon for merverdiavgift		
Mottatte avdrag på utlån		
Salg av aksjer og andeler		
Bidrag fra årets driftsbudsjett	120 000	150 000
Netto avsetninger		
<i>Sum finansiering</i>	120 000	150 000

4 ØKONOMIPLAN 2023-2026

Forutsetningen for planen er at Øvkr leverer revisjon til alle deltakerkommunene som i dag, og at overføringsinntekter fra enkelte eierkommuner blir redusert. Dette gjøres ved at selskapet skal effektivisere driften ved utvikling av revisjonsmetodikken, samt reduksjon av driftsutgifter.

Det er imidlertid en liten økning på kommuner hvor det historisk sett har vært noe urealistisk budsjettering på forvaltningsrevisjoner.

Driftsresultat	Budsjett 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Overføring fra eierkommuner	20 783 700	20 500 000	20 350 000	20 300 000
Andre inntekter	2 973 850	2 950 000	3 100 000	3 100 000
Sum inntekter	23 757 550	23 450 000	23 450 000	23 400 000
Lønn og sosiale utgifter	20 643 856	20 300 000	20 350 000	20 350 000
Kjøp av varer og tjenester	3 022 000	2 900 000	2 850 000	2 750 000
Andre driftsutgifter	650 000	550 000	520 000	510 000
Sum driftsutgifter	24 315 856	23 750 000	23 720 000	23 610 000
Driftsresultat	-558 306	-300 000	-270 000	-210 000
Finansposter	75 000	95 000	100 000	100 000
Ordinært resultat	-483 306	-205 000	-170 000	-110 000
Interne finansieringstransaksjoner	483 306	205 000	170 000	110 000
Regnskapsmessig resultat	0	0	0	0

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/106
Dokumentnr.: 50
Løpenr.: 245147/2022
Klassering: 3016-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 27.09.2022	Utvalgssaksnr. 22/40
---	-------------------------------	--------------------------------

Referater og meldinger

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar referater og meldinger til orientering.

Fredrikstad, 01.09.2022

Vedlegg

1. Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 14.06.2022
2. FKT, Veileder – Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget, 2022
3. Saksprotokoll kommunestyrets møte den 09.06.2022, sak 27/22, Forvaltningsrevisjonsrapport Forebyggende arbeid innen psykisk helse
4. Saksprotokoll kommunestyrets møte den 09.06.2022, sak 28/22, Rakkestad kommunes regnskap for 2021 - godkjenning
5. Saksprotokoll kommunestyrets møte den 09.06.2022, sak 29/22, Årsberetning 2021 – Rakkestad kommune
6. Statsforvalteren i Oslo og Viken, Rakkestad kommune - Endelig tilsynsrapport 2022 - kommunal beredskapsplikt og helseberedskap, datert 04.07.2022

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Vedlegg 1: Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 14.06.2022 ligger vedlagt, til orientering

Vedlegg 2: Forum for kontroll og tilsyn har laget en veileder for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget. Veilederen er ment å være et supplement til Kontrollutvalgsboka. Ligger vedlagt til orientering.

Vedlegg 3-5: Kommunestyret behandlet den 09.06.2022, sak 27/22, Forvaltningsrevisjonsrapport Forebyggende arbeid innen psykisk helse, sak 28/22, Rakkestad kommunes regnskap for 2021 – godkjenning og sak 29/22, Årsberetning 2021 – Rakkestad kommune. Ligger vedlagt, til orientering.

Vedlegg 6: 6. Statsforvalterens rapport «Rakkestad kommune - Endelig tilsynsrapport 2022 - kommunal beredskapsplikt og helseberedskap» ligger vedlagt, til orientering.

Vurdering

Sekretariatet vurderer at kontrollutvalget kan ta referater og meldinger til orientering.

Møteprotokoll

Kontrollutvalget Rakkestad

Møtedato: 14.06.2022,
Tidspunkt: fra kl. 09:00 til kl. 11:05
Møtested: Rådhuset, møterom Kommunestyresalen
Fra – til saksnr.: 22/21 - 22/31

Frammøteliste

Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer
Finn Kultorp, leder	x	
Ellen Solbrække, nestleder	x	
Jan Ståle Lintho	x	
John Martin Snopestad	x	
Inger Kaatorp	Meldt forfall	Sven Iver Gjølby møtt

Antall stemmeberettigede fremmøtte 5 av 5.

Møtende fra Østfold kontrollutvalgssekretariat:

Daglig leder Anita Dahl Aannerød

Møtende fra revisjon

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor Bjørnar Bakker Eriksen og regnskapsrevisor Jostein Ek

Møtende fra administrasjonen:

Kommunalsjef areal og infrastruktur Espen Jordet

.....
Finn Kultorp

.....
Ellen Solbrække

Merknader

Sekretariatet gjør oppmerksom på at det i møteinnkallingen fremkommer at sak 22/26 er unntatt offentlighet jf. Riksarkivarens forskrift. Dette er en inkurie fra sekretariatet, saken er offentlig.

Saksliste

Saksnr.	Innhold
----------------	----------------

PS 22/21	Godkjenning av innkalling og saksliste
PS 22/22	Valg av representant til å signere protokoll
PS 22/23	Informasjon fra rådmann angående statsforvalterens tilsyn på vann, avløp og renovasjon
PS 22/24	Oppsummering av regnskapsrevisjon 2021
PS 22/25	ØVKR IKS - Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedr. sluttregnskap for investeringsprosjekt innen vann og avløp
PS 22/26	ØVKR IKS - Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedr. sluttregnskap fro kommunale veier og bruer
PS 22/27	Kontrollutvalgets reglement
PS 22/28	Prosjektplan "Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse"
PS 22/29	Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for august til juli 2024
PS 22/30	Referater og meldinger
PS 22/31	Eventuelt

PS 22/21 Godkjenning av innkalling og saksliste

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Innkalling og saksliste godkjennes

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 14.06.2022:

Ingen merknader til innkalling eller saksliste

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 14.06.2022:

1. Innkalling og saksliste godkjennes

PS 22/22 Valg av representant til å signere protokoll

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges .....

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 14.06.2022:

Ellen Solbrække ble foreslått og enstemmig valgt.

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 14.06.2022:

1. Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges Ellen Solbrække

PS 22/23 Informasjon fra rådmann angående statsforvalterens tilsyn på vann, avløp og renovasjon

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Informasjonen tas til orientering.

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 14.06.2022:

Kommunalsjef areal og infrastruktur, Espen Jordet informerte om statsforvalterens tilsyn på vann, avløp og renovasjon.

Statsforvalteren meldte i tilsyn at kommunen ikke overholder utslippstillatelsene og varslet dagsbøter. Kommunen la derfor frem en plan for lukking av avvik forsommeren 2021 for statsforvalter. Kommunen har enn så lenge ikke fått noen tilbakemelding fra statsforvalter.

Kontrollutvalget fikk mulighet til å stille spørsmål, som ble besvart i møtet.

Vedtak enstemmig som innstilt.

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 14.06.2022:

1. Informasjonen tas til orientering.

PS 22/24 Oppsummering av regnskapsrevisjon 2021

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Revisors oppsummering av utført regnskapsrevisjon for regnskapsåret 2021, tas til orientering

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 14.06.2022:

Revisor orienterte om regnskapsrevisjon for 2021.

Vedtak enstemmig som innstilt.

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 14.06.2022:

1. Revisors oppsummering av utført regnskapsrevisjon for regnskapsåret 2021, tas til orientering

PS 22/25 ØVKR IKS - Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedr. sluttregnskap for investeringsprosjekt innen vann og avløp

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget har ingen merknader til «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt innen vann og avløp», og tar rapporten til orientering
2. «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt innen vann og avløp» oversendes kommunestyret til orientering.

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 14.06.2022:

Revisjonen orienterte om rapporten. Kontrollutvalget ønsket i fremtiden å også få fremlagt regnskap til saken.

Vedtak enstemmig som innstilling.

Kontrollutvalget Rakkestads uttalelse/innstilling/vedtak 14.06.2022:

1. Kontrollutvalget har ingen merknader til «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt innen vann og avløp», og tar rapporten til orientering
2. «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for investeringsprosjekt innen vann og avløp» oversendes kommunestyret til orientering.

PS 22/26 ØVKR IKS - Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedr. sluttregnskap fro kommunale veier og bruer

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget har ingen merknader til «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for kommunale veier og bruer», og tar rapporten til orientering
2. «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for Kommunale veier og bruer» oversendes kommunestyret til orientering.

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 14.06.2022:

Revisjonen redegjorde for rapporten. Kontrollutvalget ønsket i fremtiden å også få fremlagt regnskap til saken.

Vedtak enstemmig som innstilling.

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 14.06.2022:

1. Kontrollutvalget har ingen merknader til «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for kommunale veier og bruer», og tar rapporten til orientering
2. «Rapport om resultat av kontrollhandlinger vedrørende sluttregnskap for Kommunale veier og bruer» oversendes kommunestyret til orientering.

PS 22/27 Kontrollutvalgets reglement

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalgets reglement vedtas og oversendes kommunestyret for behandling.
2. Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:
  1. Kontrollutvalgets reglement vedtas

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 14.06.2022:

Sekretariatet orienterte om saken. Det ble nevnt at det i forslag til reglement står bystyret. Skrivefeilen skal rettes til kommunestyret.

Vedtak enstemmig som innstilt

Kontrollutvalget Rakkestads innstilling og vedtak 14.06.2022:

1. Kontrollutvalgets reglement vedtas og oversendes kommunestyret for behandling.
2. Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:
  1. Kontrollutvalgets reglement vedtas

PS 22/28 Prosjektplan "Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse"

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Prosjektplan «Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse», alternativ 1 godkjennes.

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 14.06.2022:

Sekretariatet orienterte om saken.

Revisjonen redegjorde for prosjektplanen.

Kontrollutvalget ba revisjonen om at oppfølging av elever ved Mortenstua skole bør vektlegges.

Vedtak enstemmig som innstilt.

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 14.06.2022:

1. Prosjektplan «Tjenester til barn med funksjonsnedsettelse», alternativ 1 godkjennes.

PS 22/29 Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for august til juli 2024

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget vedtar «Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune august 2022 til juli 2024», med de føringer som fremkom i møtet.
2. Dersom det senere skal gjøres endringer i avtalen settes denne opp som egen sak i møte i kontrollutvalget.

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 14.06.2022:

Sekretariatet redegjorde for avtalen.

Kontrollutvalget drøftet mulige problemstillinger, men ønsket å ikke ta stilling til saken på stående tidspunkt. Forslag til avtalen bør rulleres i løpet av ett års tid.

Det ble imidlertid bemerket at prosjekt 3 bør smales inn. Eksempler til prosjekt 3 kan være; utgifter, utgiftsdekning fra staten, demokrati, delegasjon av penger/ kriseledelse. Dette vurderes nærmere når forslag til avtale rulleres.

Kontrollutvalget tok forslaget til avtale til orientering og ba om at forslag til avtale rulleres om ett år.

Vedtak enstemmig som innstilt.

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 14.06.2022:

1. Kontrollutvalget vedtar «Avtale om levering av forvaltningsrevisjoner for kontrollutvalget i Rakkestad kommune august 2022 til juli 2024», med de føringer som fremkom i møtet.
2. Dersom det senere skal gjøres endringer i avtalen settes denne opp som egen sak i møte i kontrollutvalget.

PS 22/30 Referater og meldinger

Sekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar referater og meldinger til orientering.

Kontrollutvalget Rakkestads behandling 14.06.2022:

Vedtak enstemmig som innstilling.

Det ble av revisjonen påpekt en skrivefeil i protokollen, under sak 22/12, den 10.05 2022, står det under kontrollutvalgets behandling at revisor redegjorde for revisjonsberetningen og om grunnen til forbeholdet som var tatt inn i revisjonsberetningen. Det var ingen forbehold i revisjonsberetningen men en merknad under andre forhold. Ordlyden i protokollen fra 10.05 2022 endres derfor.

Kontrollutvalget Rakkestads vedtak 14.06.2022:

1. Kontrollutvalget tar referater og meldinger til orientering.

PS 22/31 Eventuelt

Snopestad orienterte om at han hadde gitt innspill til ordfører og politisk sekretariat om at Viltrådet har manglende skriftlig dokumentasjon de siste 30 år. Det ble stilt spørsmål til om de samme krav til dokumentasjonsoffentlighet/ møteoffentlighet ble stilt til Viltrådet, som i andre kommunale råd.

Daglig leder informerte kontrollutvalget om at hun og en ansatt regnskapsrevisor i ØVKR IKS har innledet et forhold. Informasjonen ble gitt for å sikre åpenhet. Kontrollutvalgssekretariatet skal være uavhengig av revisjonen, i henhold til kommuneloven, og det har vært gjort en juridisk betenkning av forholdet. Det har også blitt gitt informasjon til samtlige kontrollutvalgsledere i Østfold kontrollutvalgssekretariat, daglig leder i Østre Viken Kommunerevisjon IKS, samt leder og nestleder i representantskapet til ØKUS KOF.

Forum for
kontroll og tilsyn

VEILEDER

Håndtering av henvendelser til kontrollutvalget

© Forum for kontroll og tilsyn 2022

Innhold

Oppsummering av anbefalinger	3
1. Innledning	4
2. Kontrollutvalgets mandat og avklaring av roller	6
2.1 Kontrollutvalgets mandat og forholdet til kommunestyret.....	6
2.2 Rolleavklaringer.....	6
3. God forvaltningsskikk	7
3.1 God forvaltningsskikk.....	7
3.2 Skriftlige henvendelser	7
3.3 Muntlige henvendelser.....	8
3.4 Tilbakemelding til avsender – sekretariatets veiledningsplikt	9
4. Sekretariatets behandling av henvendelser	11
4.1 Ulik praksis	11
4.2 Forslag til fremgangsmåte	11
5. Kontrollutvalgets vurdering av henvendelser	12
5.1 «Trafikklysmodellen».....	12
5.2 Henvendelser som faller utenfor kontrollutvalgets mandat	12
6. Kontrollutvalgets oppfølging av henvendelser	14
6.1 Ressurser	14
6.2 Valg av kontrollhandlinger.....	14
7. Synliggjøring av kontrollutvalgets arbeid	15
7.1 Informasjon til innbyggere og andre	15
7.2 Kommunikasjonsstrategi	15
VEDLEGG 1 Eksempel på retningslinjer for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget	16
VEDLEGG 2 Tiltak for god dialog og samhandling med kommunestyret	18
VEDLEGG 3 Hva er et saksdokument?	19
VEDLEGG 4 Om klagerett over kontrollutvalgets vedtak	20

Oppsummering av anbefalinger

Anbefaling 1

Alle skriftlige henvendelser til kontrollutvalget skal journalføres.

Anbefaling 2

Muntlige henvendelser må skriftliggjøres for å kunne behandles av kontrollutvalget.

Anbefaling 3

Den som henvender seg til kontrollutvalget må i tråd med god forvaltningsskikk få en skriftlig tilbakemelding på at henvendelsen er mottatt.

Anbefaling 4

Kontrollutvalget bør utarbeide egne retningslinjer for håndtering av henvendelser. Disse bør inneholde en fremgangsmåte for saksbehandling av henvendelser.

Anbefaling 5

Kontrollutvalget bør bruke «trafikklysmodellen» når kontrollutvalget skal vurdere om innholdet i en henvendelse skal følges opp.

Anbefaling 6

Kontrollutvalget bør unngå å gå videre med saker som uttrykker generell misnøye med et politisk fattet vedtak, dreier seg om en enkeltsak, er under behandling i et annet organ eller har en annen naturlig behandlingsvei.

Anbefaling 7

Kontrollutvalget bør i sitt budsjettframlegg ta høyde for uforutsette kontrollhandlinger.

Anbefaling 8

Kontrollutvalget bør drøfte hvordan utvalget vil synliggjøre sin rolle og mandat, og hvorfor utvalget ønsker å motta henvendelser.

1. Innledning

Henvendelser er en viktig del av kontrollutvalgets arbeid med å føre kontroll med den kommunale forvaltningen.

Henvendelser kan være generelle innspill til tema og områder for revisjon eller andre kontrollhandlinger. Slike henvendelser bør sees i sammenheng med kontrollutvalgets planarbeid.

Henvendelser kan også være tips om mer konkrete og mulige kritikkverdige forhold. Denne veilederen gir først og fremst råd om hvordan denne type henvendelser kan håndteres. Henvendelser kan for eksempel komme fra innbyggere, folkevalgte, næringsaktører, ansatte, media, organisasjoner og revisor.

Veilederen er ment å være et supplement til Kontrollutvalgsboka.¹

I en uformell spørreundersøkelse som ble gjennomført blant deltakerne på FKTs fagkonferanse i 2021, svarte 65 prosent ja på spørsmålet om henvendelser er en viktig del av kontrollutvalgets arbeid. 55 prosent svarte at henvendelser har ført til at viktige forhold ble avdekket.

Det er få kontrollutvalg og sekretariat som har avtalt faste rutiner for hvordan henvendelser skal mottas og følges opp. På bakgrunn av dette opprettet FKT en arbeidsgruppe i juni 2021. Arbeidsgruppen fikk i oppdrag å utarbeide en veileder for hvordan kontrollutvalget kan håndtere henvendelser.

Arbeidsgruppen har bestått av: Henning Warloe kontrollutvalget i Bergen, Trond Egil Nilsen kontrollutvalget i Måsøy, Solveig Kvamme Sunnmøre kontrollutvalgssekretariat IKS, Ragnhild

Aashaug Kontrollutvalg Fjell IKS, Hilde Rasmussen Nilsen 2. vara til styret og Anne-Karin F Pettersen generalsekretær.

Høsten 2021 gjennomførte arbeidsgruppen en undersøkelse blant FKTs medlemmer om hvordan henvendelser blir håndtert. Underveis i veilederen oppsummerer vi noen fakta og viser eksempler fra undersøkelsen.

Målgruppen for veilederen er primært kontrollutvalgsmedlemmer og ansatte i kontrollutvalgssekretariat.

Det er opp til kontrollutvalget selv å beslutte hvordan henvendelser skal behandles. Formålet med dette dokumentet er derfor å gi råd og anbefalinger.

¹ [Kontrollutvalgsboka](#) 3. utgåve, januar 2022.

Fakta:

Resultater etter Deloitte's uformelle undersøkelse på fagkonferansen juni 2021:

Henvendelser er en viktig del av kontrollutvalgets arbeid

- ✓ 65 prosent svarer ja på spørsmålet om henvendelser er en viktig del av kontrollutvalgets arbeid

Henvendelser har ført til at viktige forhold ble avdekket

- ✓ 55 prosent svarte at henvendelser har ført til at viktige forhold ble avdekket

Innbyggerne er den viktigste kilden for henvendelser

- ✓ 40 prosent svarer at innbyggerne er den viktigste kilden for henvendelser
- ✓ Andre kilder er folkevalgte, næringsaktører, ansatte, media og organisasjoner

Området for henvendelser er i stor grad byggesak, plan og eiendom

- ✓ 40 prosent svarer at henvendelsene gjelder byggesak, plan og eiendom
- ✓ Andre tema er økonomi, innkjøp, kontrakt, personalsaker, arbeidsmiljø, saksbehandling generelt og barnevern

Kilde: Kommunerevisoren 4-2021

2. Kontrollutvalgets mandat og avklaring av roller

Kontrollutvalget er kommunestyrets kontrollorgan. God rolleforståelse og et godt samarbeid mellom kontrollutvalget og kommunestyret kan bidra til økt interesse for kontrollarbeidet.

2.1 Kontrollutvalgets mandat og forholdet til kommunestyret

Kontrollutvalgets mandat er å være kommunestyrets utøvende kontrollorgan. Det innebærer at kontrollutvalget skal gi uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning, utarbeide planer for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll og rapportere til kommunestyret om gjennomførte forvaltningsrevisjoner og eierskapskontroller

I tillegg har kontrollutvalget et påseansvar i forbindelse med regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Kontrollutvalget skal også påse at kommunens økonomiforvaltning foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak.

Utover det som er bestemt i lov og forskrift, kan kontrollutvalget i prinsippet ta opp ethvert forhold ved kommunens eller fylkeskommunens virksomhet, så lenge det kan defineres som kontrollarbeid.

God dialog og samhandling mellom kontrollutvalget og kommunestyret gjør det lettere å få aksept for at kontrollutvalgets arbeid med henvendelser er viktig og relevant. Derfor bør kontrollutvalget diskutere hvordan utvalget kan skape forståelse og interesse for kontrollutvalgets arbeid blant medlemmene i kommunestyret. Vedlegg 2 i veilederen lister opp en rekke tiltak for god dialog og samhandling med kommunestyret.

2.2 Rolleavklaringer

Styringsrolle²

Folkevalgte har fire sentrale roller: representasjonsrollen (ombudsrollen), lederrollen, styringsrollen og arbeidsgiverrollen. Kontrollutvalgets oppgaver med å føre kontroll på vegne av kommunestyret, tilhører styringsrollen som blant annet handler om oppfølging og kontroll.

Henvendelser fra innbyggerne om mulige kritikkverdige forhold til kontrollutvalgets medlemmer, bør derfor håndteres mer formelt enn det rollen som folkevalgt ellers gir rom for.

Arbeidsmåte

Kontrollutvalgsmedlemmer bør ikke gjøre egne undersøkelser av en henvendelse eller starte innsamling av fakta. Det kan bli oppfattet som om saksbehandlingen er påbegynt før kontrollutvalget som organ har gjort sin vurdering. Dersom det er behov for å innhente mer informasjon før kontrollutvalget får henvendelsen, så gjøres det i samarbeid med sekretariatet for å sikre krav til forsvarlig saksbehandling.

Kontrollutvalget er ikke et ordinært forvaltningsorgan som fatter enkeltvedtak.³ Kontrollutvalget kan ikke fatte eller omgjøre vedtak som er bindende for administrasjonen.⁴ Videre betyr dette at de som kommer med henvendelser til kontrollutvalget, ikke er en part⁵ i påfølgende kontrollsak. Det er ikke klagerett på kontrollutvalgets vedtak. Det er noen unntak, se vedlegg 4.

² Tillit, KS folkevalgtprogram 2019-2023, kap. 2.

³ Forvaltningsloven § 2, første ledd bokstav b.

⁴ Kontrollutvalgsboka 2021, s. 18.

⁵ Forvaltningsloven § 2, første ledd bokstav e.

3. God forvaltningsskikk

Kontrollutvalget er et offentlig organ⁶ og sekretariatet skal ivareta organets journalførings- og arkivplikt.

3.1 God forvaltningsskikk

God forvaltningsskikk bygger på de fire grunnleggende forvaltningsverdiene: demokrati, faglig integritet, effektivitet og rettssikkerhet. Verdiene blir ivaretatt ved at offentlige organ følger «forfatningsreglene» i forvaltningsloven, offentleglova og arkivloven.

Alle offentlige organ plikter å ha et arkiv som er ordnet og innrettet slik at dokumentene er sikret som informasjonskilde for samtid og ettertid, jf. arkivlova § 6. Et dokument er arkivverdig dersom det enten har blitt saksbehandlet eller har verdi som dokumentasjon. Det er et sekretariatsansvar å forvalte kontrollutvalgets arkiver i tråd med gjeldende arkivlov og arkivforskrift.⁷

Offentlige organ har journalføringsplikt som følge av både offentleglova og arkivforskriften. Journalen er et viktig redskap for å sikre åpenhet om offentlig saksbehandling, og er en forutsetning for demokratiet. Det er sekretariatet sitt ansvar å sørge for journalføring av kontrollutvalget sine dokumenter og korrespondanse. Sekretariatet har videre ansvar for å opprettholde personvernet til avsender ved å kontrollere at innkommende dokumenter helt eller delvis avskjermes, dersom det er hjemmel for dette.

Journalen er et viktig arbeidsverktøy som kan brukes som dokumentasjon på når en henvendelse ble mottatt, og hvordan den blir fulgt opp.

Arkivverket har utarbeidet en enkel sjekklister⁸ som kan være til hjelp for sekretariatet.

3.2 Skriftlige henvendelser

I dag foregår det meste av kommunikasjonen digitalt, også det som kommer inn til kontrollutvalget. Det brukes mange ulike kanaler, former og sjangre. Det som før kanskje kom som et brev, kan i dag komme som en SMS, e-post, melding på sosiale medier, et dokument via et digitalt møte, eller en registrering på en webportal, for å nevne noe. Det er sekretariatet sin oppgave å avgjøre hva som skal journalføres og arkiveres av kontrollutvalgets korrespondanse.⁹

Det er med andre ord sekretariatets ansvar å ivareta hensynet til god forvaltningsskikk. Derfor bør utvalgets medlemmer som mottar en henvendelse, oversende henvendelsen til sekretariatet slik at de kan bli håndtert etter fastlagte rutiner.

Anbefaling 1

Alle skriftlige henvendelser til kontrollutvalget skal journalføres.

⁶ [Rettleiar til offentleglova](#) kap. 3.1 omtaler hva som er et offentlig organ, jf. offentleglova § 2.

⁷ For mer informasjon om arkiv, se [FKT og NKRFs felles veileder for arkivordning for](#)

[kontrollutvalgssekretariat \(2015\)](#)

⁸ [Sjekklister for journalføring og arkivering i departementene og statlige virksomheter - 2019.](#)

⁹ Dokument og saksdokument er nærmere definert i vedlegg 2.

Eksempel, skriftlig henvendelse:

Kontrollutvalgets medlem får en SMS fra en bekjent der det gis informasjon som er interessant og som medlemmet tenker at kontrollutvalget bør se nærmere på. Kontrollutvalgets medlem takker avsender for informasjonen og informerer om at den blir lagt fram for kontrollutvalget til vurdering.

Kontrollutvalgets medlem bør ta skjermdump av SMS-dialogen eller videresende den til sekretariatet for journalføring.

3.3 Muntlige henvendelser

Både sekretariatet og kontrollutvalgets medlemmer blir noen ganger oppringt av innbyggere og andre som mener de har informasjon som kontrollutvalget bør se nærmere på. Den som ringer bør oppfordres til å gjøre henvendelsen skriftlig og sende den til sekretariatet.

Alternativt kan mottakers notater fra muntlige samtaler arkiveres som et internt notat.

Anbefaling 2

Muntlige henvendelser må skriftliggjøres for å kunne behandles av kontrollutvalget.

Eksempel, muntlig henvendelse:

Et medlem i kontrollutvalget møter en innbygger på butikken og vedkommende sier at "du som er med i kontrollutvalget..." Så gir vedkommende informasjon som medlemmet finner interessant.

Kontrollutvalgets medlem bør oppfordre innbyggeren til å sende det skriftlig enten rett til sekretariatet eller via medlemmet slik at det kan håndteres og journalføres.

3.4 Tilbakemelding til avsender – sekretariatets veiledningsplikt

Et flertall av de som svarte på undersøkelsen som FKT sin arbeidsgruppe gjennomførte høsten 2021, svarer at avsender får en bekreftelse på at henvendelsen er mottatt og en skriftlig underretning om hvordan henvendelsen ble behandlet (60 prosent).

Den som henvender seg til et offentlig organ som kontrollutvalget er, bør få en skriftlig tilbakemelding på at henvendelsen er mottatt og journalført. Tilbakemeldingen bør gi informasjon om at kontrollutvalget tar den til vurdering og at det ikke er klagerett på kontrollutvalgets vedtak. Videre bør avsender informeres om at hen ikke er part om det blir en sak.

Tilbakemeldingen bør videre inneholde veiledning dersom henvendelsen heller bør rettes til en annen instans.

Avsender har ikke rett på skriftlig tilbakemelding etter kontrollutvalgets behandling. Kontrollutvalget kan likevel vurdere om avsender skal få flere skriftlige tilbakemeldinger.

Anbefaling 3

Den som henvender seg til kontrollutvalget må i tråd med god forvaltningsskikk få en skriftlig tilbakemelding på at henvendelsen er mottatt.

Eksempel 1:

«Kontrollutvalssekretariatet har på vegne av ..... kontrollutval motteke henvendinga di. Alle henvendingar til kontrollutvalet vert journalførte som innkomen post med namn på avsendar(-ar).

Henvendinga di vert lagt fram for kontrollutvalet til vurdering. Om kontrollutvalet vel å gå nærare inn på det som henvendinga gjeld, vil du kunne sjå i møteprotokollen som du finn på heimesida vår.

Ut over dette vil du ikkje få noko meir svar frå kontrollutvalet på henvendinga di.

Vi gjer deg merksam på at kontrollutvalet kun har plikt til å behandle dei saker som kommunestyret ber dei om, eller der det går fram av forskrift om revisjon i kommunar. Når det gjeld henvendingar frå andre enn kommunestyret eller revisjonen, må kontrollutvalet sjølve vurdere om dei vil prioritere å sjå nærare på det ei henvending tek opp.

På generelt grunnlag kan ein seie at det er utanfor kontrollutvalet sitt mandat og reglement å behandle henvendingar som gjeld klagesaker, saker som er til behandling i rettsapparatet, usemje i politiske vedtak eller varsel etter Arbeidsmiljøloven kap. 2a.»

Kilde:

Sunnmøre kontrollutvalsekretariat IKS

Eksempel 2

Kontrollutvalssekretariatet har på vegne av ..... kontrollutval motteke henvendinga di. Alle henvendingar til kontrollutvalet vert journalførte som innkomen post med namn på avsendar(-ar). Henvendinga di vert lagt fram for kontrollutvalet til vurdering.

Utan at vi har vurdert henvendinga di, vil vi på generelt grunnlag seie at det i hovudsak er utanfor kontrollutvalet sitt mandat og reglement å behandle henvendingar som m.a. gjeld klagesaker, saker som er til behandling i rettsapparatet, usemje i politiske vedtak eller varsel etter Arbeidsmiljøloven kap. 2a.

Vi gjer deg merksam på at kontrollutvalet kun har plikt til å behandle dei saker som kommunestyret ber dei om, eller der det går fram av kommunelova kapittel 23 og 24 <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83> og forskrift om kontrollutval og revisjon i kommunar <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-06-17-904>. Når det gjeld henvendingar frå andre enn kommunestyret, må kontrollutvalet sjølve vurdere om dei vil prioritere å sjå nærare på det henvendinga tek opp.

Vi gjer også merksam på at kontrollutvalet ikkje er eit forvaltningsorgan som fattar enkeltvedtak etter forvaltningslova § 2. Personar som henvender seg til kontrollutvalet er ikkje å rekne som part i ei eventuell påfølgjande kontrollsak. Det vil difor ikkje vera klagerett på vedtak gjort av kontrollutvalet, eller andre partsrettar etter forvaltningslova § 28 knytt til vedtak gjort av utvalet.

Du vil etter behandlinga i kontrollutvalet verta orientert om vedtaket, men som det går fram over vil du ikkje ha klagerett på vedtaket.

Kjelde:

Vestland fylkeskommune, sekretariat for kontrollutval

4. Sekretariatets behandling av henvendelser

Det er ulik praksis for hvordan henvendelser blir saksbehandlet før de legges fram for kontrollutvalget.

4.1 Ulik praksis

I undersøkelsen som arbeidsgruppen gjennomførte blant FKTs medlemmer høsten 2021, stilte vi spørsmål om hvordan henvendelsene blir lagt fram for kontrollutvalget. Svarene tyder på at det er ulik praksis.

Flertallet (63 prosent) svarer at de legger alle henvendelser fram som informasjons- eller meldingssak. I møte avgjør kontrollutvalget hva som er innenfor mandatet og hva som skal utredes videre av sekretariatet.

Under 20 prosent svarte at sekretariatet saksbehandler alle henvendelser før de blir lagt fram for kontrollutvalget som sak.

Det kan bety at sekretariatet i saksfremlegget gjør en vurdering av om saken hører inn under kontrollutvalgets mandat, og gir en anbefaling.

Rundt 20 prosent svarte at sekretariatet kun saksbehandler henvendelser som er innenfor mandatet til kontrollutvalget. Svarene kan tyde på at det er utvalgsleder som forhåndsvurderer hva som hører inn under mandatet.

Hvilken ordning som velges vil innvirke på hvor lang tid det tar fra en henvendelse kommer inn og til den er ferdigbehandlet.

4.2 Forslag til fremgangsmåte

Retningslinjer for hvordan kontrollutvalget behandler henvendelser, kan bidra til en større forutsigbarhet og økt tillit til saksbehandlingen. Retningslinjer må være i tråd med forvaltningslovens regler og god forvaltningsskikk. Saksbehandlingen kan foregå på følgende måte:

- ✓ Sekretariatet gjør en vurdering av innholdet i henvendelsen. Her kan spørsmålene i «trafikklysmodellen» være et egnet hjelpemiddel.
- ✓ Hvis henvendelsen åpenbart er utenfor kontrollutvalgets mandat, svarer sekretariatet avsender og legger henvendelsen og svaret fram for kontrollutvalget til orientering.
- ✓ Henvendelser som ikke åpenbart er utenfor kontrollutvalgets mandat, drøfter sekretariatet med kontrollutvalgets leder som avgjør om henvendelsen skal settes opp som sak på sakslisten.
- ✓ For henvendelser som skal på sakslisten, gjør sekretariatet en vurdering av innholdet i henvendelsen og kommer med et forslag til kontrollutvalget om hvordan den kan håndteres, i tråd med vanlig saksforberedelse.

Anbefaling 4

Kontrollutvalget bør utarbeide egne retningslinjer for håndtering av henvendelser. Disse bør inneholde en fremgangsmåte for saksbehandling av henvendelser.

5. Kontrollutvalgets vurdering av henvendelser

Kontrollutvalget kan i prinsippet ta opp ethvert forhold ved kommunens virksomhet, så lenge det kan defineres som kontrollarbeid. I vurderingen av hvilke henvendelser som kontrollutvalget skal gå videre med, kan det være nyttig å stille noen kontrollspørsmål.

5.1 «Trafikklysmodellen»

Hvorvidt kontrollutvalget skal følge opp en ekstern henvendelse bør skje utfra en helhetlig vurdering. "Trafikklysmodellen" kan være et nyttig hjelpemiddel.

«Trafikklysmodellen» på neste side er utarbeidet av Deloitte AS. Tabellen nevner noen aktuelle spørsmål kontrollutvalget bør stille seg når utvalget skal bestemme om henvendelsen er en sak som skal følge opp eller ikke. Listen er ikke uttømmende, og relevansen av det enkelte spørsmål kan vektas ulikt.

Selv om kontrollutvalget i prinsippet kan ta opp ethvert forhold ved kommunens virksomhet, faller det utenfor utvalgets mandat å vurdere om politiske vedtak er formålstjenlige. Utvalget skal heller ikke brukes som arena for «omkamp».

Anbefaling 5

Kontrollutvalget bør bruke «trafikklysmodellen» når kontrollutvalget skal vurdere om innholdet i en henvendelse skal følges opp.

5.2 Henvendelser som faller utenfor kontrollutvalgets mandat

Kontrollutvalget bør unngå å gå videre med saker som dreier seg om en enkeltsak, som er under behandling i et annet organ eller som har en annen naturlig behandlingsvei, som hos politiet,

rettsapparatet, statsforvalteren, sivilombudet, KOFA, klageorgan i kommunen eller kommunens varslingskanal. Vedtak i en enkeltsak kan likevel avdekke systemsvikt som kontrollutvalget kan vurdere å se nærmere på.

Dersom henvendelsen gjelder et avvik, må det vurderes om det er andre instanser i kommunen som først skal vurdere dette, og om det dekkes av internkontrollen.

Henvendelser kan medføre mye støy og uklarhet rundt hvilken rolle kontrollutvalget kan og skal ha i en konkret sak. Fallgruvene kan være mange dersom kontrollutvalget involverer seg i en sak som egentlig ikke egner seg for kontrollutvalget og de verktøyene kontrollutvalget disponerer. Det er fare for at oppfølging av henvendelser fortrenger risikoområder der behovet for kontroll er større. Kontrollutvalget må også være forberedt på at det er sannsynlig at de ikke vil klare å møte forventningene til den som har kommet med henvendelsen.

Anbefaling 6

Kontrollutvalget bør unngå å gå videre med saker som uttrykker generell misnøye med et politisk fattet vedtak, dreier seg om en enkeltsak, er under behandling i et annet organ eller har en annen naturlig behandlingsvei.

Sentrale spørsmål – «Trafikklysmodellen» Kryss på røde felt kan peke i retning av å ikke følge opp henvendelsen, mens kryss på grønne felt kan tale for å følge opp henvendelsen.	Ja	Delvis	Nei	Ukjent
Vedrører henvendelsen misnøye med et politiskfattet vedtak?	Rød	Gul	Grønn	Grå
Dreier henvendelsen seg om en klage på et enkeltvedtak som kommunen har fattet?	Rød	Gul	Grønn	Grå
Viser henvendelsen til lovbrudd, manglende etterlevelse av kommunale rutiner eller manglende oppfølging av kommunale vedtak?	Grønn	Gul	Rød	Grå
Viser henvendelsen til en risiko knyttet til system, rutiner, praksis i kommunen mer generelt innenfor et område?	Grønn	Gul	Rød	Grå
Dreier henvendelsen seg i hovedsak om en isolert hendelse?	Rød	Gul	Grønn	Grå
Er henvendelsen under annen behandling i et annet organ? (rettsapparat, sivilombud, statsforvalter, KOFA, klageorgan i kommunen, varslingskanal)?	Rød	Gul	Grønn	Grå
Er det annen naturlig behandlingsvei for henvendelsen (ref. organene nevnt over)?	Rød	Gul	Grønn	Grå
Kan henvendelsen, og henvendelsens oppmerksomhet, bidra til at det stilles spørsmål om tilliten til kommunens saksbehandling av en type saker?	Grønn	Gul	Rød	Grå
Berører henvendelsen et tema som kontrollutvalget allerede har vurdert som aktuelt for oppfølging i sin risiko- og vesentlighetsanalyse?	Grønn	Gul	Rød	Grå
Foreligger området som et tema i plan for forvaltningsrevisjon eller plan for eierskapskontroll?	Grønn	Gul	Rød	Grå
Kan en gjennomgang bidra til læring og forbedring?	Grønn	Gul	Rød	Grå
Bør henvendelsen prioriteres foran andre planlagte oppgaver?	Grønn	Gul	Rød	Grå

Tabell 1 Kilde: Deloitte AS

6. Kontrollutvalgets oppfølging av henvendelser

Hvordan kontrollutvalget kan gå videre med henvendelsen, er avhengig av ressursituasjonen og sakens karakter.

6.1 Ressurser

Kontrollutvalget skal hvert år utarbeide framlegg til budsjett som skal behandles i kommunestyret. For å gi kontrollutvalget gode arbeidsvilkår må kommunestyret stille nødvendige ressurser til disposisjon. Kontrollutvalget må på sin side synliggjøre for kommunestyret at det kan oppstå uventede situasjoner, som for eksempel henvendelser fra innbyggere, som kontrollutvalget må følge opp. Hvis kontrollutvalget ikke har tilgjengelige budsjettmidler, kan utvalget fremme sak om ekstramidler fra kommunestyret.

Anbefaling 7

Kontrollutvalget bør i sitt budsjettframlegg ta høyde for uforutsette kontrollhandlinger.

6.2 Valg av kontrollhandlinger

Under følger noen eksempler på fremgangsmåter for kontrollutvalget:

Samle informasjon

Kontrollutvalget kan be sekretariatet om å samle inn informasjon som angår henvendelsen. Kontrollutvalget vurderer om det skal gjøres videre undersøkelser.

Orienteringer

Kontrollutvalget kan invitere kommunedirektøren eller andre til å orientere om kommunens system og rutiner for den type saker eller om det den konkrete henvendelsen tar opp. Dette kan gi kontrollutvalget et grunnlag for å vurdere om et saksfelt er tilstrekkelig belyst, eller om det er behov for ytterligere oppfølging og undersøkelse.

Inn i ROV-analysen

Kontrollutvalget kan ta det henvendelsen peker på videre med som innspill til mulig risiko i risiko- og vesentlighets analyse (ROV), eller til eksisterende prosjekt som gjelder samme tema i plan for forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll.

Kartlegging (forundersøkelse)

Dersom man ønsker en begrenset undersøkelse av et område, kan kontrollutvalget undersøke forholdet nærmere uten å foreta en større undersøkelse av området – i alle fall ikke i første omgang. Kontrollutvalget kan også vedta å gjennomføre en konkret leverandørkontroll.¹⁰

Forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll

Kontrollutvalget kan vedta å gjennomføre en forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll. Forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll betyr at man velger en systematisk tilnærming for å vurdere temaet som henvendelsen dreier seg om.

Videre undersøkelser

Dersom henvendelsen gjelder et spesifikt tilfelle som ikke egner seg for en systemgjennomgang slik en forvaltningsrevisjon ofte er, kan kontrollutvalget be om at det blir foretatt en mer omfattende undersøkelse.

Høring¹¹

En høring finner sted i forbindelse med møter i kontrollutvalget, der bestemte personer blir bedt om å svare muntlig på spørsmål fra medlemmene. Kontrollutvalget kan også be om at den som skal høres leverer inn sitt innspill skriftlig i forkant av høringen.

¹⁰ Jf. kommuneloven § 23-6, siste ledd.

¹¹ [Høring i kontrollutvalget? Veileder for høringer \(2014\).](#)

7. Synliggjøring av kontrollutvalgets arbeid

Henvendelser til kontrollutvalget kan være verdifulle informasjonskilder. Gjennom å informere om hva som er kontrollutvalgets rolle, hvilke oppgaver det har, og hvordan utvalget jobber, kan kontrollutvalget legge til rette for en økt forståelse for utvalgets mandat.

7.1 Informasjon til innbyggere og andre

Innbyggere og offentligheten ellers har ofte lite kjennskap til hva som er kontrollutvalgets oppgaver. Synlighet og åpenhet er et mål for den offentlige forvaltningen generelt, og synliggjøring av kontrollutvalgets rolle, mandat og hvordan utvalget jobber kan bidra til flere og mer relevante henvendelser.

Kontrollutvalget mottar henvendelser. For at henvendelsene skal bli en verdifull informasjonskilde, bør kontrollutvalget ha en tydelig kommunikasjon om hva som er kontrollutvalgets mandat og hvordan utvalget jobber. For å avklare forventningene, kan det være viktig å formidle at kontrollutvalget hele tiden prioriterer ut fra risiko, vesentlighet og annen kjennskap til innholdet i henvendelsen innenfor sitt mandat.

Eksempel:

Informasjon til innbyggere og andre som kan legges ut på hjemmesiden til sekretariatet eller kommunen:

<https://sekom.no/om-sekom/kva-gjer-sekom/innspeil-til-kontrollutvalga.17203.aspx>

7.2 Kommunikasjonsstrategi

Noen enkle retningslinjer for hvordan den interne og eksterne kommunikasjon skal bidra til å synliggjøre kontrollutvalgets arbeid, kan nedfelles i en kommunikasjonsstrategi. Det kan hjelpe kontrollutvalget til å nå sine mål, og man

kan i større grad forutse konsekvensene av det som formidles.

Mediene gir en mulighet til å kommunisere med innbyggerne. Gjennom å være åpen, troverdig og vise tydelighet i hva som er kontrollutvalgets rolle, kan innbyggerne og mediene oppfatte kontrollutvalget som et ryddig og viktig kontrollorgan. Spørsmål som bør vurderes er hvilke medier som er aktuelle å bruke, hvilke type saker man bør være varsom med å kommentere og hvordan utvalget gjennom media kan nå sine mål over for de ulike gruppene.

Ønsker utvalget å velge en aktiv strategi der kontrollutvalget går ut i media og kommenterer saker? Eller ønsker utvalget å velge en mer tilbakeholden strategi hvor utvalget kun responderer når de blir utfordret? Hvilken rolle kontrollutvalget tar i media, avhenger av hvordan utvalget ønsker å jobbe. Det viktige er å skape tillit til at kommunen er underlagt en betryggende, folkevalgt kontroll.

Hvilken strategi som velges vil også være avhengig av den politiske kulturen i den enkelte kommune. Målet kan nås på ulike måter, men utvalget må være bevisst på hva som kan bli konsekvensene av de ulike valgene.

Anbefaling 8

Kontrollutvalget bør drøfte hvordan utvalget vil synliggjøre sin rolle og mandat, og hvorfor utvalget ønsker å motta henvendelser.

VEDLEGG 1 Eksempel på retningslinjer for håndtering av henvendelser til kontrollutvalget

1. Henvendelser til kontrollutvalgsmedlemmer

Henvendelser til kontrollutvalgsleder eller -medlemmer må til sekretariatet for journalføring og saksbehandling.

2. Muntlige henvendelser

Muntlige henvendelser må skriftliggjøres for å kunne journalføres og saksbehandles av sekretariatet.

3. Sekretariatets saksbehandling før kontrollutvalgets møte

Sekretariatet journalfører og arkiverer henvendelsen i tråd med rutiner for journalføring og arkivering.

Sekretariatet gjør en vurdering av innholdet i henvendelsen i forhold til kontrollutvalgets mandat, «trafikklysmodellen» og vanlige krav til saksforberedelse.

Hvis henvendelsen åpenbart er utenfor kontrollutvalgets mandat, svarer sekretariatet avsender i tråd med pkt. 4 og legger henvendelsen og svaret fram for kontrollutvalget til orientering.

Alle andre henvendelser drøfter sekretariatet først med kontrollutvalgets leder. Om nødvendig kan sekretariatet gjøre enkle avklaringer, for eksempel om henvendelsen er til behandling hos annen instans. Kontrollutvalgets leder beslutter om henvendelsen skal settes opp som sak på sakslisten.

For henvendelser som skal på sakslisten, gjør sekretariatet en vurdering av innholdet i henvendelsen og kommer med et forslag til kontrollutvalget om hvordan den kan håndteres, i tråd med vanlig saksforberedelse.

4. Tilbakemelding til avsender

Alle som henvender seg til kontrollutvalget må få tilbakemelding fra sekretariatet om at den er mottatt og blir vurdert. Om nødvendig gis det veiledning om hva som er rett instans for henvendelsen.

5. Partsrettigheter

Avsender har ingen partsrettigheter i en eventuell sak som behandles i kontrollutvalget. Avsender har heller ingen klagerett på kontrollutvalgets eventuelle vedtak om å ikke gå videre med saken.

6. Kontrollutvalgets vurderinger og prioriteringer

På grunnlag av saksutredningen fra sekretariatet vurderer kontrollutvalget i møte, om og eventuelt hvordan henvendelsen skal følges opp.

Kontrollutvalget kan bruke «trafikklysmodellen» som hjelp i sin vurdering av om henvendelsen egner seg til oppfølging av kontrollutvalget.

Kontrollutvalget må i tillegg vurdere om utvalget har ressurser til å følge opp den aktuelle problemstillingen.

7. Kontrollutvalgets handlingsalternativer

Kontrollutvalgets handlingsalternativer kan være:

- a. Kontrollutvalget vurderer at dette ikke er en sak som kontrollutvalget vil følge opp og tar henvendelsen til orientering. Saken avsluttes.
- b. Kontrollutvalget vedtar å følge opp henvendelsen ved å be om mer informasjon. Utvalget kan for eksempel be kommunedirektøren om å gi informasjon i neste møte. Utvalget kan også be sekretariatet om å hente inn mer informasjon.
- c. Kontrollutvalget vedtar å følge opp henvendelsen med en kontrollhandling.

8. Hvis henvendelsen skal følges opp med en kontrollhandling

Dersom kontrollutvalget mener at henvendelsen dreier seg om et saksfelt som utvalget bør se nærmere på, må kontrollutvalget vurdere følgende:

- Tilsier en risiko- og vesentlighetsvurdering at utvalget skal bruke ressurser på saken, nå eller senere?
- Hvilken kontrollaktivitet er det mest hensiktsmessig å iverksette dersom det skal gjennomføres en kontroll?
- Skal den aktuelle henvendelsen brukes direkte i selve kontrollen eller skal den brukes indirekte til å indikere risikoen på et område?

Dersom forvaltningsrevisjon eller eierskapskontroll er aktuell kontrollaktivitet, kan saksfeltet settes på planen for forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll når det skal lages ny plan eller planen skal rulleres. Eventuelt kan saksfeltet inkluderes i formål og/eller problemstillinger i en forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll som skal bestilles.

Dersom utvalget vedtar å bestille en forvaltningsrevisjon eller annen undersøkelse, følges vanlige prosedyrer for dette, jf. pkt. 9.

9. Videre behandling

Det videre forløpet i saksbehandlingen følger de vanlige prosedyrene i tråd med bestiller/utfører-modellen, tilsvarende som for en forvaltningsrevisjon eller den kontrollformen som er valgt av kontrollutvalget.

VEDLEGG 2 Tiltak for god dialog og samhandling med kommunestyret

- ✓ Kontrollutvalgets medlemmer bør inviteres til kommunestyrets folkevalgtopplæring slik at de får samme innsikt i rollen som folkevalgt. Her bør også kommunestyrets og kontrollutvalgets kontrolloppgave være tema.
- ✓ Kontrollutvalget/sekretariatet bør tidlig i valgperioden holde en presentasjon for kommunestyret om arbeidet til kontrollutvalget.
- ✓ Kontrollutvalget bør årlig ha et dialogmøte med ordfører hvor de snakker om hvilke forventninger kommunestyret og kontrollutvalget har til hverandre, og om det er saker eller områder som kontrollutvalget bør følge med på. Dette bør følges opp.
- ✓ Kontrollutvalget bør ta initiativ overfor kommunestyret til å drøfte rutiner for hvor ofte kontrollutvalget skal rapportere om sitt arbeid, utover det som er lovpålagt.
- ✓ Kontrollutvalget kan avtale med ordfører at protokollen fra kontrollutvalgets møter blir lagt fram som referatsak i kommunestyret. Kontrollutvalgets leder kan be om taletid for å gi utfyllende informasjon, også om kontrollutvalgets leder ikke er medlem av kommunestyret.
- ✓ Kontrollutvalgets leder bør ta ordet når kommunestyret skal behandle rapporter fra kontrollutvalget og orientere om funn og anbefalinger som utvalgets forslag til vedtak bygger på, også om kontrollutvalgets leder ikke er medlem av kommunestyret.
- ✓ Alle medlemmer, evt. ordfører og gruppeledere i kommunestyret, kan med fordel involveres i ROV-prosessen¹² og få mulighet til å komme med innspill på viktige temaer som kan legges inn i planene før behandling i kommunestyret.
- ✓ Kontrollutvalget bør midtveis i perioden rullere vedtatt plan, og også her kan f.eks. gruppeledere og andre folkevalgte, inviteres til å komme med innspill til nye temaer for revisjonen.
- ✓ Plan for utvalgets arbeid bør oversendes kommunestyret til orientering.
- ✓ Årsrapporten fra kontrollutvalget bør utformes på en måte som vekker interesse for utvalgets arbeid.
- ✓ I kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskap og årsberetning kan utvalget legge inn temaer og problemstillinger som kan være av interesse for kommunestyrets medlemmer, f.eks. kommunal økonomisk bærekraft (KØB)

---

¹² Risiko- og vesentlighetsvurdering

VEDLEGG 3 Hva er et saksdokument?

Offentleglova [§ 4](#) har definert hva som er å regne som saksdokument.

Et **dokument** er informasjon som kan presenteres som en samlet, avgrenset helhet. Det kan være en e-post, en video, en SMS, et tradisjonelt brev på papir, eller en PDF-fil. Det er ikke teknologien eller formatet som bestemmer om noe er et dokument.

For å vite om noe er et **saksdokument** må en først vurdere om innholdet gjelder virksomhetens ansvarsområde. Og om det har kommet inn til, lagt fram for eller opprettet av virksomheten. Det meste sekretariatet oppretter på vegne av kontrollutvalget er å regne som saksdokumenter når det er sendt ut.

Offentleglova [§ 4](#) nevner også hva som ikke er å regne som saksdokument.

Er dokumentet sendt inn eller ut av virksomheten?

Hvis du har fått en henvendelse, eller selv henvendt deg til noen utenfor din egen virksomhet, regnes denne kommunikasjonen som «sending» inn eller ut. Det er ikke kanalen eller metoden som avgjør dette, men om dokumentet har blitt formidlet til eller fra en representant for virksomheten.

Bli dokumentet saksbehandlet og har verdi som dokumentasjon?

Terskelen for hva som regnes som saksbehandling er lav. Saksbehandling er når du sammenstiller, vurderer eller bruker informasjon, for så å forberede eller ta en avgjørelse på vegne av virksomheten.

VEDLEGG 4 Om klagerett over kontrollutvalgets vedtak

I veilederens kapittel 2.2 *Rolleavklaringer*, andre avsnitt under overskriften *Arbeidsmåte* står det:

Kontrollutvalget er ikke et ordinært forvaltningsorgan som fatter enkeltvedtak¹³. Kontrollutvalget kan ikke fatte eller omgjøre vedtak som er bindende for administrasjonen¹⁴. Videre betyr dette at de som kommer med henvendelser til kontrollutvalget, er ikke en part¹⁵ i påfølgende kontrollsak. Det er ikke klagerett på kontrollutvalgets vedtak.

Det er noen unntak, se vedlegg 4.

Her er en nærmere redegjørelse om hovedregelen og unntakene knyttet til kontrollutvalgets vedtak og eventuell klagerett på disse:

Kontrollutvalget i kommuneloven og forvaltningsloven

- Etter kommuneloven § 5-1 andre ledd bokstav d) er kontrollutvalget et «*folkevalgt organ*».
- Kommunelovens kapittel 11 regulerer hvordan saksbehandling skal skje i folkevalgte organ. I denne sammenheng er det særlig relevant å vise til kommuneloven § 11-2 som sier at «*Folkevalgte organer skal behandle saker og **treffe vedtak** i møter*».

Hovedreglene i forvaltningsloven § 2 og § 28

- Et **vedtak** er ifølge forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a) «*en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet og som generelt eller konkret er bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer (enkeltpersoner eller andre private rettssubjekter)*».
Det er klart etter forvaltningsloven og kommuneloven at kontrollutvalget fatter *vedtak*.
- Et **enkeltvedtak** er ifølge forvaltningsloven § 2 første ledd b) «*et vedtak som gjelder rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer*».
Det er klart at de aller fleste av kontrollutvalgets vedtak ikke utløser noen rettigheter eller plikter for bestemte personer.
- Retten til å **klage** er regulert i forvaltningsloven § 28. Det er en forutsetning at det dreier seg om et *enkeltvedtak*.

Særlige vedtak som utløser klagerett

I forvaltningsloven § 2 er det nevnt noen særskilte avgjørelser som regnes som enkeltvedtak. At disse avgjørelsene regnes som enkeltvedtak gjør at de utløser klagerett for parter eller andre med rettslig klageinteresse. Dette gjelder også hvis det er kontrollutvalget som har fattet avgjørelsen.

---

¹³ Forvaltningsloven § 2, første ledd bokstav b

¹⁴ Kontrollutvalgsboka 2021, s. 18.

¹⁵ Forvaltningsloven § 2, første ledd bokstav e

Avgjørelsene § 2 nevner er:

- Avgjørelse som gjelder ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed eller forflytting av offentlig tjenestemann.
- Vedtak om å ilegge offentlig tjenestemann ordensstraff eller tilstå ham pensjon.
- Avgjørelser som gjelder avvisning av en sak¹⁶ eller bruk av særlige tvangsmidler for å få gjennomført et vedtak.

Forvaltningsloven har også enkelte særlige bestemmelser om klagerett over avgjørelser som ikke i seg selv kan regnes som egne enkeltvedtak, og visse særlige regler for behandlingen av slike klager:

- Den som blir pålagt å gi opplysninger har rett til å klage over pålegget dersom han mener at han ikke har plikt eller lovlig adgang til å gi opplysningene, jf. forvaltningsloven § 14.
- Den som blir utsatt for husundersøkelse, bokettersyn og annen gransking som ikke blir utført på offentlig kontor eller tjenestested, har rett til å klage over at granskingen fremmes, jf. forvaltningsloven § 15.
- En part som får avslag på begjæring om innsyn i et bestemt dokument eller om å få gjøre seg kjent med en bestemt opplysning som gjelder parten/partens sak, har klagerett, jf. forvaltningsloven § 21.

Sist, men ikke minst, så må det også nevnes at avslag på innsyn etter offentleglova kan påklages, jf. offentleglova § 32.

Forvaltningslovens kapittel VI regulerer nærmere vilkårene for å klage og hvordan eventuell klagebehandling skal skje.

---

¹⁶ Norsk Lovkommentar, note 49 til Forvaltningsloven:
Ved Jan Fridthjof Bernt. Noten er sist hovedrevidert 06.12.2017.

«Det følger av § 2 tredje ledd at avgjørelser som går ut på å avvise en sak, helt skal følge reglene for enkeltvedtak, slik at reglene i lovens kap. IV-VI kommer til anvendelse.

Avvisning etter § 2 tredje ledd vil si at vedkommende forvaltningsorgan beslutter å ikke treffe realitetsavgjørelse i en sak som formelt er innbrakt for organet, eller avviser en klage fremsatt etter § 28, f.eks. fordi den er for sent fremsatt eller at klager ikke har klagerett. Se også § 28 tredje ledd, om når det er klagerett over klageinstansens vedtak om avvisning av klage.

Det vil også være avvisning om et forvaltningsorgan returnerer søknad eller annen henvendelse under henvisning til at det ikke er rett organ, eller at dette ikke er et spørsmål som forvaltningen skal ta stilling til.»

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 09.06.2022
Sak: 27/22

Resultat: **Innstilling vedtatt**

Arkivsak: **20/1991**
Tittel: **FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT "FOREBYGGENDE ARBEID INNEN PSYKISK HELSE"**

Behandling

Jostein Ek, oppdragsansvarlig og Henning Langsholt, forvaltningsrevisor ved Østre Viken Kommunerevisjon IKS møtte under behandling av saken.

Følgende hadde ordet i saken:

Finn Kultorp (Ap), Lars Vegard Fosser (Sp).

Kontrollutvalgets innstilling enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak

1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Forebyggende arbeid innen psykisk helse» til etterretning, og ber administrasjonen følge opp de fem anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder skal kommunen:
  - oppdatere kommunens folkehelseoversikt som er fra 2015,
  - arbeide videre med å implementere «Bedre tverrfaglig innsats» nedover i organisasjonen slik at dette arbeidet blir optimalisert,
  - prioritere å øke kompetansen til ansatte som innehar spesielle sykepleierfunksjoner (helsesykepleiere) i forbindelse med kommunens helsefremmende og forebyggende arbeid,
  - utarbeide formaliserte samarbeidsrutiner mellom helsestasjons - og skolehelsetjenesten og tjenester/virksomheter hvor det på revisjonens tidspunkt ikke finnes formaliserte rutiner (herunder kommunens fastleger, NAV på systemnivå og barnehageeier),
  - vurdere å involvere kommuneoverlege i utformingen av helsestasjons - og skolehelsetjenestens planverk og prioriteringer.
2. Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp. Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.

Melding om vedtak sendt:

Østfold Kontrollutvalgssekretariat KOF, Østre Viken Kommunerevisjon IKS, Kommunalsjef Velferd og levekår Christian Hjulstad.

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 09.06.2022
Sak: 28/22

Resultat: **Innstilling vedtatt**

Arkivsak: **22/36**
Tittel: **RAKKESTAD KOMMUNES REGNSKAP FOR 2021 - GODKJENNING**

Behandling

Jostein Ek, oppdragsansvarlig og Henning Langsholt, forvaltningsrevisor ved Østre Viken Kommunerevisjon IKS møtte under behandling av saken.

Følgende hadde ordet i saken:

Gunnar Line (Sp), Finn Kultorp (Ap).

Formannskapetets innstilling enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak

Rakkestad kommunestyre vedtar Rakkestad kommunes regnskap for 2021 – som omfatter driftsregnskapet, investeringsregnskapet, balanseregnskapet, økonomiske oversikter og noteopplysninger – slik som det er framlagt.

Melding om vedtak sendt:

Østfold Kontrollutvalgssekretariat KOF, Østre Viken Kommunerevisjon IKS, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Økonomisjef, Fagleder Regnskap.

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 09.06.2022
Sak: 29/22

Resultat: **Innstilling vedtatt**

Arkivsak: **22/345**
Tittel: **ÅRSBERETNING 2021 - RAKKESTAD KOMMUNE**

Behandling

Jostein Ek, oppdragsansvarlig og Henning Langsholt, forvaltningsrevisor ved Østre Viken Kommunerevisjon IKS møtte under behandling av saken.

Følgende hadde ordet i saken:

Finn Kultorp (Ap), Gunnar Line (Sp), Dagfinn Sørtorp (Sp), Barbro Urke (MDG), Lars Vegard Fosser (Sp).

Formannskapetets innstilling enstemmig vedtatt.

Kommunestyrets vedtak

Rakkestad kommunestyre vedtar rådmannens forslag til årsberetning for Rakkestad kommune 2021.

Melding om vedtak sendt:

Østfold Kontrollutvalgssekretariat KOF, Østre Viken Kommunerevisjon IKS, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Økonomisjef.

Rakkestad kommune
Postboks 264
1891 RAKKESTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anine Jensen, 69247510

Rakkestad kommune - Endelig tilsynsrapport 2022 - kommunal beredskapsplikt og helseberedskap

Bakgrunn

19. mai 2022 gjennomførte Statsforvalteren i Oslo og Viken tilsyn med Rakkestad kommune sitt arbeid med og etterlevelse av kravene til kommunal beredskapsplikt og helseberedskap.

Tilsynet var avgrenset til tre temaer innen kommunens beredskapsplanlegging:

1. Kommunen har utarbeidet risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) som oppfyller kravene
2. Beredskapsplanleggingen bygger på ROS-analyser
3. Kommunen har en forberedt kriseorganisasjon

I kravene til helseberedskap og kommunal beredskapsplikt ligger også forventning om at det forebyggende beredskapsarbeidet med å redusere sannsynligheten for at uønskede hendelser inntreffer videreføres i kommunens samfunns- og arealplanlegging etter plan- og bygningsloven, samt sosialberedskap. Dette er ikke tema på felles tilsyn med kommunal beredskapsplikt og helseberedskap.

Tilsynet ble gjennomført med hjemmel i:

- Lov 25. juni 2010 om kommunal beredskapsplikt, sivilbeskyttelse og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven) § 29.
- Forskrift 22. august 2011 om kommunal beredskapsplikt § 10.
- Lov 15. desember 2017 nr. 107 om statlig tilsyn med helse- og omsorgstjenester mv. (helsetilsynsloven) § 4 andre ledd.

Statsforvalterens hovedinntrykk

Kommunal beredskapsplikt

Statsforvalteren har inntrykk av at Rakkestad kommune har god oversikt over risiko- og sårbarheter i kommunen. Identifisert sårbarhet knyttet til strømforsyning er arbeidet med og kommunen har gjennom tiltak for strømforsyning og kommunikasjonsmidler økt robustheten betraktelig. Sårbarheten er planlagt ytterligere redusert fremover.

Det forstås at samfunnssikkerhet og beredskap vil få oppmerksomhet i tiden fremover med de mangler i planverket som kommunen selv også har identifisert. Statsforvalteren sitter igjen med et inntrykk at kommunen har håndtert oppståtte hendelser på en god måte. Med erfaringer fra en lengre periode med krisehåndtering besitter kommunen ny og viktig kunnskap som vil være sentralt for det videre arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i kommunen.

Ved forrige tilsyn i Rakkestad kommune (2016) av daværende Fylkesmannen i Østfold ble det avdekket 4 avvik etter forskrift om kommunal beredskapsplikt iht. § 2 og 7. Ett av avvikene er gjentakende, se avvik 4.

I det videre arbeidet med samfunnssikkerhet viser vi til rådene i veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt, og veileder til helhetlig ROS-analyse i kommunen som gode hjelpemidler. Statsforvalterens beredskapsavdeling kan også være behjelpelig med veiledning dersom kommunen ønsker det.

Helseberedskap

Vedrørende helhetlig og systematisk helseberedskap ser Statsforvalteren i Oslo og Viken at det foreligger mangler. Innenfor helseberedskap mangler sentrale dokumenter, som ROS-analyser og helseberedskapsplan. Vi har imidlertid merket oss at kommunen har en smittevernplan i henhold til smittevernloven § 7-2, med oppdaterte tiltak, herunder plan for pandemisk influensa. De har videre fremlagt infeksjonskontrollprogram for helse- og omsorgstjenesten, som omfatter infeksjonsforebygging og infeksjonsovervåking jf. forskrift om smittevern i helse- og omsorgstjenesten § 2-1, og en beredskapsplan for covid-19 fra hjemmebaserte tjenester. Ellers har kommunen fremlagt noen delplaner og analyser på virksomhetsnivå, og disse kan om nødvendig komme i tillegg til en helseberedskapsplan, men oppfyller ikke alene kravet i helseberedskapsloven § 2-2. Som støtte for arbeidet med helse- og omsorgsberedskap i kommunen viser vi til:

[Tips ved risikovurdering som grunnlag for arbeidet med helse- og omsorgsberedskap i kommunen \(1\).pdf og til Nasjonal helseberedskapsplan: Nasjonal helseberedskapsplan \(regjeringen.no\)](#)

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i bestemmelsene om kommunal beredskapsplikt i sivilbeskyttelsesloven §§ 14 og 15, forskrift til kommunal beredskapsplikt,

samt helseberedskapsloven § 2-2, 1. ledd, lov om folkehelsearbeid §§ 27 og 28, 2. ledd, forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. §§ 1 til 9, og smittevernloven § 7-1 og § 7-2, forskrift om miljørettet helsevern § 5.

Følgende avvik ble avdekket under tilsynet

Kommunal beredskapsplikt:

Avvik 1

Manglende oppdatert helhetlig ROS-analyse for Rakkestad kommune.

Regelhenvisning

Sivilbeskyttelsesloven § 14 Risiko- og sårbarhetsanalyse. Forskrift om kommunal beredskapsplikt § 2 og § 6.

Vurdering og begrunnelse

Kommunen har i samarbeid med ekstern konsulent utarbeidet helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) i 2014. Denne omfatter både eksisterende og fremtidige risiko- og sårbarhetsfaktorer. Iht. § 6 i forskrift om kommunal beredskapsplikt skal ROS-analysen oppdateres i takt med revisjon av kommunedelplaner, og ellers ved endringer i risiko- og sårbarhetsbildet. ROS-analysen til Rakkestad kommune er ikke oppdatert siden 2014 og manglende oppdatering er avvik fra forskriftskrav.

Eksisterende helhetlig ROS-analyse beskriver sårbarhet, robusthet og uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen, det er bra. Gjennom intervjuene fremkom det også at kommunen har god kunnskap om hvilke risikoer som er i kommunen og hvordan de kan påvirke hverandre. Hvordan ulike risiko- og sårbarhetsfaktorer kan påvirke hverandre skal beskrives i ROS-analysen når denne oppdateres (§ 2 c i forskrift om kommunal beredskapsplikt).

Det er i ROS-analysen og beredskapsplanen beskrevet kommunens rutiner for varsling og evakuering. Behovet for varsling og evakuering skal vurderes opp mot konsekvenser de uønskede hendelsene vurderes å ha, samt i hvilken grad varsling og evakuering kan redusere konsekvensene av en uønsket hendelse (forskrift om kommunal beredskapsplikt 2f). Dette fremkommer ikke i Rakkestad kommunes helhetlige ROS-analyse.

Rakkestad kommune må revidere og oppdatere helhetlig ROS-analyse og den skal forankres i kommunestyret.

Avvik 2

Manglende beskrivelse av langsiktige mål og prioriteringer for samfunnssikkerhetsarbeidet i kommunen.

Regelhenviisning

Sivilbeskyttelsesloven § 14 Risiko- og sårbarhetsanalyse. Forskrift om kommunal beredskapsplikt § 3 a.

Vurdering og begrunnelse

Kommunen har ikke utarbeidet langsiktige mål for samfunnssikkerhetsarbeidet i kommunen. I kommunens helhetlige ROS-analyse er det ved vurdering av de uønskede hendelsene identifisert flere sannsynlighet- og konsekvensreducerende tiltak, i tillegg til behov for ytterligere detaljanalyser. Disse, sammen med eventuelt andre identifiserte tiltak innen samfunnssikkerhet (fra revidering av ROS-analyse), må vurderes hvordan skal prioriteres, og det må utarbeides en plan for oppfølging med frister og hvem som har ansvar for oppfølgingen. Dere finner et eksempel på innhold i plan for oppfølging på side 45 i veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen (DSB, 2014).

DSB anbefaler at samfunnssikkerhetsarbeidet integreres i planer etter plan- og bygningsloven. Med en slik tilnærming synliggjøres samfunnssikkerhetsarbeidet i sammenheng med kommunens øvrige ansvarsområder.

Avvik 3

Manglende oversikt over ressurser i beredskapsplan.

Regelhenviisning

Sivilbeskyttelsesloven § 15 beredskapsplan for kommunen. Forskrift om kommunal beredskapsplikt § 4c.

Vurdering og begrunnelse

Kommunen har utarbeidet beredskapsplan med tiltakskort for håndtering av ulike uønskede hendelser som kan inntreffe i kommunen. Rakkestad kommune har også utarbeidet en varslingsliste. Det mangler en ressursoversikt som skal inneholde opplysninger om hvilke ressurser kommunen selv har til rådighet og hvilke ressurser som er tilgjengelig hos andre aktører ved uønskede hendelser. Det kom frem under intervjuene under tilsynsdagen at det er mye ressurser i kommunen, men det er ikke skrevet ned. Bistand bør være avtalefestet.

Avvik 4

Manglende plan for opplæring.

Regelhenviisning

Sivilbeskyttelsesloven § 15 beredskapsplan for kommunen. Forskrift om kommunal beredskapsplikt § 7 andre ledd.

Vurdering og begrunnelse

Kommunen skal ha et system for opplæring som sikrer at alle som er tiltenkt en rolle i kommunens krisehåndtering har tilstrekkelig kvalifikasjoner. Rakkestad kommune har ikke oversendt en plan for opplæring, og det kom frem under intervjuene at det ikke er utarbeidet en plan for opplæring. Dette er et gjentakende avvik fra tilsyn med kommunal beredskapsplikt i 2016 av Fylkesmannen i Østfold.

Plan for opplæring kan for eksempel inngå i en plan for øvelse og opplæring, i et årshjul for beredskapsarbeidet, i en kompetanseplan, i et kvalitets-/internkontrollsystem eller på en annen måte som er hensiktsmessig for kommunen.

Helseberedskap:

Avvik 5

Kommunen har ikke utarbeidet en helhetlig ROS-analyse for helseberedskapen eller miljørettet helsevern.

Regelhenviing

Helse- og omsorgstjenesteloven § 5-2, jf. Helseberedskapsloven § 2-2, og forskrift om krav til beredskapsplanlegging § 3

Folkehelseloven kapittel 3 om miljørettet helsevern, jf. Forskrift om miljørettet helsevern § 5

Vurdering og begrunnelse

Rakkestad kommune har ikke gjennomført ROS-analyser for helsetjenesten, eller for miljørettet helsevern, som grunnlag for en helseberedskapsplan. Dette ble også bekreftet under tilsynet. Kommunen har i sin overordnede ROS -analyse tatt med noen områder som også er aktuelle for helseberedskapen. Det foreligger også noen delanalyser for virksomhetene innen helse- og omsorg, men disse oppfyller ikke kravene til helhetlig ROS -analyse etter Helseberedskapsloven § 2-2, jf. Forskrift om krav til beredskapsplanlegging § 3, og forskrift om miljørettet helsevern § 5.

Fokus for helseberedskapen er kommunens plikt til å kunne yte nødvendig helsehjelp under kriser og katastrofer. Resultater fra ROS- analyse for helseberedskapen er en viktig informasjonskilde for helhetlig ROS -analyse, og helhetlig ROS- analyse er en viktig informasjonskilde for helseberedskapen.

Helseberedskapsloven § 2-2, jf. Forskrift om miljørettet helsevern § 5, første ledd, annen setning lyder: «Kommunen skal gjennomføre en risiko- og sårbarhetsanalyse av faktorer i miljøet som kan ha negativ innvirkning på befolkningens helse, og legge det til grunn for sin beredskapsplanlegging».

Avvik 6

Kommunen har ikke utarbeidet en helhetlig plan for helseberedskap eller for miljørettet helsevern

Regelhenvisning

Helse- og omsorgstjenesteloven § 5-2, jf. Helseberedskapsloven § 2-2, og forskrift om krav til beredskapsplanlegging §§ 3-7.

Folkehelseloven kapittel 3 om miljørettet helsevern, jf. forskrift om miljørettet helsevern § 5.

Vurdering og begrunnelse

Rakkestad kommune har ikke fremlagt en helseberedskapsplan med forberedte tiltak som sikrer at driften kan opprettholdes ved hendelser som medfører at kommunen får redusert evne til å yte helse- og omsorgstjenester, herunder prosedyrer for ressursdisponering og omlegging av drift for å sikre tjenesteytelser, og øke kapasiteten. De har heller ikke lagt frem en beredskapsplan for miljørettet helsevern, med tiltak for å håndtere CBRNE-hendelser. Det er bekreftet under tilsynet at dette ikke foreligger.

For helseberedskaper følger det av forskrift om krav til beredskapsplanlegging at avdekket risiko og sårbarhet skal reduseres gjennom forebyggende og skadeavvergende tiltak. For at ROS-analysene skal ha praktisk nytte, må kommunen ta stilling til hvilke tiltak som kommunen skal prioritere og forbedre for å sette kommunen i stand til å håndtere uønskede hendelser. Det er et krav om at helseberedskapsplaner skal sikre opprettholdelse av tjenester ved mulige hendelser knyttet til avdekket risiko og sårbarhet. Dette må forstås slik at beredskapsplanen skal ta utgangspunkt i hendelser og sårbarheter som er avdekket og vurdert i ROS-analysene.

Helseberedskapsplanen skal samordnes med kommunenes øvrige planer jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 5-2, og det er et krav til at kommunen har øvelser som omfatter helseberedskapsplanen. Videre skal det komme frem av helseberedskapsplanen hvor ofte ROS-analysen den bygger på skal evalueres og oppdateres. Dette skal dateres og dokumenteres i en plan for oppfølging. Det er også et krav om at helseberedskapsplanen skal godkjennes av kommunestyret.

Faglige innspill

Som nevnt under tilsynsintervjuet har Statsforvalteren i Oslo og Viken vaktfunksjon 24/7 og vi anbefaler at denne står i varslingslisten til kommunen. E-post: sfovberedskap@statsforvalteren.no og tlf.: 91 63 67 97, i tillegg til kommunekontakt og fylkesberedskapssjef.

Når kommunen har revidert helhetlig ROS-analyse, skal beredskapsplanen revideres. Beredskapsplanen for Rakkestad kommune skal samordnes med øvrige beredskapsplaner i

kommunen, og andre relevante eksterne aktørers beredskapsplaner. Det må også utarbeides en plan for øvelser og opplæring som forlengelse av dette arbeidet.

Veien videre

Statsforvalteren har mottatt kommunens svar på den foreløpige tilsynsrapporten, og kommunen kjenner seg igjen i avvikene og vil følge opp avvike og faglige innspill videre. Vi ber Rakkestad kommune sende oss en plan med tidsfrister for når de tenker avvikene skal være løst. Det er ferieavvikling, og vi ber derfor om at en plan for oppfølging med tidsfrister skal sendes til oss innen 15. september. Når planen er mottatt vil vurdere om planen og fristene er akseptable. Når avvikene er lukket i tråd med oppfølgingsplanen ber vi kommunen orientere oss om dette. Eventuelle spørsmål kan rettes til Anine Jensen på tlf.: 99532425 eller e-post anjen@statsforvalteren.no.

Oppfølging videre:

Basert på gjentakende avvik er det vurdert behov for oppfølgingstilsyn. Tidspunktet vil være avhengig av kommunens oppfølgingsplan.

Vi takker for et åpent og konstruktivt samarbeid under tilsynet.

Med hilsen

Marit Strengen

direktør

Samfunnssikkerhet- og beredskapsstaben

Helga Arianson

assisterende fylkeslege

helseavdelingen

Anine Jensen

rådgiver

Samfunnssikkerhet- og beredskapsstaben

Heidi Fugli

seniorrådgiver

helseavdelingen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Steffen.Tjerbo@rakkestad.kommune.no

Dokumenter:

Oversikt over dokumenter som ble analysert under tilsynet:

- Helhetlig ROS-analyse (2014)
- Overordnet beredskapsplan (2020) med tilhørende tiltakskort
- Varslingsplan
- Sjekkliste krisehåndtering
- Beredskapsplan hjemmebaserte tjenester (2021)
- Evakueringsrutine (2017)
- Etablering av kriseorganisasjon (2017)
- Evaluering av covid-19 sykehjem (2021)
- Evaluering av covid-19 hjemmesykepleien (2021)
- Faser for beredskap skolehelsetjenesten (2021)
- Infeksjonskontrollprogram hjemmebasert tjenester og omsorgsboliger (2020)
- Infeksjonskontrollprogram kommunale helseinstitusjoner Østfold (2021)
- Ledelsens årlige gjennomgang av beredskapsplan (2019)
- Plan for psykososialt kriseteam (2020)
- Risikovurdering Skautun (2020)
- Risikovurdering miljørettet helsevern barnehage (2017)
- ROS-analyse helhetlig beredskapsplan, bo- og aktivitetstjenesten (2019)
- Smittevernplan (2015,2016)
- Beredskapsplan Covid-19 hjemmesykepleie (2021)
- Tiltakskort bemanning personellmangel
- Samarbeidsavtale KAD-plasser

Deltakere fra kommunen under tilsynet

Navn	Rolle
Ordfører	Karoline Fjeldstad
Kommunedirektør	Alf T. Skog
Kommuneoverlege	Astrid Rutherford
Beredskapskoordinator	Steffen Tjerbo
Informasjonsansvarlig	Kåre Kristiansen
Kommunalsjef helse og omsorg	Jeroen de Wit
Brannsjef	Terje Romfog
Tilsynsleder	Anine Jensen
Tilsynsleder helse	Heidi Fugli
Tilsyn helse	Helene Belle Laszlo
Tilsyn kommunal beredskap	Rachel Meyer Bjørkmo

ØSTFOLD KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT

Saksnr.: 2022/106
Dokumentnr.: 51
Løpenr.: 245235/2022
Klassering: 3016-191
Saksbehandler: Caroline Klæboe Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Rakkestad	Møtedato 27.09.2022	Utvalgssaksnr. 22/41
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Eventuelt